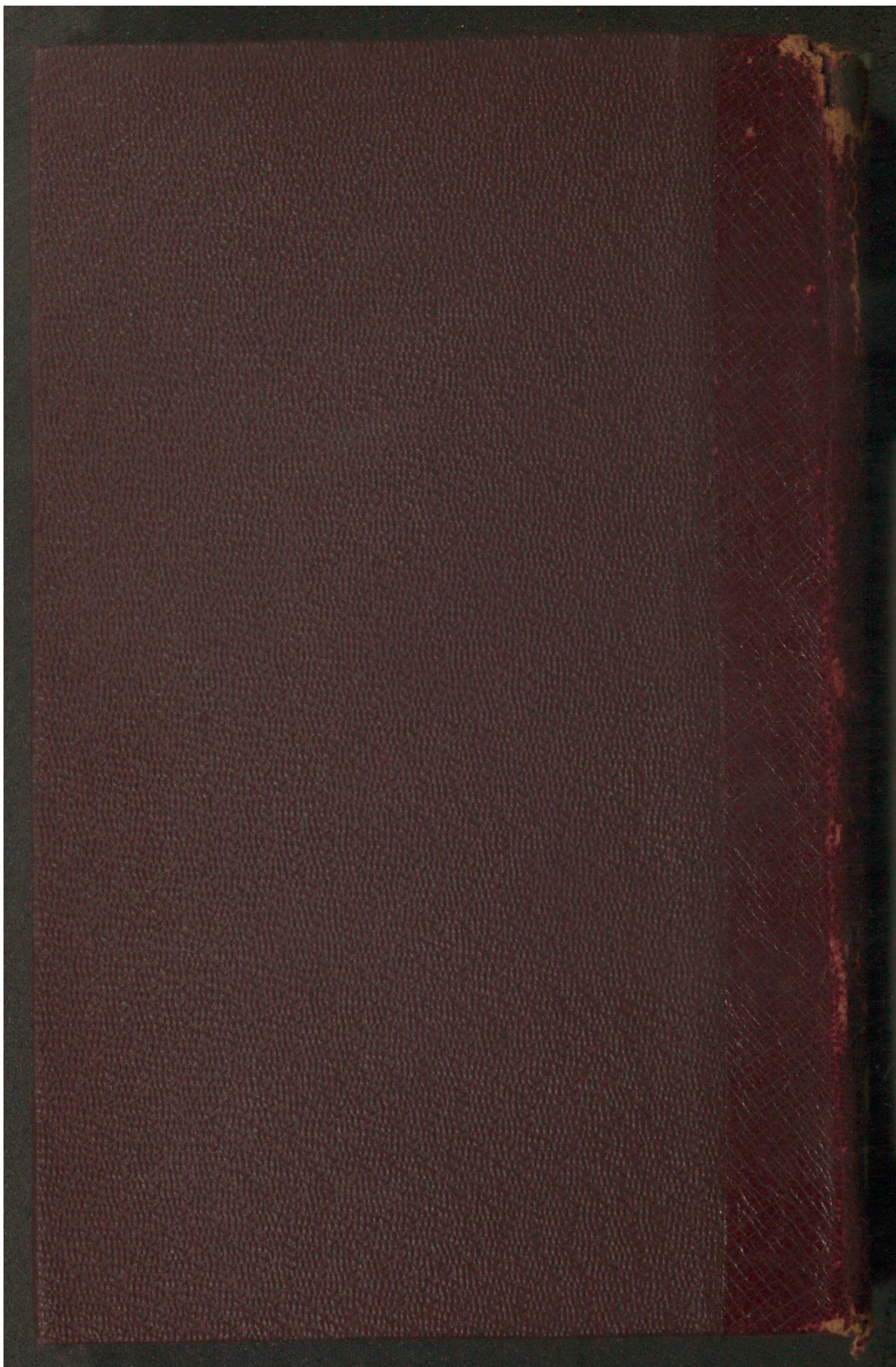

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/2

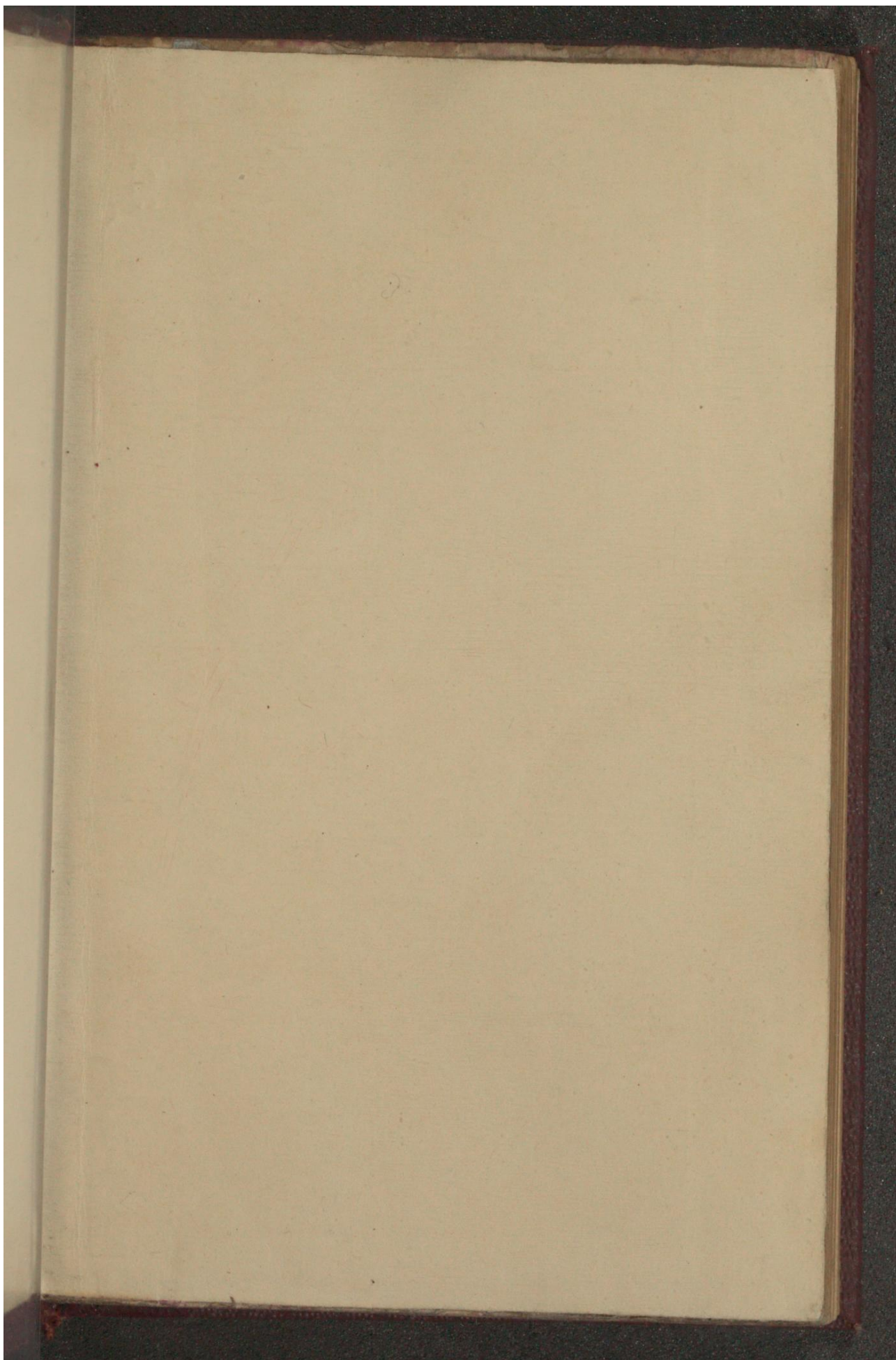
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/2

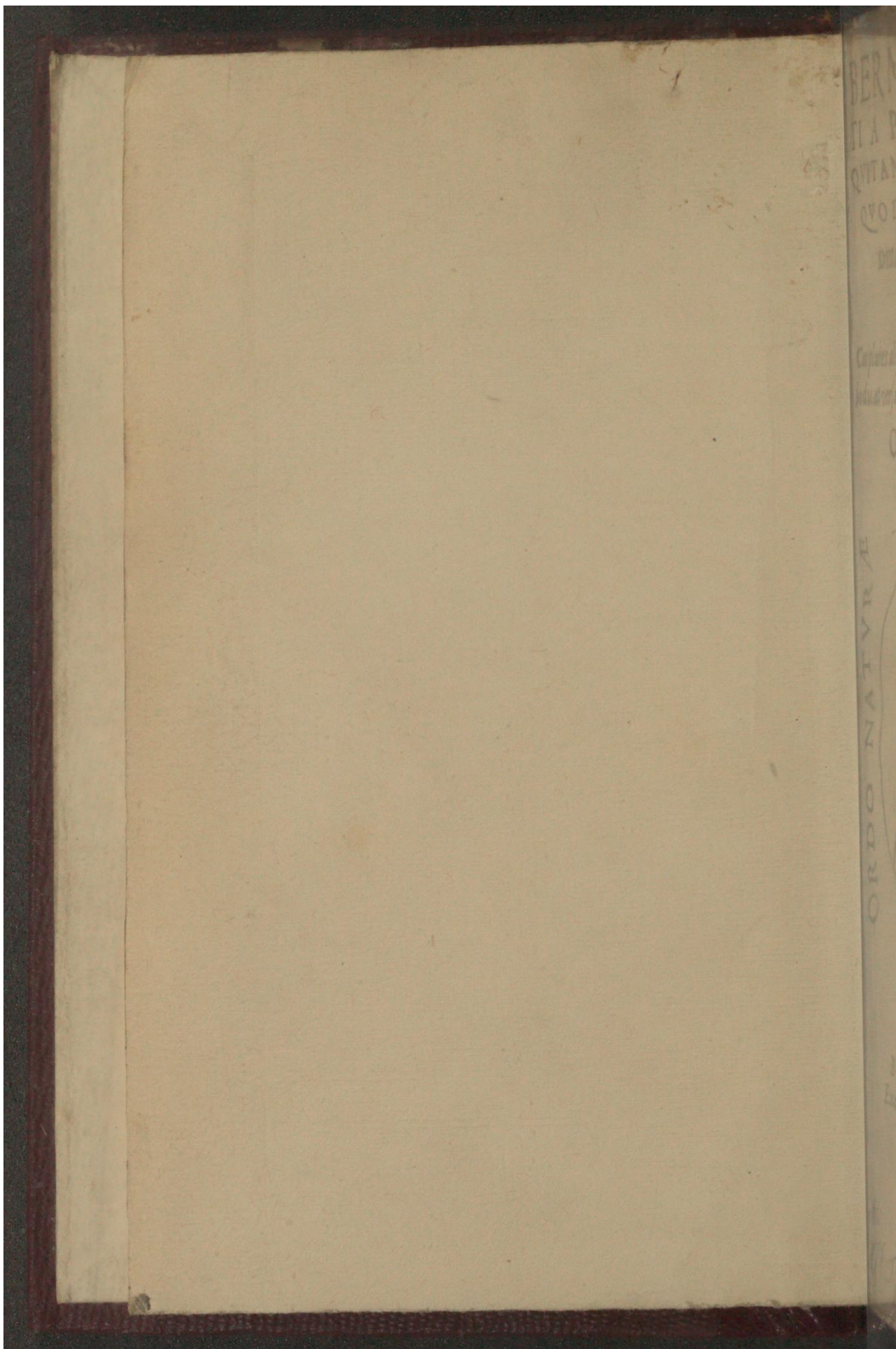
N. VI

16/p

4896/A
(2)

p. 67 correctly
numbered

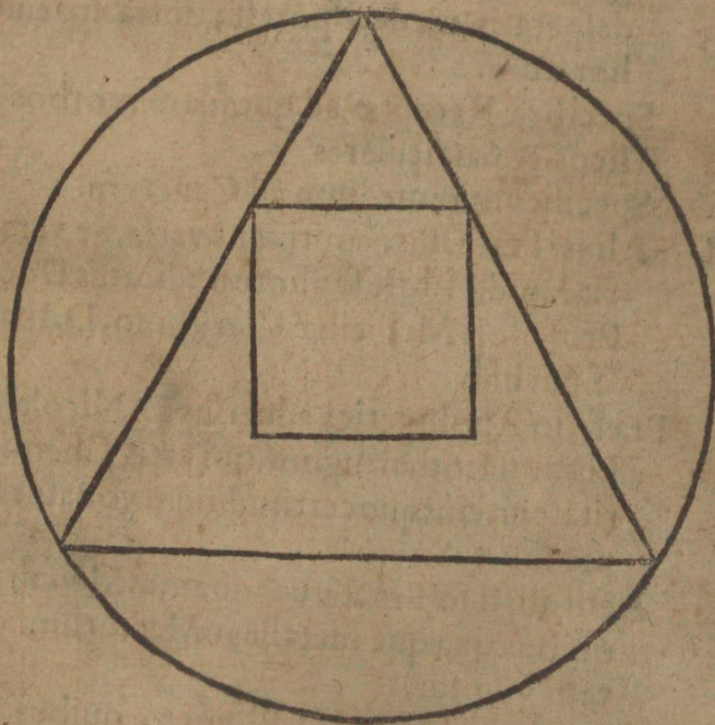

41739
BERNARDI PENOTI A PORTV S. MARIE AQUITANI, DE DENARIO MEDICO, QVO DECEM MEDICAMINIBVS, omnibus morbis internis mendendi Via docetur.

Cui plures alij Tractatus additi sunt. quorum Titulos indicat versa pagina: Cum Indice, ad calcē adiecto.

OMNIA ABVNO

ORDO NATVRÆ

OMNIA AD

WANA

BERNÆ HELVETIORVM,
Excudebat IOANNES LE PREVX, Illustriss.
DD. Bernensium Typographus.
M. DC. VIII.

ELENCHVS BREVIS EO-
RVM, QUÆ IN HOC VOLV-
mine continentur.

- I. Epistola ad Doctiss: Andream Libavium.
- II. Præfatio, in qua varia exempla, & alia lectu dignissima habentur.
- III. Tractatus de Denario Medico.
- IIII. Notæ castigatoriæ in eundem.
- V. Balsami cuiusdam simplicis descriptio, non magno labore parabilis, quo omnibus vulneribus desperatis mederi potest, intra spacium 24. horarum.
- VI. Specificæ Receptæ ad quosdam morbos específicos, & particulares
- VII. Specificum remedium ad Cancrum.
- VIII. Alius Tractatus, continens varia, de vera materia lapidis Philosophorum; dicatus Doctori & Professori Medicinæ Clarissimo, D. Ioachimo Tanchio.
- IX. Præfatio Apologetica aduersus D. Nicolaum Guibertum Lotharingum, qui artis Chemicæ Veritatem, eiusque certitudinem conatus est, scripto suo, euertere.
- X. Item alij duo Tractatus aquarum Mercurialium, quibus quæque metalla in Mercurium currentem vtuntur.
- XI. Quædam Axiomata Physica, quibus Lapidis materia notatur, & describitur.
- XII. Item Isaaci Hollandi Clavis artis Chemicæ; Illustrissimo Principi Friderico, Duci Wirtembergico &c. dicata,

EPISTOLA

EPISTOLA DEDICA-
TORIA.

*Præclarissimo, omnique cælesti
dono ornato viro, Domino
Andrea Libauio, Med. Doct.
& Poëta Laureato, Bernardus
Penotus à Portu S. Mariæ A-
quitanus, summam fœlicita-
tem precatur.*

MITTO ad te (Libauii Do-
ctissime) scriptum, no-
uam quandam meden-
di methodum conti-
nens, ab insigni Medico conscri-
ptum, mihi verò duabus condi-
tionibus commissum, vt scriptum
nimirum illud meis scholis illu-

strarem; deinde, ut in Vulgus illustratum emitterem. Attenuitatis mihi meæ conscius, priorem quidem primò rejeci conditionem. Verùm quum postea in animum inducerem illam methodum in vulgus dare: cœpi apud me cogitare, insurrecturos in me plurimos, qui factum id meum damnarant; Blateronēsque qui in me turpia effutirent; accusarent, quod hūc Denarium ederem, ut ita Practicis iniuriam facerem, & studiosam iuventutem à vero philosophiæ studio reuocarem: dejerarent, ostentationis gratia, non communis utilitatis ratione, hunc me suscepisse laborem. Contrahas omnes calumnias, ut tuerer me, Patrono mihi opus esse, iudicaui: & sese offerebant quidem plurimi, qui me, qui meum hoc factum

DEDICATORIA. 3

ctum, qui ultimas meas defende-
rent lucubrationes. At aliis deerat
authoritas, aliis rerum cognitio, &
scientia, aliis splendor generis, a-
liis vitæ integritas, & morum faci-
litas, quibus tamen omnibus orna-
tum esse debere existimabam eum,
qui istud posset præstare. Circum-
spicienti igitur mihi vndiquaque;
Tu vnus occurristi, LIB A VI, Ger-
maniae, & literarum decus, apud
quem, veluti conspiratione facta,
artes, disciplinæ, virtutes denique
omnes sedem suam posuerunt.
Fortunæ etiam, & animi ditissi-
mus, generis nobilitate, & rerum
omnium, & disciplinarum scien-
tia clarissimus in Germania. Sed
an, accensa face, Soli clarissimo lu-
cem afferam? Ad te igitur accedo,
tuæque fidei, & protectioni quic-
quid istius mei laboris est, trado,
committo, commendo: spero enim

me tua humanitate, fide, & nomine tanquam Miltiadis clypeo tectum, omnes aduersariorum ictus elusurum, neque futurum quemquam, qui, si te mihi, operique meo defensorem esse intellexerit, non statim obmutescat. Verum hic forsitan occlamabis; Ecquis tu es, homo, qui ista a me petis? Qui studiis obstrepis? Quæ Patria, atque Parentes; Respondebo, LIBAVI doctissime, Homérico versu, illud mihi accommodans, quod is de Vlysse scripsit.

Qui mores hominum multorum vidit, & vrbes. Cum enim in Aquitania Galliae nobilissima Prouincia natus essem, natale solum derelinquens, Europæ & continentem peragrani & Insulas; ac maiorem ætatis meæ partem, vt mihi artis Chemiæ perfectâ scientiam compararem, in peregrina-

DEDICATIO.

tionibus consumsi. Is igitur sum
 qui senex septuagenarius, atq; a-
 deo fractus annis & laboribus post
 multas easque periculosas pere-
 grinationes, nunc tandem Yuer-
 dunum (ea est vrbs ditionis Ma-
 gnificorum Dominorum Bernen-
 sium in Heluetia) appuli, vbi iam
 senex ago. Is sum Bernardus à Por-
 tu S. Mariæ, cuius mentionem
 sapius honorificam in tuis diui-
 nis scriptis dignatus es facere. Age
 igitur, LIBAVI doctissime, Vlti-
 mos hosce nostros labores, rudes
 quidem illos & impolitos, meæ
 tamen in te voluntatis & obser-
 uantiæ sempiternæ testes, & mo-
 numenta, accipe; eosque, pro tua
 sapientia, fove vt, qui me tui stu-
 diosum fuisse audierint, itidem in-
 telligant, quòd cum tibi omnia de-
 berem, denuo tamen maiora tu in
 me contuleris. Experientur enim,

A iij

his lectis additamentis, me fortasse cōmuni utilitati inferuire, voluif se ideoq; id, quod à te postulo, faciliùs impetrasse. Quod, vt facias, vehemēter oro. Efficies enim, vt qui in puluere & tenebris haftenus vixi, excusso nunc puluere, & fugatis tenebris, per te, in loca clariora euadam, omnēque laborem contemnam, si hunc tibi gratum cognouerim. Vale Literarum decus, totiùsque Germaniæ ornamētum; Tuum quoque Portum exhaustū, nominis tui, & gloriæ propugnatore acerrimū amādo ama. Quod, si feceris, & me iam tibi maximè deuinctum summo beneficio in perpetuum obligabis, & ad maiora aggredienda nunc, quasi dormientem, excitabis. Iterum bene vale, & præsidium & dulce decus meum. Yuerduni, Calendis Ianuarij An. 1608.

BERNARDI P. A PORTV
AQVITANI PRÆFATIO,
IN QVA VARIA RERV
ab litarum differuntur.

VI vniuersum in parua tabula de-
pingunt, nihil detrahunt de eius Ma-
jestate : nec ergo vllum afferunt
scientijs præiudicium, qui illas in
compendia redigunt; imo magnam
merentur laudem, qui illud pelagus vix per vitam
emensibile, qua ratione paucis diebus enauiges,
viam scrutantur, sine vlllo Veritatis aut facilitatis
dispendio. Huc tendit libellus, quem tibi exhibe-
mus; cuius nostri instituti paucis rationes accipe.
Magnam artium partem esse, iudicium facere, ne-
minem puto negaturum. Qui enim (inquit Hippo-
crates) hoc norunt, non videntur mihi in arte mul-
tum falli posse. Cum igitur author hunc nobis par-
uum Tractatum exhibuerit illustrandum, ut emit-
teretur in lucem, cur lectu dignus mihi videatur,
paucis attingam. Quamuis idem sit, quod aliorum,
meum iudicium, nihilominus, hoc consensu, magis
firmabitur hominum opinio; addeque etiam hinc
excitabitur, qui idem, aut meliora, quam ego, præ-
stet. Præterea ex hac mea sententia non parua ad
huius operis elucidationem, ni fallor, accessio fiet,
atque etiam ad aliorum authorum consimilium in-
telligentiam. Verem aggrediar: scribit Galenus, si-
cut Hippocrates etiam asserit. & olim testatus est

8 PRÆFATIO IN TRACTATVM

Plato : Non communem tantum omnium hominum naturam medico cognoscendam, sed vnius cuiusque propriam : Deinde verò addit : Etsi in ipsis aris operibus, circa id sufficienter studuerimus, non tamen propriam singulorum naturam, æque ac communem, possibile esse scribere; scripta enim contrariò modo se habent operibus, tum in pluribus alijs rebus, tum præsertim in his, quæ spectant ad præsentem intentionem, hoc est, in præscribenda vniuersali methodo medendi, atque in tractandis particularibus singulorum morborum remedijs. Nam operamur particularia, quæ sunt innumera, & quorum ars non est; scribuntur verò in arte vniuersalia præcepta. Quicumque igitur ita scribere potest vniuersalia præcepta, ut maximè promptum sit, ea singularibus, & indiuiduis accommodare, in propria quantitate, qualitate, vtendi modo, & ratione ac tempore conuenienti, hic in scribendo maximè laudandus erit. Quam plurimi graues viri id præstare conati sunt, inter quos Galenus, ut in sua arte parua testatur. Idem tentauit Conciliator Petrus Aponensis; sic enim ille : Et vos iam vidistis, o doctissimi Candidati Philosophi rerumque naturalium, signorum Cælestium, & motuum bene eruditi, varias ægritudines, super quibus medicorum multitudo laborauerunt, ab alienigenis, cum paucò fundamento artis, curari, quandoque à mulierculis. Audiamus omnium scientiarum fontem vberimum Arnaldum Villanouanum Tractatu de Dosis theriacalibus, sub finem. Vnus sapientum (inquit) respuit credere, quod in modica quantitate, maxima sit virtus. At Galenus Galenus agnoscit, quod modicæ quantitatis humi-

Arnaldus de
dosis
theriacalibus.

Galenus

DE DENARIO MEDICO 9

humiditas venenosa quædam è summitate cau-
 dæ scorpionis eiicitur, ita potenter & terribili-
 ter, vt citò alteret corpus ictu. Scimus etiam,
 quod lapis ille theriacalis, quem Arabes vocant
 Bezoar, non viridis, sed gypseus, qui de corpore Bezoar
 animalis repentis, extrahitur. sumptus in quantitate qualis,
 semilenticula potentissime liberet à veneno cuiusli-
 bet animalis nocui. Nec mirabimur ista, cum vi-
 derimus magnam medicinam, quam Lapidem Ru- Lapis
 brum vocauerunt, in quantitate unius granj milij, philoso-
 quolibet die sumptum, collectionem duram quinde- phorum
 cim annorum, exterius eminentem in latere, infra quid præ-
 tres hebdomadas resoluisse. His adnumerandus est ster.
 Isaacus Hollandus, qui tot virtutes tribuit Ro-
 ri solis herba, vt nullum efficacius, credam repe- Ros so-
 riri posse remedium, cuius & nos tractamus magi- lis, eius-
 sterium, quantis admirandis sit viribus prædita do- que vi-
 centes. Tria simplicia ponit in suo Vegetabili, scili- res.
 cet Zaccharum, Mel, & herbam Roris solis. Istis Quere in
 tribus omnes morbi desperati medentur. Referam opusculo
 Roris solis proprietatem, ob eam rem, quia in eius nostro
 preparatione versor. Iam docebo, inquit ille, maxi supra ex-
 mum in Vegetabilibus rebus mysterium, cuius vis perimen-
 & potestas ab omnibus artificibus occultata est, sese ta Para-
 que alij alijs iureiurando obstrinxerunt, ne libris celli.
 suis aut scriptis vires herba Roris solis, Germanicè
 Sindauw dicitur, proderent. Quisquis igitur inte-
 grum opus Vegetabile non habet, non potest vim
 herba illius penetrare. In eo enim opere comprehen-
 duntur omnes vires rerum medicinalium. Iam verò,
 fili mi, aperiā, cum adiuratione, vt scientiam hanc
 occultam serues, scire enim debes hanc herbam esse
 herbam solis, super quam Sol suos radios, & influen-

10 PRÆFATIO IN TRACTATVM

tias expandit, (quemadmodum super aurum in Ve-
nis subterraneis) & influit, in hanc herbam plus,
quàm in aliam a Deo creatam, ut dilucidè ab anti-
quis Philosophis cognitum est. Itaque alio colore, a-
liis foliis, aliaque figura prædita est hæc herba,
quàm alie omnes; eaque est eius natura, ut quo ca-
lidior & acrior est regio, & tempus anni, solisque
ardor maior, quoque sol eam diutius torret, eo ma-
gis hæc herba madescit. Est enim rore referta, ita ut
in eius una caule plus mille gutte pendeant. Fac
periculum, percutite herbam ferula flexili, ita ut de-
cidentes guttule in vas vitreum latum incidant, re-
plebitur vas illud rore mirifico. Quòd si sol vehemē-
ter ardeat, ramuli illi breui tempore, puta semi ho-
re spatio, magis roridi erunt, quam antea. Quòd si
vigesies ferula rorem deieceris, toties denuò guttis o-
nusta erit. Et, si nihil aliud miraculi cerneretur,
quàm unde roridus hic humor oriri possit, qui tam
breui temporis spatio ita copiosus manat, & quò
magis sol torridus alias herbas arefacit, eò magis
hæc herba madida, & guttis referta sit, quasi aqua
perfusa foret. Hinc tamen vires admirandas conij-
cere possumus, eamque aliquid occulti in se habere.
Illam igitur aquam in Vitro collectam, si recondas,
ea omnes oculorum morbos, siue a defluxionibus
sint, siue ab inflammationibus, sanat. Præterea om-
nes cordis affectus, & punctiones, hepar & ventri-
culum calefactum refrigerat, omnemque capitis do-
lorem a calore prouenientes, mitigat; omniâque
phantasmata tollit. Valet etiam ad cancrum morti-
ficandum, ad lupum, & morsum venenatorum a-
nimalium, & ad venena hausta, si per os sumatur.
Pestis etiam auxiliatur, & ad alia multa valet,
qua

DE DENARIO MEDICO 11

quare recensere nimis longum foret. Insuper hac herba solis colorem præ se fert. Est enim color rubicundus, obscurus, flauis radiis interseptus; estque eius figura in modum stellæ, eiusque proportio Planete coelestis instar, constatque septem ramulis in extremo latis, estque veluti pilis referta. Consistentia tenella, extrinsecus, calida & humida, intrinsecus, frigida & sicca: estque temperatissima, ut aurum.

Quare eius elementa separari non possunt ab inuicem, ut ex aliis herbis: attamen a fœcibus suis purgari potest. Impedit eius fixio, ne elementa separari queat: ascendit enim ignis cū aëre per balneū, ut postea docebimus. Terra verò à fœcibus secerni potest, & fæces ab igne & aëre, licet fœces non adeò multas habeat. Latinis quibusdam, Lingua Auis dicitur: alij solariam, a sole: quemadmodum lunariam a luna: Belgæ viri, *Stindaw* vocant. At veteres Philosophi vires eius occultarunt, propter eius miranda effecta. Mirumque hominem posse mori (ut ait Arnaldus,) qui quotidie de ea aliquid sumpserit in crassa sua substantia. Quid igitur efficeret, si ad suam tenuitatem adduceretur, & fœcibus suis purgaretur? Hac vi prædita est, ut si in virum projiciatur, in quo venenum vino dilutum continetur, aut aliquod poculum venenatum, statim dissiliet vitrum. Si etiam ventri puerperæ alligetur, statim elicietur fœtus, & si intus iam putridus esset. ut sæpe experimento comprobatum est. Hæc herba gestata, & paululum eius quotidie degustatum, quādiu id fiet, ab epilepsia immunē seruat. Ad hæc, si quis Apoplexia corripiatur ita, ut os eius contorqueatur, & loquendi facultas corrumpatur sensuq; ōnes; unā restituentur omnia, si ager huius herbe lino

succum traiectum, bibat, ut sepe comprobatum est. Experire; verum deprehendes. Scias, fili, reuera nullam in terris herbam nasci huic comparandam, viribus, & bonitate. Vide igitur ne parui facias. Nisi enim hac herba adeo copiosa nasceretur, eiusque vires notae essent, pluris auro, & lapidibus preciosis aestimaretur. Superest, ut doceamus, quomodo progrediendum sit, ut eam ad summum gradum, & quintam essentiam perducamus. At refricare ista, quae iam dudum in lucem edidi, nauseam pareret: Iliccirco Lectorem ad commentarium nostrum supra Paracelsi experimenta, circa finem libri, relegamus; ubi plura, & maiora designantur. Tu vero, humane lector, eo recurre. Si hoc unico simplici tot aegritudines curantur, quid cum nostro? Audiamus quid Paracelsus ait. Ex una arbore sexcentae imagines exculpanitur, quae tamen unico igne consumi possunt. Pari modo innumerae ferè sunt aegritudines, quae tandem unica temperatissima equari, & restitui possunt in summam sanitatem. At, quid mirum? Nonne Doctissimi Mariini Rullandi Centuriae extant? quibus docemur aegritudines ferè incurabiles, paucis admodum & simplicibus medicaminibus curari? Addam in nostro Denario, quae comperta habemus, tam intra, quam extra corpus. At va va, & iterum va illis, qui Isaaci Hollandi opera detinent: praecipue vegetabilia; quae ad medicinam faciunt; quasi verò author pro ipsis solis tantum laboris insumpsisset; imò tales infideles venalia undique circumferunt mutilata. Sed quid opus tot testimoniis? cum omnes norint illum naturae genium Raymundum Lullium unico medicamine innumeris penè morbis remedium polliceri,

Lib. labyrinth.
Medicorum errantium.

Rulandi Centuriae.

Isaaci opera detinetur.

ceri. Et quis nescit decantatam illam panaceam antiquis? Quis illud Moly Homero celebratum? Quibus, si adnumeremus huius aui clariorum luminum testimonia, quis erit adeò perfricta frontis, ut audeat negare, possibile decem medicamentis, quæ summi viri unico præstari posse docent?

PETRVS Seuerinus Danus in sua IDEA Medicæ refert, quatuor principales morbos esse, ad quos ferè morbi omnes referri possunt. I. Lepra est, cuius insignia gerunt ulcera omnia, pruritus, scabies, Alopecia furfur, squama, scissura, cutis foeditates, malum mortuum, & similes effectus.

II. Gutta, seu Podagra est ad quam pertinent Colicæ Nephritides, oves redentium dolores, Arthritides dolorifica, fluxiones, Capitis dolor Cephalæa, Emicranæ &c.

III. Ad Hydropem referuntur Febres omnes, Apostemata, Icterus, Cachexia &c.

IIII. Epilepsia est, ad quā pertinet Catarrhi, Paralyses, Cordis palpitationes, Spasmi, Vertigines, Melancholia, Apoplexia, suffocationes matricis. &c.

Si aliquis horum morborum summus sanatur, sanantur omnes inferiores. Si iuditio polles, præcedentia quatuor particularia tibi sufficiunt. Primum particulare est Antimonij Magisterium per me descriptum supra Paracelsi experimenta, pag. 76. ubi etiam de cæteris. Omnium membrorum unica est conuenientia (inquit Hippocrates) omnium virtutum, spirituumq; unicum subiectum est. Idcirco omnia membra ad inuicem dolent. In cerebro enim omnes operationes incipiunt; eius virtus tamquam forma omnium membrorum ea irradians & viuificans. Multæ passionēs incōprehensibiles atq; occultæ in corde & toto corpore delitescunt, nobis incognitæ. A-

14 PRÆFATIO IN TRACTATVM

liquando vermis ad ipsum cor graditur, & cum mordet, interficit. Extrema gaudia tristitiæque maxima, inter eius passiones existunt. &c.

Natura vniuersalis cum paucis principiis operatur mirabilia. Et Medico ingenioso pauca sunt necessaria.

ADMONITIO AD LE- CTOREM.

Sicuti nullum est periculosius Venenum, quàm id, quod clam, & specie boni fallit: Ita nullus error magis pertimescendus eo, qui occultè, sub alicuius boni prætectu, animis sese insinuat. Eiusmodi multa habent plurimi libelli, qui inter literatos clam versantur, & tanquàm arcana asseruantur: à quibus incautiores, dum in iis eximia quædam vident, sæpius portentosarum opinionum venena hauriunt. Inter illos, quem exhibeo Tractatum, non inuitus annumerarim. Fateor equidem me, prima fronte, quàm illius lectionem corpi, serio stomachatum, Vulcano illum voluisse. Occurrebant enim ab initio hirsuta æquè, ac insulsa quædam, absurda pleraque, plurimà etiam impia, quæ nauseam primum; dein verò haud iniustam bilem mouebant. At mox mihi recurrens, illud Iurisconsulti, de lege non iudicanda ex sola linea, sicuti nec de Musica ex sola nota; quinimò legi, & explicari in scholis & Academiis authores magis impios, ideo solum, quia tersi & politi sermonis ornatui seruiant: hæc inquam, & alia tacitè mecum reuoluens, quem indignabundus abieceram, resumpsi: & demum ad umbilicum perlecto, mutato consilio, quem prius flammis adiudicaram, luci consecraui, rei tum excellentià, tum utilitate permotus. Quid enim humanis corporibus salutaris, aut Medicinæ studiosis gratius, quàm immensum illud scientiæ pelagus, cui emetiendo, non sufficerent anni Nestoris, in Decem præcepta brevissima æquè, ac facilia, certaque, ac tuta redigere? Tantò ut te defraudem bono, futuri spes emolumenti haud permittit: prohibet Charitas, & quo in tuum feror commodum, verat Zelus. Hæc igitur publici iuris ideo esse, volui, sed hac addita conditione, ut nimirum aut spongiam prius paterentur, aut cessoriam virgam comitent

B j

16 ADMONITIO AD LECTOREM

haberent : prius illud nefas duxi , tum quòd scirem ea ratione non ramen obliterari in aliis manuscriptis , penè vt (probè scio) infinitis , quæ in meo aut editis exemplaribus litura repurgasset ; tum etiam præuiderem quantis clamoribus multi contendissent non mihi id esse iuris , vt aliorum opera detruncem. Hoc verò posterius perneccessarium duxi , tum vt illi qui hunc libellum versant , eum que penes se sacro sub silentio seruât , me monitore , sibi cauere possint , tum vt eò tutius ab omnibus aliis exciperetur , tum etiam vt me omni suspitione qua potuissem apud te laborare , si sine notis emissem , purgarem. Has notas si attentè prius legeris , tunc sine vllò periculo , absque vllò pestilentis erroris afflatu , hunc Denarium deuorare , & quæ in eo reperies saluberrima præcepta haurire , & viam tutissimam æquè ac facilem , quæ tibi monstrabitur , sequi licebit : omnia (inquit Apostolus) probate , quæ bona sunt , tenete. His fructu , in DEI gloriam , proximi auxilium & tuum commodum. Vale feliciter.

Tuus B.P. A Portu.

TEXTVS DENARII.

QUOD sum pollicitus aliis meis scriptis, ostendere nunc breuiter conabor, sic tamen, vt, si Deus permittat, ad altiora & grauiora progredi possitis; quomodo scilicet Decem tantum medicamentis quilibet morbus curetur.

Ante Hippocratem^a vnico medicamento progressi sunt, pro vt cōpertū est. Duplex^b itaq; via tenenda est antequam ad Denarium nostrum progrediar; qua viri docti in restituenda & perscrutanda valitudine vsi sunt.

VNA^c pertinet ad Animam, altera Corpus diligenter respicit. Nam quemadmodum homo Anima & Corpore constat; Sic morbi reperiuntur ferē infiniti, qui circa vtramque partem versantur. Nonnulli oriuntur ex^d Anima, vel mente diffida, & imbecilli, quippe quæ vires & facultates proprias non cognoscens, omni se subdit malo: Vnde omnia malorum genera, quæ oriuntur ex Dæmone meridiano; sub quo continentur incantationes, opera magica, influxus, Dæmonum maleficia aliaque mala, quæ singulis dominantur. Quum autem vnicuique potentix abstractæ subdita sit potentia corporea, vt experientia compertum est, nihil produci nihilq; agi, quod nō^e oriatur a potentia abstracta, a potentia inquam corporea; Ideo

B ii

A

B

C

D

E

fuerunt, ante Hippocratem, multi viri docti,
qui nulla prorsus medicina corporea vsi sunt,

H

^bSed sola spiritus, & animæ facultate.

I

Non modo morbos curabant, non modo
mortuos excitabant, sed elementis imperabant,
vt aqua euaderet solida, & Calybs aër: quod se-
querentur pluuiæ, iam grandines, iam nubes,
& quidem nullo obseruato ordine. Terra fiebat
rarâ, vt vsque ad abyssum viri illi penetrare pos-
sent, quomodo de ORPHEO, scribitur. Ignis,
qui, sua natura, non potest non comburere, fri-
gidior Aqua reddebatur, quibus de rebus mul-
ti scripserunt. Hoc in præstando, velut vna qua-
que in re, reperitur vehiculum, seu coniunctio
quædam; quæ constat ex re omninò ab-
stracta & simplicissima, & ex re, quæ me-
dium quoddam obtinens, abstractum cum cor-
pore connectit. Sic duæ repertæ facultates; ^kV-
na quæ solo velle, solo intuitu, sola imaginatio-
ne operatur; sic vojo, sic iubeo, nullo addito ad-
miniculo. Illa est ^lCABALA, qua operati sunt
omnes, quicunque ab initio mundi, miracula e-
diderunt.

K

L

M

Dolendum est sanè, quòd hæc facultas, ^min
Christi aduentu, sit extincta; adeo vt ferè nul-
lum extet vestigium eorum, quæ satis apertè,
antè Christi aduentum, florebant. Idque euenit
propter excæcationem, & incredulitates homi-
num, & ignorantiam, quæ homines submersos
retinet, vt nimirum verbo Dei, & promissioni-
bus Christi, & Apostolorum non credant. Ha-
bemus hac de re satis apertum dictum; Quic-
quid petieritis, sine hæsitatione, in nomine meo,
dabi-

dabitur vobis sic, quod magis est admirandū, si tantum petenti fuerit fidei, quantum est granum sinapis, plura & maiora eum posse præstare, quàm Christus. Hinc patet præcipuum instrumentum non modò ad curandos morbos, sed ad alia multa præstanda, ratione illius primæ, & præcipuæ partis hominis, ^P scilicet Animæ, consistere in forti, & non cadente imaginatione.

Altera via, qua progressi sunt viri Doctissimi, miraculorum effectores, fuit a rei proprietate. Deplorandum sanè, quod hac tempestate non modò non sint notæ facultates, & proprietates rerum, sed etiam nomina, & vocabula lateant. Vt ad rem accedam, dico, dicuntque alij, veræ Philosophiæ inuestigatores, DEVM abundanter concessisse, pro omni morbo curando, remedia, quæ subsistunt in herbis, fontibus, mineralibus. Ita vt etiam proculdubio cuilibet morbo suum remedium assignatum sit, & vnicuique regioni sint concessa quædam naturalia, ad morbos curandos, ea in regione. Et hinc, ex magna DEI providentia, in ITALIA vbi dominantur, vt plurimum, morbi calidi, rarò Absinthium reperitur, & illud quidem in hortis: sed Cicuta, papauer, & alia frigida, magna copia. Hinc colligitur, ibi plus esse oportuna refrigerantia, quàm calida. Sic in POLONIA, & Germania, Vrtica, Absinthium vbique locorum, magna copia crescit. Hinc patet, in illis locis, magis esse oportuna calida, quàm frigida. Et hac ratione ductus quidam Fuchsius Norimbergensis Medicus, quàm primùm in aliquam

B iij

villam venit: accersitus ad aliquem curandum, consideravit circumcirca villam illam simplicia, & ea frequentiora, quæ distillabat cum rebus calidis: (Secum enim Alembicum argenteum ferebat) & sic faciebat quintam quandam essentiam, qua in Polonia omnes morbos curabat: &c. Et vt progrediar; Hæc facultas, quæ magica dicitur, consistit in⁹ herbis, verbis, & characteribus. Scio, & DEVM testem inuoco, illud verissimum esse characteres, quò minus significant, rebus longè valentiores, & præstantiores; & Verba, quæ rebus accommodari non possunt, quæque nihil significant: vt sic non modò decem medicamentis, sed etiam tribus vel quatuor verbis, vel tribus characteribus, omnis morbis leuari possit, qui non est ad mortem; quandoquidem nemo potest superare horam mortis à Deo constitutam.

Ars Cabalæ, quæ procedit per ineffabile nomen IESV, plura efficit, quàm apud Iudæos nomen IEHOVA. Sed de his, & aliis eiusmodi, alibi, &c.

Decem illa medicamenta, quibus omnis morbus curabilis curatur, persequamur. Sed hoc secretum, rogo, ne cuiquam legendum præbeatis. PIVS Mirandula inquit: Qui novit quaternarium, per denarium expandere, est in abyssum scientiarum penetrare. Dum igitur dico, decem medicamentis posse curari omnem morbum, sic intellige, vt primùm vnum medicamentum vsurpetur, quàm cætera: dum dico vnum, multa intelligo, quæ vobis nunc aperiam. VNVM significat motorem operatorem.

Hinc

Hinc collige, nullum medicamentum posse esse efficac, nisi Medicus fuerit simplicis & fortis imaginationis, vt scilicet cognoscat, posse DEVM OPT. MAX, per medicamētū aliquod efficac, agrum leuare, vt non desperet à misericordia DEI. Deinde illud Vnum debet expandi per quaternarium. Nam in Vno nulla est operatio; pro vt apud Pythagoram legere poteris: si vnum debet progredi in operationem, opus est, vt diuidatur per quaternarium, & vt mysterium aperiatur: VNVS morbus variis nominibus appellatus à partium & materiæ concurrentis varietate. VNUS, inquam, morbus est affectio præter naturam, immediate impediēs functionem & operationem; quod vos intelligere debetis, de triplici functione naturali, vitali, & animali. Hic non potest esse nisi offensio vnus, & offensio quaternarij: VNUS inquam, facultatis, Caloris scilicet naturalis: quippe sub se habere debet organa non impedita, spiritus, & omnem materiam subministratam, quibus officiis fungi possis. Hinc collige, ratione vnus offensionis, quemadmodum fusius habuisti hactenus, summum respectum habendum esse ad calorem naturalem, ad facultatem, & vires, quæ naturâ vnum significant. Et quoniam illa, tanquam quæ diriguntur ad simplex, & abstractum; sunt præcipuæ, semper ab illis ducere initium tenemini, vt nihil aggredi tentetis nisi hæc a vobis bene considerentur. Cæterum vt illud VNVM bene examinetur, & ad operationem traducatur, opus est, vt intelligatis semper vt in quinarium expandetur, quinque in se retinere,

B iij

alteritatem sub materia, & materiam sine alteritate, & quod postea inde oritur, alteritatem cum materia; id est, morbum oriri vel ex simplici intēperie, vel cū materia. Sub vno itaq; medicamēto habebis medicamēta quatuor; quæ respiciūt materiā peccantē, & vnū quod respicit alterationē. Quod ad alterantia, DEVM testor, me felicissime vsq; in hodiernū diem, progressum esse, calida alterando Endiuiā, Cichorea, & Sandalis: Frigida Absinthio, Menta & Origano. Humida, Gallis immaturis, radicibus quercus plantagine præ cæteris, papauere, succo Anagallidis, Endiuiā, & Beta præ cæteris. Quod ad alia pertinet, Firmamentum vnitatis in quaternarium intensæ, intelligitur, etiam Rheubarbarum, Colocinthis, Agaricus, Helleborus, & Phlebotomia. Vtor felicissime Rheubarbaro, & Manna, ad bilem euacuandam; Agarico & Colocinthide ad pituitam; Helleboro, id est, corticibus Hellebori nigri, quibus vsus est Hippocrates, ad bilem atram euacuandam. Dosis Rheubarbari ʒj cum ʒij Mannæ dissolutæ cum Cichoreæ vel Endiuiæ aqua. Agarici trochiscati puluerati ʒj. cum melle rosato solutiuo ad ʒij: Sirupi de tribus radicibus & aquæ endiuiæ ʒij, addendo, propter torsiones, aquæ cinnamomi ʒj. Corticis Hellebori nigri, gr. xv. cum ʒβ pulueris Sennæ præparatæ, & ʒj syrupi de Borragine, seu Lupuli, &c.

Cæterum vt in vnico hoc medicamento, id, quod intendo, concludatur: Intelligite, omnem causam morbi, vel esse frigidam, vel calidam. Curando morbo frigido vbicumque locorum

corum fuerit, vtor felicissime 3 iij. electuarij Hierælogodij cum aqua endiuia, seu hyssopi, & cum 3ß mellis rosati simplicis, olei vitrioli guttis vj. In morbis calidis, præsertim ex materia, vtor 3j. Rheubarbari cum 3ij Mannæ, in 3ij aquæ Endiuia.

Secundum medicamentum, quod continetur in numero Denario. Illud respicit mulieres, exceptis medicaminibus Vulgaribus, nihil inuenio præstantius ad omnes morbos mulierum Musa Ænea: dosis 3j, vel 3ij, cum syrupo Arthemisia, vel Triphera magna seu minore. Gal. cum syrupo hyssopi, omnes morbos mulierum his curabat, nisi sint a causâ immanifesta, de quibus alibi: &c.

Tertium medicamentum est Requies Nicolai, quo vtor ad prouocandum somnum, ad restituendas vires: dosis 3j. seu 3ij. cum 3j. syrapi papaueris & 3ij. aquæ endiuia. Hoc medicamentum talem facultatem habet, vt possitis cognoscere, quid cum ægro sit agendum, si enim quieuerit, & melius habuerit; bonum. Si verò non quieuerit, & peius habuerit, desperandum.

Quartum medicamen, Vesicatoria sunt; quæ perficiuntur ex cantharidibus, & fermento. Illa, & præsertim in morbis cordialibus, & quæ spectant ad internas facultates corporis humani, in quinque diebus conualescunt.

Expertus sum; si post vesicatoria, æger non melius habuerit, despero, &c.

Quintum medicamentum; Olei oliuarum inunctio, quod ego vsurpo, vt cognoscam euentum morborum. Sic illud vsurpo. Recipitur oleum

oliuarum, & eo, lentis fricationibus, totum corpus, excepto capite, vngitur; atque iteratur. Si tribus vicibus modicus sudor apparuerit in vniuerso, morbus est diuturnus; & curabilis: si nullus est sudor; omnino lethalis est morbus. Si sudor comparuerit, tutus est æger.

Sextum est, Cornorum, Aspargi, Rubæ tinctorum, Aristolochiæ rotundæ, ana ℥j. Cornorum, Aspargi, M. ij. fiat decoctio in suff. quant. aquæ Asparagi: & huius decoctionis cum Saccharo rub. dulcoratæ, præbeantur ægro ℥iij. Si leuabitur morbus, signum est bonum: si minus, contrà. Qualiscunque fuerit morbus calidus, siue frigidus, & hoc in casu sudor: est optimum signum.

Septimum est, Clyster, sed non est applicandus nec porrigendus nec nisi in morbis ventris inferioris, vt est morbus Iliacus, & in summa omnes morbi, qui sentiuntur in ventre inferiori. In hoc vsu, duas species habeo: vna est simplex, quæ fit hoc modo: & Foliorum Maluæ, Bismal, Mercurialis, & Parietariæ, florum Camomil. anapugj. furfuris in petia lini ligati M. ij. fiat decoctio in suff. q. Iusculi carniū. Huius & ℥j. sacchari rub. olei Camomillæ, Rutæ, ana ℥j. vitellorum ouorum n. ij. Salis communis ℥j. misce. Notate, hoc in casu, reperiri morbos calidos, & frigidos in inferiori ventre: cum superiore decoctione, in morbis calidis, semper vsurpate oleum Mandragoræ, Papaueris, Nymphetæ, Iusquiamj, quibus sceleriter semper vsus sum. &c.

Notate, in prouocando somno, & aliquibus
affe-

affectionibus capitis, tam frigidis, quam calidis, sæpe posse usurpari clysteres alterantes, si tamdiu retinentur. Alia species clysteris est ex eadem decoctione, & ℥j. in morbo frigido, Electuarij hierælogodij, seu benedictæ. Vel, in morbis calidis, superioris decoctionis usus esse potest Cassiæ recenter extractæ, ut sit cassiæ recentis ℥ ij. cum syrûpis proportionalib. ut Nenuphar, semper sum usus & lino.

Octauum: sum usus sternutationibus, & præsertim in morbis capitis, & ventriculi: ut est pulvis Italicus ille. Si illius usu, in morbis capitis, & ventriculi, non perspicio leuamen, incipio desperare.

Nonum apud me habetur pro summo, in morbis intestinorum, & ventriculi, & capitis: sunt species hieræ picræ simplicis Galeni, & loco suppositoriorum, hieræ picræ compositæ. ut, si detur in potu ℥j. specierum hieræ, cum syrupo rosato simplici, & aquis pectoralibus proportionatis: vel si in duobus suppositoriis ℥j. ponatur specierum hieræ compositæ, cum mellis portione quadam fiunt suppositoria. His feliciter usus sum in multis morbis.

Decimum est: Usus ligni Guaiaci, in morbis frigidis.

Morbi Hispanici dignotio

Quâdo defluuiū capillorū adest. Quâdo vlcera sese patefaciunt in locis tenuiorib. in ore, collo, locis obscœnis. Quando maculæ crustosæ in capite erumpunt. Quando dolor in membris corporis exterioribus inest; Ut capite, pedibus, digitis. Differt defluuium capillorum in morbo

Hispanico, ab Alopecia, quia Alopecia, per areas: Sed in Hispanico depilantur ægri alio modo. Crustosæ maculæ in capite, & collo, sunt instar verrucarum: Dolor affligit grauitè, qui fit circa longitudinem ossium, non circa articulos. Cura istius Hispanici morbi in Mercurio optimè cum auro præperato, constat. Vide librum de præparatione, & vsu medicamentorum chymicorum fol.

34.co vtere, & Vale.

TEXTVS DENARII.

F I N I S.

ARNALDVS

ARNALDVS DE SIM- PLICIBVS.

NSIPIENTES cūm legerint in Ca. lxxx
viij.
libris prudentum medicorum,
& senum : qui sciuerunt iam es-
se secretum medicinæ, cūm vi-
denteos facere bonum intelle-

ctum, & facere prudentem, & facere fidelem
fortunatum: Valde deridenteos, & derisi valde
elongati sunt à secretis medicinæ & non volunt
audire, nec credūt, quod ad medicinam spectet,
nisi curare dolorem capitis, aut apostema, aut fe-
brem & ipsi deberent curare seipsos de grossitie
intellectus, donec possent intelligere, ea quæ no-
stri Senes in medicina nobis scripserunt. Et pro-
pter tales, qui vituperant secretorum Inuentor-
es, Tu audiuiſti, quod Hippocrates præcepit
Physicis, quos docebat, quod secreta non pādāt,
quia redundat in vituperiū sapientum, & in infā-
miam. Quia si homo sit Sapiens, & inuestigans,
bene veniet ad ipsa, & participabit nobiscum
donum philosophiæ. Item, & si ipse non est di-
gnus eo, nec inuestigans, nec intelligens, quic-
quid dicatur ei, perditur; imò dedecus est
talibus secreta pandere. Radix ergo agen-
di secreta medicinalia, circa corpus, est,
vt attendas circa sanguinem minuendum,
aut augendum, & operaberis omne, quod vo-
lueris: & tu extrahes ab eo coleram, phleg-

*Dama-
scenus.*

ma, & melancholiam; cum quibus etiam medicinis hoc facies tibi est notum: unde sciunt hoc multi: sed quod ex hoc consequitur, nesciunt, nec percipiunt. Et Secunda Radix secretorum est imaginatio, confidentia, & generaliter, Animæ passionēs, quas debes imprimere in mentes hominum: Vnde Damascenus oportet infirmo salutem imprimere, & promittere; nec velis vnquam à spe deponere, etiam si ipse desperet. Quia dicit Galenus primo pronosticorū, Quod bona confidentia & spes plus valent, quàm medicina; Ille enim plures sanat, de quo plures confidunt: Vnde Hippocrates: In omni ægritudine cōfortari mēte &c. Vnde ex eis exit magnum secretum, imò maximum, & si tu cogitaueris profunda mente, quanta possit imaginatio, & ratio animæ, dicas actu nihil esse pulchrius, neque verius neque secretius neque securius, quàm illud. Et tu vidisti in lib. experimentorum philosophorum, quod circa animæ passionēs, posuerunt pulcherrima & mirabilia. Quæ enim medicina est, plus calefaciens, quàm ira? & magis priuans amorem & generans discordiam, & quæ magis infrigidat quàm timor? & quæ magis confortat, quàm gaudium? Et quæ magis nutrit & cibatur, quàm bona spes! Et, quæ magis interficit, quàm desperatio? Cum istis enim Philosophi fecerunt res valde pulchras: & dicerem tibi, quàm super his fundatur vna scientia secretorum, quàm Philosophi Nigromantiam & diuinationem & auguriū dicūt: & si recoleres de potentia, quam ascripsit Anaxagoras imaginationi, & æstimationi, & illud,

& illud, quòd Auicennas dedit ei, de posse, tu non debes vereri, quin in his sit magnum secretum, & qui non credit, fleat super se. In his igitur rebus, & supra dictis, est omne secretum medicinæ, Et tu excita te super hoc, & vigila: Quia tu audiuiſti Pythagoram ad Philosophos dicere: Tantùm magis dictis attollas mentem, quantò magis Doctor abbreviat sermonem. Nam de secretis multa docet intelligere, sed semper pauca dicere, vel scribere, &c. Hactenus Arnaldus de secretis medicinæ.

Cur tu, P E N O T E, nobis offers ex Arnaldo ista? Paucis admodum respondebo: Plures legerunt hunc Denarium, cuius, editionem conati sũt impedire, dicẽtes, nullos veteres Patres medicos quicquã horum vnquam tractasse, minus credidisse. At ego è contra, Galenum vsum fuisse, in difficili partu, (vt Bayrus refert) verbis, & caracteribus Costaben Lucæ, de physicis ligaturis, translatus à magistro Arnaldo, de Græco in Latinum: Vt in sequentibus dicetur, cum agemus de forti imaginatione, & animæ facultatibus. Nunc sequamur nostrum institutũ, scilicet de Notis castigatoriis à quodam Anonymo compositis.

AB ANONYMO NOTÆ
EMENDATORIÆ IN DENA-
RIVM MEDICVM.

A

*N*ie Hippocratem unico medica-
mento progressi sunt &c. Vixit ille
circiter annū mundi creati 443.
sub Rege Artaxerxe, circa redi-
tum Populi Israelitici ex capti-
uitate Babilonica, & tempore belli Pelopo-
nensis. Id ex eo colligitur, quod de inaudita illa
peste, quæ Athenis grassabatur, ipse met narrat,
quem etiam referunt, accensis syluis, ne Thessa-
liam inficeret, cauisse. Ante illū, celebrantur flo-
ruisse Chyrō, Æsculapius, Machaō, Podalyrius:
de quib. Xenophō lib. de venatione. Hi certē in-
ter primos fuere, quibūsq; antiqui diuinos hono-
res tribuerūt. At illos nō fuisse vnico tātū medi-
camēto vsos, eoq; incorporeo, author loquitur,
ex iis, quæ postea hac de re annotabimus, ad lite-
rā (H) videre est. Interim tamen quæritur Hip-
pocrates, nec immerito, ante sua tempora fuisse
artem rudem, & imperfectam, quod verissimè
apparet ex iis, quæ Herodorus lib. j. de Babylo-
niis enarrat. Strabo lib 16. sicut & de Ægyptiis,
nullos ipsis fuisse professione medicos, sed vni-
cuique obuio suos ægrotos obtulisse, & horta-
tos esse, vt si quando eodem morbo laborassent,
aut alios laborasse nouissēt, quonam tunc fæli-
citer vsi fuissent remedio, aperirent. Tunc ergo
medici

medicierāt Empirici, de quib. Gal. li. 7. Method. medēd: nondū methodici nec logici. Hippocrates verò experientiae methodum addidit, & vtrumque ad rationis stateram expendere cœpit.

DVPLEX IGITUR VIA. &c.

B

Hæc sic intellige; cum duplex sit obiectum, circa quod medicina versatur, Anima nimirum, & corpus ægrum: ita quoque duplex est via, qua vtrique tum restituitur, tum conseruatur valetudo.

Cum vnusquisque reperiatur morbus non tantum in corpore solo, sicut in anima sola, sed etiam in vtroque simul, ex mutua sympathia: ideo, vt enumeratio sit sufficiens, & perfecta, triplex erit curandi via, Prima merè spiritualis, Secunda merè corporalis, & Tertia denique mixta.

In Anima, morbi dicuntur omnes illi prauis affectus, repugnantes legi diuinæ, seu contrarij perfectæ illi iustitiæ & imagini diuinæ, ad quam creati eramus, quæ verissima nostra erat sanitas: Sunt verò nihil aliud, quàm inordinata charitatis dispositio, tum in excessu amoris terrestrium, tum in defectu amoris *DEI*, Auaritia, ira, odium, ambitio, inuidia, &c.

C

Sunt verò curabiles, aut incurabiles: Illi, quos effusus sanguis Domini sanat: hi verò sunt desperatio, induratio, præsumptio, & huiusmodi alia, de quibus Ierem. 46. v. 11. Frustra multiplicabis medicamina, nulla erit tibi sanitas.

Quæ oriuntur ex Damone meridiano: &c.

D

C j

Hinc morbi qui oriuntur, non sunt propriè in anima sola, sed in corpore & anima simul, ex compassione. Ergo scopus authoris non est agere de morbis merè spiritualibus, de quibus in præcedentibus notis: quamvis etiam Diabolum habeant authorem, quia illorum remedia tantum petuntur ex veræ Philosophiæ aut potius Theologiæ præceptis. Sed de morbis aut merè mixtis, aut corporalibus, & de his quidem dicit quod a Dæmone Meridiano immittantur, per incantationes, maleficia, operas magicas, quib. Sathan non corpus solum, sed & simul animam lædit, dum perturbat, aut phantasiam aut temperamentum quatuor humorum: quibus male dispositis, ipsa anima, cuius sunt organa, suas functiones perfectè exercere non potest.

Hic autem duo sunt obiter consideranda. 1. an sit aliqua Dæmonum potentia. 2. an sint probanda illa nomina, quæ illis à quibusdam imponuntur. Magna quidem & timenda Dæmonum potentia: attamen sine DEI iussu aut permissione, ne quidem in porcos, sæuire possunt. Insuper nulla est illis concessa potentia in voluntatem aut intellectum hominum; sed tantum in sensus, aut phantasiam, vt doctè Francis. Pic. Mirad. cap. 3. lib. 2. de Prænot. diuin. Extra hominem verò magna certè, & stupenda operantur, non quidem immediatè; per motum generationis aut alterationis, quem efficere non possunt; vt fusius ostenditur ad notam (G) sed tantummodo per motum localem. Sic fulgura, tonitrua, ventos, procellas concitare, & elementa miscere possunt. Sed quæ DEI sunt pro-

propria, imitari nequeunt. Ideò nouas non creant species. Exod. ca. 8. neque vera miracula possunt edere: Sed tantum aut apparenter talia, quæ Theſſal. 2. signa mendacia vocantur, dum præſtigiis ſuis oculos fallunt, & tamquam ludiones, viſus aciem perſtringunt, atque falſas ſpecies in phantaſia excitant: aut, quæ per cauſas naturales ſunt producta. Ideò quæ non propriè miracula. Sic morbos Sathan immittit, vt in Sacris paſſim obuia exēpla docent; aut iubente, aut permittēte Deo, corporis craſſim & humorū ſymmetriam perturbās, prauos animi affectus gignēs, lætitiā, tritiſtiam, timorem, iracundiam & ſimiles affectus, quos poſtea ſequitur corporis complexio.

Secūda huius loci obſeruatio eſt, vt dicā quid de hac Dæmonis meridiani appellatione ſentiā. Superſtitioſa quorūdam curioſitas tāta fuit, vt Angelorum tum bonorum tum malorum quēdā hyerarchicū ordinē finxerint. Imo ſūt eò temerarij auſus progreſſi vt illos numerare, in claſſes diuidere, in certos gradus diſtinguere, & deniq; vnicuiq; nomē indere nō ſint veriti, ad ſuæ vanitatis fulcrū, abutētes quibuſdā S. Scripturæ locis, & inter alia, Pſal. 90. v. 6. Vnde conati ſūt elicere, eſſe duo nomina Dæmonū, DEBER & KETEY, quorū alter meridiano tempore, alter nocturno graſſetur. At quū nec Pſalmi verba tale quicquā ſonēt, nec ſēſus includat; quūq; etiā nō tātū in meridiē, ſed ſēper, & quauis hora nobis inſidiētur maligni ſpiritus, has Dæmonū onomatheſias, curioſorū hominū ſomnia cēſeo, & ideo valde pernicioſas iudicio, quod ad magicū Dæmonū cultū viā ſternāt: nihil interim moratus,

quæ sub falso Dionysij Areopagitæ nomine,
aut B. Brigiddæ vulgò feruntur.

G

Nihil produci nihilque agi &c. Ergone nihil à
Substâtiis corporeis? Hæc fuit Platonis, sicut e-
tiam Auicennæ opinio. Quid verò abstractam,
aut incorpoream potentiam intelligat au-
thor, vix liquet. Hoc tamen constat illum & pa-
rum Philosophicè, & minus Theologicè aut
sentire, aut saltem loqui. Abstracta vocat for-
mam, aut materiam per se abstractas à se inui-
cem, & extra compositionem consideratas; &
substantias incorporeas, seu spirituales, Ange-
los tam bonos quàm malos, item & animas
hominum, potentias abstractas. Vtunque sit,
turpiter errat author, dum vnicuique potentia
abstractæ subdi corporeas ait, nihilque agunt
produci, quod non oriatur à potentia incorpo-
rea. Quantam ergo substantiis incorporeis effi-
ciendi vim tribuant Metaphysici, paucis accipe.
Disputatur primò: Num res creatæ possint ali-
quid verè efficere. Negatiuam tueri videtur
Philo lib. de Cherub. & flammeo gladio: asserēs,
proprium esse DEI, efficere, Creaturæ verò, pa-
ti. Secundò, quæritur, An substantiæ corporales
possint aliquid operari, an verò solæ spirituales
sint actiua. Tertiò denique, an Creaturæ corpo-
reæ possint aut substantias, aut quædam acci-
dentia producere, quod etiam de spiritualibus
quæritur? Ad primam quæstionem respondent
saniores tum Philosophi, tum Theologi: a Cre-
aturis agentibus effectus produci posse natura-
les: quæ assertio nititur authoritatibus, expe-
rientia, & rationibus inuictissimis. De volunta-
riis

riis actionibus, quæ sunt fructus veræ fidei, aliter sentiendum cum Apost. dicente: Nos, ex nobis ipsis, non esse idoneos ad cogitandum quicquam. 2. Corins. 3

Secundæ verò quæstionis partem primam videtur Author negare, alteram autem, affirmare, & quidē vniuersaliter, dum affirmat, Omnes substantias corporeas ab incorporeis pendere, & oriri: at faciliè euincitur, substantias corporeas æquè, ac spirituales, naturalem suam actiuitatem, seu efficientiam habere. Quinimò, si de actionibus transeuntibus sit sermo, longè manifestius patet, de corporibus, quod sint actiua, quàm de spiritibus, omnium propè consensu, experientia, & testibus. Nihil esse notius & certius, quàm a Sole lucem, ab igne calorem, & ab aqua frigus produci. Terram germinare herbam, spicam, frumentum, proferre. Quamuis enim nec materia, nec quantitas corporum sit actiua, tamē neutra impedit actiuitatem formæ, quæ est principium actionis. Non igitur solæ substantiæ incorporeæ vim efficiendi habent: & c. Aristot. 7. Metaphys. vbi concludit, Abstractas substantias, seu intelligentias separatas nihil efficere posse in hac sublunarij, intellige, præter motum localem: Quæ sententia videtur apprimè illis consona Hebreor. 2. DEVS non subiecit mundum Angelis. Interim tamen Angelos vim habere corpora localiter, immediatè mouendi, tam est in Philosophia, & Theologia clarum, vt negari non possit. Per hunc autem motum

*Forma est
principiū
actionis*

localem Angeli possunt multa efficere in rebus corporeis : aut dum cœlos mouent, aut dum actiua passiuus applicant, & a se inuicem remouent. Tamen non minus est impium, quàm absurdum, dicere, Nihil quidquam esse, quod à potentiis incorporeis non producat. Quid aliud, quàm vana, quàm absurda, & impia?

H

Ideo fuerunt ante Hippocratem &c.

Quid intelligat per spiritus & animæ facultatem, an fortem imaginationem, aut incantationes, aut Magicam, aut Cabalisticam artem, aut quid aliud, vix liquet. Hoc quidem constat, non sic fuisse progressos antiquos illos Chyronē, Machaonem Podalyrium &c. Quo tempore vixit Hippocrates, diximus ad notam (A) Fuerit tunc sanè parum culta medicinæ scientia, fuerit multis salebris obsita, fuerit, quātum quis volet, informis: at verò tam fuisse vanam & mōstrosā, vt hic depingit, credat aliquis Barbarus, priscæ Antiquitatis hospes. Plutarchus libro de Homero, sub finem. Ex quibus luce meridiana fit manifestius, priscos illos vsos fuisse medicina corporea. Imo legimus, ipsum de signis & causis morborum differentem, victus modum præscribentem, manuum operam, medicamina, exercitia, somnum, æris temperiem, vñctiones, frictiones, & lotiones, quæ omnia corporea sunt, commendantem. &c.

NON

EMENDATORIAE. 37
NON MODO MORTUOS
excitabant.

I
Hic libenter (amice Lector) id exclamem,
quod Antiqui in atriis adscribebant pone depi-
ctos canes cathena vinctos ; Cave, cave canem.
Quid enim hîc audio? An Christiani, aut Ethni-
ci, aut Magi alicuius voces? Quinam hi, qui an-
te Hippocratis tempora, sola Medicina incor-
porea, aut Animæ facultate, mortuos excitabât?
Elementis imperabant? An Moses, Elias, Elize-
us, aut quis alius Prophetarum? Excitarunt hi
quidem mortuos, imperarunt Elementis : at
non artis alicuius dexteritate, non propria in-
dustria. Agnosce in his non Magicam im-
pietatem, non Cabalisticam vanitatem,
non phantasticam aliquam imaginationem,
sicut tamen hic paulò post asserere audet :
Sed DEI brachium, vt suo loco euince-
mus. Quæ hic narrantur, seu ab Orpheo,
seu a quoquam alio Ethnicorum, qui Hippo-
cratem præcesserunt, aut sequuti sunt, præstita,
aut falsa, aut Diabolica fuerunt : sed falsa pe-
nè omnia. Fabulantur quidem Poëtæ, Hypo-
politem membratim discerptum, fuisse ab
Æsculapio ex infernis reuocatum, & vitæ
restitutum : Sed hæc aut hyperbolicè di-
cta, aut a Pictoribus & Poëtis Picta, & fi-
cta. Testatur hoc Plato, qui in Cratylo
hanc esse fabulam dicit. Philostratus re-
fert, ab Apollonio, vmbram Achillis, id
est potius Dæmonis, excitam : quod verò etiam
hodie Sortilegi quidam præstant. Apuleius

Medaurensis, omnium Magorum, qui fuere,
primus, quid horum, quæ recensentur præstitit?
Fuere, fateor, antiquitus, qui cum Enothea Pe-
troniana gloriabantur:

*Quicquid in orbe vides, paret mihi florida Tel-
lus.*

Cum volo, spissatis, arescit languida succis:

*Cum volo, fundit opes, scopulique atque horrida
saxa,*

*Niliacas iaculantur aquas: mihi Pontus iner-
tes*

*Summittit fluctus, Zephyrique tacentia po-
nunt*

*Ante meos, sua flabra, pedes: mihi flumina pa-
rent,*

Hircanæque Tygres, & iussu stare dracones.

*Quid leniora loquor? Luna descendit ima-
go,*

*Carminibus deducta meis, trepidisque furen-
tes*

*Flectere Phœbus equos, revoluta cogitur orbe,
Tantum dicta valent,*

Sed quid hæc aliud, quàm fabulosæ pollici-
tationes æquæ, ac mōstrosæ? Aut, si quid habue-
re prisca illa sæcula, quod inter Ethnicos admi-
rationi esset, mendacia fuere signa. Talia erant
quæ Sathan per Magos Ægyptios, tempore Mo-
sis operabatur, aut naturalia prorsus, aut meræ
puridæque illusiones. Huiusmodi erant, quæ in
Idolis, antris, delubris aut fanis, antiqui admi-
rati sunt. Inter quæ tamen nihil, quod propriè
mira-

miraculi nomen mereatur. Legimus apud Iosephum lib 20. cap. 6. nullo vnquam æuo magis cultam fuisse Magiam, quàm suo: & Plinius nunquam (inquit) tot Magi quàm temporibus Neronis. At nunquam (addit ille) euidentius agnita eius vanitas: tunc nimirum cum Iosephus, & plures alij Christi opera miraculosa attoniti mirabantur: tunc etiam testantur Sathanam per Magos, si quid habebat viriũ, exercuisse, vt suis conatibus, florentis Christiani nominis, splendori, tenebras offunderet. At tunc, quid præstitum ab eius Satellitibus, quod vel plebeiorum animos perculerit? Iulianus cum Iamblico, & naturalem, & Theurgicam Magiam, quantum potuit, recoluit; vt discipulorum Christi opera imitari posset: quem verò audimus ab illo vitæ restitutum? Quando imperasse ventis? Quando visum restituisse? Nihil quidquam etiam eiusmodi auditur de hodiernis Magis, Iudæis quidem, à quibus tam familiariter teritur Cabala, sicut nec de alijs, quos hodie quidam Principes, summo cum nominis Christiani dedecore, penes se habent? Quid enim tandem post multas fabulosas pollicitationes? Ludicra quædam, nãnias pueriles, illusiones, imposturas. Quis ergo credat ab illis, qui ante Hippocratis tempora vixere, tam magna & stupenda edita miracula? Sed hæc omnia aut Dæmonum ope, & auxilio, aut per naturales causas, ac proinde non propterea dicenda miracula: neque a medicina incorporea; seu aliqua animæ facultate promanantia. Verbi gratia, efficere vt aqua in glaciem obrigeret, pluuiæ grandi-

nes, & niues cierentur, aut illusoria quædam. At mortuos suscitare, nouas substantias creare, Terram, vsque ad abyssum, reddere translucidam; Ignis naturam inmutare, non est creaturæ, sed creatoris; qui Dominus naturæ, nullis obstringitur naturæ legibus. Etiam si olim Menecrates multos satis fœliciter à morbo Herculeo liberaffet, nūquam in publicū prodibat, nisi instar alicuius DEI, habitu Iouis, indutus purpura, in capite coronam, in manibus sceptrum gestans, & suis, quos curauerat, tanquam dijs stipatus: Athenæus lib. 7. dipnos: Qui, si potuisset, Iouem è cœlo deturbasset. Quis enim nescit, quæ fuerit Simonis Magi, Manes Agyræ, & similium insania?

SIC DVÆ FACULTATES

reperta, &c. non cadente imaginatione

K

In his tam multa falsa, absurda, & impia occurrunt, vt lituram, ne quid dicam grauius, mereantur: Sed, ne quis queratur vim à me authori illatam, neque mihi esse iuris, vt in eo quicquam rescindam, ea exhibeo integra. Ne tamen me interim tantæ impietatis consortem putares; has dare volui animi mei testes notas, quæ te insuper mouebunt, ne ad eosdem errorum scopulos allidas. Primò cum dicit Cabalam esse facultatem, quæ solo velle, solo intuitu, sola imaginatione operatur: lōge aliter Cornelius Agrippa, cuius hæc sunt verba. *Est nihil aliud hæc Iudeorum Cabala, quàm perniciosissima superstitio, qua verba, & nomina, & literas sparsim in Scriptura*

ptura positas, pro arbitrio suo colligunt, diuidunt, transferunt, & alterum ex altero facientes, soluunt membra veritatis, sermones, inductiones, & parabolas, hinc inde, ex proprijs fictionibus, aptare illis volunt DEI Eloquia; & per imprudenter extortas supputationes, dictionum, syllabarum, literarum, numerorum, tentant violentas perfidiae suae inferre probationes. Præterea his nugis inflati, ineffabilia DEI Mystéria, & quæ sunt supra Scripturam arcana; sese inuenire, & scire iactant; per quæ etiam prophetare, & virtutes, & miracula sese perficere, sine rubore, magnæque audacia mentiri, non erubescunt. Hactenus Agrippa.

Insuper hanc Cabalam vniuersam duabus partibus concludunt, quarum primam vocant de Bresillj, quæ nihil differt à Magia naturali. Alteram de Marcaua, quæ Theurgicam refert. Est enim (inquit Agrippa) quasi symbolica quædam Theologia, in qua literæ, numeri figuræ, & nomina, & Elementorum apices, ac lineæ, puncti, & accentus, omnia putantur profundissimarum rerum, & arcanorum magnorum significatiua. Rursus hanc partem subdiuidit in Arithmeticam, & Theomantiam; illa de Angelis & Dæmonibus, eorum virtutibus, & nominibus agit. Hæc diuina mysteria, & nomina scrutatur. Vides ergo paucis, quid sit Cabala. At foret adhuc hæc tolerabilis ignorantia, si sine Iudaicæ impietatis veneno, propinaretur, cum dicit:

L

CABALA OPERAT *I* sunt *Propheta,*
& omnes qui ab initio mūdi miracula edidere. & c.

Quid magis impium, aut blasphemum posset proferre perfidus Iudæus? Sunt hæc desperatæ illius voces, Mosen a Deo, in monte artem Cabalæ accepisse; Sic dictam, quod sine ullis literarum monumentis, sola viua voce, successiue posteris, instar Pithagoricæ Philosophiæ, traderetur, hac instructum Mosem fabulantur tot miracula, quæ in Sacris celebrantur, præstitisse: virgam in colubrum, fluvios in sanguinem commutasse; tot clades Ægyptiis intulisse: Iosuum cursum Solis stitisse: Eliam mortuum luci reddidisse; ignem è cælo euocasse. Sed hoc esse hominum superstitiosè desperatium, non modò vanum, sed etiam impium figmentum, istaque, & alia omnia admiranda Dei opera, non posse, nisi manifesto cum sacrilegio, arti aut industriæ hominum tribui; fatebitur. Fingunt Rabini Cabalam illam successiue traditam à Mose, ad posteros exinde, inter Iudæos durasse, fuisseque notam non solummodo illis Prophetis, quorum in sacris fit mentio; sed etiam quàm pluribus aliis. Constat insuper nec Mosem, nec Eliam, nec quemquam alium prophetarum, hæc opera edidisse, nisi prius à Deo iussos. Non ergò proprio motu, non arte aliqua, imo non ab iis exquisita, non præuisa, sed nequidem cogitata, quæ per illos Deus operatus est, Moses, & alij, vt Deo opera hæc omnia tribuant, toties inculcant. Sic dicit Dominus: Hoc iussit: Verbum Domini ad me factum est, & c. Deniq; si tanta sit huius Cabalæ vis, vt impudenter mē-
 tiuntur,

tiuntur Iudæi, qui fit, vt tamdiu ab illis & hodierno, & prioribus seculis culta, tamtoque studio trita, nihil tamen operentur, quod vel Pueris possit esse admirationi? Præcipuè cum Iosephus lib. 20. cap. vj. testetur suo æuo fuisse admodum vulgarem, & familiarissimam. At nihil operati sūt, quod inter mirabilia locum habere possit. Concludo ergò, cum eodem Agrippa, totum hoc nihil aliud esse, quàm ludum quendam allegoriarum, quas ociosi homines, in singulis literis, & punctis, & numeris, occupati, quod lingua Hebraica facile patitur, pro suo arbitrio fingunt. Vterius pergit perditissimum hoc genus Iudæorum, & dum Christi miracula tam illustria, tamque manifesta negare non potest, neque interim illum pro Messia, & Semine promisso agnoscit, illa desperatè tribuit modò Magiæ, modò Cabalæ, tamque horrenda contra Filium æternum vomit, vt eorum memoria nunc mihi silentium imponat.

D O L E N D U M est sanè, quod hæc facultas in Christi aduentu extincta sit, &c.

Ex his, quæ hæctenus obiter attigimus, facile est videre, primò hanc Cabalæ superstitionem vanitatem, in Christi aduentu non esse abolitam, vt abundè testantur frequentissimi, qui, ab eò tempore, ea de re scripserunt Auctores. Quini mo, ea quæ hodierno tempore non modò à Iudæis, sed etiam a pluribus, nomine tenus Christianis, curiosè teruntur, & non minus

M

superciliosè iactantur, arguunt eam, ut tamen par erat, nondum extincta; sed è contra, pro dolor, nunquam suo tam studiose cultam. Præterea, quum satis superque ex iisdem, quamvis paucis, constet vanam, mendacem, superstitiosam, impiam, & blasphemam esse, tantum adest, ut ijs authoris querulis vocibus, aliquis dari debeat locus, quum è contra, si suo officio ritè fungeretur Magistratus, in tales hostes Christianismi, & Rerum publicarum periculosissimas pestes animadvertere deberet.

N

Idque evenit propter excacationem, &c.

Quasi verò, si id à DEO, tot supernis donis, quibus, præ omnibus præcedentibus seculis, hoc nostrum beavit, superadditum foret, ut hæc Theurgica, & Arithmetica Magia, ad Principem tenebrarum, tanquam ad suum primæum authorem, ablegaretur; id accideret propter hominum incredulitatem? Imo hæc sunt fidei præclara trophæa, quod olim Idolis Gentium ora obstructa, Dæmonum oracula abolita, horrenda illa Magia extincta, Serpentes Ægyptij deuorati, Dæmones prostrati, &c. Quæ ergo Magiæ Cabalisticæ extirpatio tribui poterit hominum infidelitati! quæ potius & Cabalæ, & Lecanomatiæ, Gastromantiæ, Exatopatiomatiæ, Hydromantiæ, Aëromantiæ Pyromantiæ, Geomantiæ, Oenimantiæ, Oneoromatiæ: &c. & aliorum sine numero Magiæ monstrorum mater, & progenitrix? Si igitur Sacro sancti nominis Dei prophanatio, si eius verbi improba, & impia violatio, si horrendus dæmonum cultus.

&c.

&c. sunt fidei effectus, tunc demum verum c-
vincetur, hominum infidelitate abolitam Ca-
balam, impietatis, sacrilegij, & blasphemix,
multis nominibus ream.

Habemus hac de re satis apertum dictum. &c.

Promissionum quæ afferuntur, prima adhuc
dum hodie impletur. Sic intelligēda, nimirum
si quod petimus, cum fide petamus. Fides au-
tem has condiciones habet: Primò ad D E V M
dirigatur, eius mandato nitamur: De his, quæ
petuntur, attentè cogitemus, ardentè, cum sen-
su nostræ miseriæ, cum humilitate agnoscentes
verum Mediatorem, ei que fidentes, cum certa
spe exauditionis, proueniēte ex agnitione pro-
missionum diuinarū. Altera verò harum pro-
missionum respicit miraculorum fidem, quæ
nihil aliud est, quàm peculiare quoddam do-
num, ex reuelatione diuina proueniens, quo da-
tur facultas aut edendi aliquod opus extraordi-
narium, aut prædicendi, quod futurum est: de
qua 1. Corinth. cap. 13. *Si habeam omnem fi-
dem adeò ut montes transferam, &c.* Distin-
guitur autem hæc fides tum à Iustificante, tum
ab Historica, temporaria, & hypocritica. Nam
Abraham Isaac & Iacob, Dauid, Iohannes Ba-
ptista, & multi alij habuerunt veram fidem, vi-
uamque; hanc tamen non habuerunt: è contra-
rio verò Iudas habuit quidē fidem historicam,
temporariam atque etiam miraculorum, cum
nihil hominis Ioh. 6. cap. dicatur Diabolus. Non
ergo habuit Iustificantem. Hoc etiam euidentis-
simè docuit Christus Matth. 7. ubi prædicit se
iis, qui ultimo illo die gloriabuntur: Domine

Domine, Nos in nomine tuo Dæmonia eiecimus; responsum: Nunquam noui vos. Neque etiam ad perpetuum facta est hæc promissio; sed solummodo ad tempus; nimirum donec doctrina satis esset confirmata. Neque etiam solis fidelibus hoc miraculorum donum datum est, id enim habuere etiam aliqui inter reprobos.

HINC patet in forti, & non cadente imaginatione: &c.

P

Nunquam eiusmodi erroris portentum audiuit prior ætas. Fateor equidem in morbis imaginariis magnam esse imaginationis vim; imaginationis inquam, quæ in ægroto, non quæ in medico. Vnde Paracelsus lib. de causis morbi. inuisibilem, de iis, quæ homini eueniunt, ratione fidei, nemo potest seipsum credendo sanare, nisi credendo. j. abusu fidei, ægrotus factus sit. Ratio est manifesta: Quia morbis proportionari debent remedia: si illi naturales, & hæc naturalia: si verò imaginarij, etiã talia requiruntur medicamina. At medicum propriam suam imaginatione alterius morbo, siue is sit naturalis, siue imaginarius mederi posse, quis cradat? Hæc vidit Paracelsus, Tractatu de iis, quæ proueniunt ex imaginatione: dicens: *Extra corpus proprium mulieris imaginatio non habet ullam potestatem*: idè in illo loco perficitur, ubi dominatur. Si quastamen habeat vires, eas in his potissimum cernere licet, quorum prægnantium forti imaginatione, varia accidunt infantibus, qui continuo nexu cum matribus coniuncti, tandem cum illis anima-

animalem viuentes vitam, nihil mirum, si etiam cum illis compatiantur, iisdem afficiantur, in tenerrimis corporibus, impressionibus, quas matres firmiter conceperant, præcipuè cum imaginatio sit a facultate animali, quæ in foetus formatione dominatur. Hinc diuersæ figuræ, varia monstra, sicut & pleræque affectiones, quæ in infantibus, hinc etiam, quod sæpius referunt parentes. (Est enim commune omnibus animalibus) vt in coitus feruore, viam illam imaginem, quam fortiter intuentur, spermati imprimant. Quod cum nosset Iacob, hanc sagaciter rationem inuenit, qua discolors oues haberet. Inde etiam partus ille albus, quem Heliodorus ex Æthyopiâ matre natum refert. Non abs re igitur Thomas Morus:

Graues tradunt Sophi,
Quodcunque matres interius
Imaginantur fortiter,
Dum liberis datur opera,
Eius latenter & notas,
Certas & indelebiles,
Modoque inexplicabiles,
In semen ipsum congeri.

Sed hinc insuper horrendi illi vermes, qui aliquando foeminis, hinc incubi, & succubi, vnde tumores ventris in parthicis Vetulis, ac si essent gravidæ. Variè etiam corpus suum alterat vehemens imaginatio. Sic, in timore, contrahit spiritus, quos in gaudio propellit. Hæc, & alia pleraque, quæ longius persequi nostri instituti non est, verissima sunt.

D j

Qua ratione hæc fiant, S V A R E S Metaph.
Disp. 18. sect. 8. art. 25. Imaginatio, inquit, mo-
uet corpus, ad cuius motum excitantur hu-
mores, & spiritus vitales, quibus altera-
tur corpus. Quod neutiquam dici potest, ni-
si de proprio corpore animalis, quod ima-
ginatione operatur. Nam alioquin impos-
sibile est, ab alterius imaginatione, alte-
rari posse alterius corpus: tum quia nul-
la vnquam allata est experientia, quæ id confir-
mare, vel tantum apparenter videatur: tum
etiam, quia rationi nullatenus consonum esse
potest, dictanti actum imaginationi esse im-
manentem.

Quî nam igitur fieri poterit, vt Medicus,
sola sua forti imaginatione, alterius morbis me-
deatur, tum magna, & stupenda extra se opere-
tur?

Q ET VT PROGREDIAR, HÆC
facultas, quæ Magica dicitur, consistit in Ver-
bis & Characteribus.

R Ne minima apud te veneni oblatis suspitione
laborarem, absque vlllo antidoto, venenosa hæc
verba propinare, nec potui, nec debui. Quænam
verò illa? Hæc facultas, quæ Magica dicitur, con-
stat in herbis, verbis, & Characteribus. Primū
agnosco; sequentia, tanquam pestilenti afflatu
periculosiora, ipsaque impietate magis impia,
detestor, & abominor. Noui equidem, Antiquis
sacra fuisse, & Magiæ & Magorum, nomina:
Noui etiam adhuc hodie, hunc speciosum titu-
lum, a quibusdam tribui horrendis illis artibus,
quibus Sathan DEI gloriam offuscare, homini-
numque

numque salutem impedire nititur. Sicut res, ita etiam nomen, cuiuslibet pio, abominationi esse debet. Mox enim ac, Diaboli astutia, verbum **DEI** inter homines negligi, deinde paulatim obscurari, & tandem prorsus extingui cœpit; tunc etiam, totis viribus, successu temporis, conatus est vetus ille serpens hominem a **DEO** ad creaturas auertere; & pactum cum Diabolo inire, horrendis sub quibusdam conditionibus, quibus se illi obstringunt, tum quibus idem vicissim illis permittit se includendum vitro speculis, annulis, & huiusmodi aliis: itemque se inuocatū, aut quouis modo adiuratum, ceremoniis, verbis, characterib. imprecationib. sistēdū, sub forma aliqua visibili; aut responsurū voce, signis, imaginibus, aut solo euentu, quæstionibus propositis, & hoc vt suam tyrannidem stabiliret, suas fallacias hoc fūco obtegeret, & mortalibus persuaderet, idem posse præstari, paucis quibusdam verbis, characteribus, quod digito **DEI** tantum dicta valere, quantum Diuinum brachium; & sic tandem hic opifex in contemptum veniret. Vnde creditum est quibusdam, tum **DEI** tum Angelorum nominibus prolatis, barbaris & nihil significantibus, rerum immutari substantias; vires adaugeri, minui, & addimi, fulmen concitari, stellas e Cælo in terrā euelli, venena repelli, ferocia bruta cicurari. Imo noua corpora creari; nubes, vētos, pluias cieri. Hinc, quas toties à Poëtis decantātur, Homero, **Odyss.** **Vlyssē** à Minerva incognitū factū; postea pulcherrimæ formæ restitutū. Alibi verò ab **Vlyssē** sanguinis profluiū carmine fuisse inhibētū.

Pyndarus in Pithiis Ode 3. Chyronē lenibus incantationibus vsum esse: Ammianus Marcellinus lib. 16. histor. Rom. asserens per medicinæ autoritatem, licere vti anilibus incantamentis: Theophrastus existimat verbis Ischiadicos sanari: Cato luxatis mēbris eadē auxiliari. Vnde etiā antiquis erāt, qui ex colore nubiū pramonebāt aduētiū grādinū, quas auerti carminib., aut de nudata muliere mēstruata, credebāt. Omitto alia, quæ nimis frequētia, apud authores, & vtrinā hodie nō æquē familiaria. Solent certis temporibus, cum quorundam verborum magica recitatione, herbas colligere, quas sine verbis, aut alio incantationis modo, nullas vires habituras, putant: tales etiā fuisse Pythagoram, & Democritum, testatur Plin. lib. 24. hist. natur. cap. 17. quos insignes Veneficos dicit. Prior enim magicas quasdam herbas vserpauit Coraceſiam, Callicciam, Mænaidem, Chorinthiadem, Aproxim, Hippophonadem, Adamātidem. Quorum omnium tam prodigiosos effectus, suis magicis incantationib., adscribebant. Neque ab iis differunt, qui hodie sal, aquam; & herbas consecrantes, ea transferunt in vsus, iis contrarios, quibus à DEO sunt destinata. Quibus addendi sunt illi, qui hodie pocula amatoria præparant, & qui characteres iactitant contra omnes ictus gladij, aut tormenti bellici. Quorum omnium abominatio satis deplorari nequit. Vnde meritò D. Augustinus lib. 10. de Ciuit. DEI cap. 9. & 11 probat, illa, quæ tribui solent figuris, & imaginibus Astronomicis, fieri non propria, sed Dæmonum virtute. Ratio est manifestissi-

nifestissima. Quia nulla dari potest figura, quæ in se habeat vim agendi, vt docet Aristoteles 12. Methap. cap. 3. & Thomas contra Gentil. cap. 76. & lib. 2. cap. 185. Quia figura nihil aliud est, præter quendam situm, & ordinem partium, ex quo quidam modus quantitatis confurgit. Ideoque cum Quantitas per se actiua non sit, neque etiam figura; quæ tantum modus est, & quantitatis consequens motus, aut actionis principium esse potest. Neque enim statua, quæ talis, potest aliam statua aut qualitatem efficere. Vnde igitur illa vis, & efficacia, quam magi tribuunt verbis, & Characteribus, si neque à DEO, neque à Natura, neque ab Arte: vtique ab illo antiquo serpente, qui huiusmodi illecebris, miseros mortales in sui cultum pellicere conatur. Merito igitur tum iure diuino, tum ciuili: P. 3 I nemo s. l. culpa de malefic & c. Concludimus omnes, qui eiusmodi nefandas artes colunt, supremo supplicio afficiendos. & c.

Hæc sunt, quorum te præmonitum volui, antequam huius scripti lectionem accederes: tum, ne quod incurreres periculum, tum etiam, ne ob naxuos, qui prima fronte turpissimi occurrunt, aliquam tibi incurreret nausea, tum denique, ne, dum hæc profero integra, vt ab authore profecta, me eiusdem cum illo, hoc nomine impietatis consortem putares. Vtere ergo & fructu hoc Medicinæ compendio, quod diutius latuisse, serius proferri, mecum, quisquis es, quæ reris: pro meo in literariâ reipub. studio, mihi satis gratiæ, apponi duxero, si tibi, sicut vtile, ita gratum fuisse, intelligam. Felicitè Vale.

D iij

INCIPIT LIBER COSTABEN

LVCAE, DE PHYSICIS LIGATURIS,

translatus per Magistrum Arnaldum

de Villa Noua, &c.

Pollicitus sum superius, aliquid horum ex Arnaldo commemorare. Quicquid in rerum natura scibile fuit, Arnaldus scivit. Ille verò lib. de *Physicis ligaturis*, respondens cuidam petenti, sic incipit.

QUESIVISTI, Fili charissime, de Incantatione, de Adiuratione, & colli suspensione, si quidem possint prodesse: & si inuenerim in *Libris Græcorum*, hoc, & qualiter in *Libris Indorum* ista contineantur, cui questionis compendiosè in hac Epistola cogor respondere: omnes inquam antiqui in hoc videntur esse concordati, corporis complexiōnem animi sequi virtutem, quæ virtus si sit æqualiter temperata: actio quoque correspondens erit perfecta: si autem præcedens fuerit intemperata & subsequens erit imperfecta. Vnde quia virtutes actionis animæ in pueris & senibus & mulieribus imperfectæ esse videntur: Complexio quoque eorum corporum imperfecta esse comprobatur, & hæc imperfectio habitationibus intemperatæ regionis, ut potè caliditatis *Æthiopiae*, & frigiditatis *Scotie*. Inde Plato (inquit) mens humana aliquam rem, licet non inuantem, sibi prodesse certificat sola mentis intentione, corpori illa res iuuat: verbi gratia; Siquis incantationem sibi prodesse confidat, qualiscunque fuerit, eum tamen iuuat. Si tum, ut diximus, complexio corporis virtutem animæ sequatur, necesse est taliter rem se habere. Quod certificatur: quia ex timore, tristitia, letitia & stupore non solum corpus incolume mutatur, sed etiam in aliis rebus, ut potè venteris solutio, siue constipatio, vel nimia defectio. E-

DE PHYSICIS LIGATVRIS. 53

go autem vidi istas sanitatis fuisse causas, & diuturnarum passionum, maxime illarum, quæ corruptiones sunt in istis. In sanis autem fuere infirmitatis cause hæc eadem. Vnde SOCRATES, incantationes sunt verba decipientia rationales animas, secundum timoris impressiones, vel secundum desperationes. Indi autem Medici bene confidunt incantationem suæ admiratione adiuuare. Græci verò Medici antiqui intendunt hic animam erroneam imperfectionem suam reuocare, quæ reuocata, necesse est, ut corpus reuocetur ab ipsa, cum corporis complexione virtutem animæ constet sequi. Vnde Galen. supra lib. Hippocrat. De his moribus. Si quis (inquit) dixerit, humoribus corporis mutatis, inde mutari actiones animæ: ut actio animæ mutata, mutet eosdem, non meretur: quod certificatur, quia cum colerica passio dominatur, sit iracundus, & conuerso, in sæpe irascentibus: quia cum colera augmentatur, necesse est complexionem animæ, & corporis animalē moueri. Item Galen. intelligit: & scientia in anima ex complexione colorica augmentari. Contrariantia, & studiosas, ex melancholia: deambulatio & delectatio ex complexione sanguinea: phlegma nihil adiuuat animæ virtutem, nisi in ipsa mutatione statorum. Constat ergo, quia si Medicus animæ complexionem inuauerit quoquomodo incantatione, ad iuratione, siue colli suspensione, corporis quoque complexionem adiuuari. Si autem his conueniens adiungitur medicamen, velocior sequitur sanitas, cum medicina corpus, incantatione anima adiuuetur, quibus coniunctis, necesse est sanitatem utriusque citius sequi. Item Galenus: sunt homines læti naturaliter, & deliniosi, quicum infirmantur, sanos eos subito futuros, confirmat

D iij

Medicus, & dietam eorum, cum exercitiis ad memoriam reuocat, quorum spes sanitatis eorum causa est. Sunt autem aliquando & contrarij naturâ tristes, unde tristantur, & angustiantur eorum animi, per cogitationes, quorum cogitationes oportet fallere Medicum, & letificare intentionem, mutare animos eorum, sed non excedere letificandi modum, ne magnitudine promissionum negligant se medicandos. Memini quendam nostræ Terræ nobilissimum, murmurasse, se esse ligatum, ne cum mulieribus coiret: quem adiui, falsificando intentionem eius, & hoc magnis ingenis, sed nunquam potui eum reuocare: propter quod, certificare, & confirmare cœpi, quod ipse prius intendit, adducens sibi librum Cleopatræ, quem fecerat, de Fœminarum informanda speciositate: legensque locum, ubi dixit, Ligatusque taliter, fel cum uiuum accipiat mixtum cum si Zamelon quoque inungens totum corpus, adiunatur: ipse audiens, confisus libri verbis, sic fecit, citoque enasit, augmentata est concupiscentia coeundi.

Ego in multis antiquorum libris legi, suspensa in collo suffragari cum proprietate, non cum sua natura, quod non denego posse fieri propter confortationem mētis, ut dixi. De quibus, cum multa sint, pauca tibi tangere disposui. Aristot. lib. de lapidibus ait, Smaragdum collo, aut digito portans, defenditur à causa Epilepsie suspecta. Vnde propter hoc mandamus nobilibus, ut collis filiorum suorum suspendatur Smaragdus; ne hanc infirmitatem incurrant. Item Aristot. eodem lib. Quodlibet hyacintorum genus suspendens collo, siue digito, si intret regionem pestiferam, non leditur; sed potius mentibus hominum honoratur, & a maioribus petitiones eius complentur.

DE PHYSICIS LIGATURIS 55

tur. Viginti granorum ordeï pondus portans in collo suo, vel digito, non videbit timorosa in somno.

Cor miluinum in collo portans, seu digito, mitigat iram contentionem; cuius color est sicut lotura carnis; sanguinis fluxum cuiuslibet membri stringit, maxime in foeminis. Cynthinus suspensus collo, vel digito portatus, augmentat in somno terribilia, & timorosa, & tristia, & inter homines contentiosa. In pueris suspensus saliuam oris augmentat. Gal. stercorea laporum ossa comedentium, in ventra Iliaca dolentium, vel in collo patientium suspens., statim dolorem mitigant.

Aliquando etiam in coxis suspenduntur, & cum filo Laneo ligantur, vnius scilicet Ovis, quæ à Lupis commesta fuerit; quod filum, si non inueniatur, cum corrigia ceruina ligetur. Item Gal. in Vase argenteo posuit, cuius quantitas, sicut faba fuit; & in Coxis suspendit, multumque profuit. Hoc autem dicit in lib. de simplici Medicina.

In lib. verò, qui dicitur Medicorum medicina; quod si serpentem Tyriæ suffocati collo cum filo lineo suspenderis, absoluitur à suffocatione sui, & multum valet in apostematibus faucium.

Dioscorides, semen cucumeris agrestis, ad scorpionis morsum valet, in manu tentum, aut collo suspensum. Idem etiam hircus agit antedictum. Radices Asparagi super dentes ligata, trahunt sine dolore. Item pedes Leporis dextri ano ligati, canes non permittunt latrare. Similiter facit iecur Canis nisi canis gerens sit, cuius iecur fuerit.

Quidam Medici dicunt, pedem Testudinis dextrum, in pede Podagræ dextro suspensum, iuuare, sinistro, sinistrum. Idem in manibus. Item radix pæ-

onie in collo, pueris valet epilepticis. Similiter pyrethrum idem facit. Pullus ex toto niger: idem Canis. Nos autem hac ex libris Antiquorum conscripsimus. Dioscorides ait: dentes Canini in cane rabido, cum hominem momorderit, in frustis eorum ligati, & armo suspensi, defendunt suspendentem à morsibus canis rabidi. Idem, pullis hyrundinis paruis in augmento Lune acceptis: & primogenitis, si fuerint ventre fissi, duos lapides inuenies, unum vnius coloris, & alterum diuersi, & compositi, quos si ligaueris in corio vituli, antequam Terram tetigerit, & collo, siue armo suspenderis, epilepticus valet, & aliquando sanat. Idem: species est tela araneæ spissè texta, & candida, quam si armo suspenderis, defendit à quartanis.

Quidam Medici suspendunt collo radices herba Acetose, & valent. Alij suspendunt radices Arnoglossæ, propter scrophulas, & dissoluuntur.

Auricularis digitus abortiui, si mulieris collo suspendatur, non concipit, dum in collo habuerit. Iusquiamum cum lacte caballino temperatum, & corio ceruino impositum, suspensum collo mulieris, concipere non permittit, dum in collo habuerit. Quidam dicunt, mulierem ranam accipientem, & os eius aperientem, terque ibi expuentem, non concipere in illo anno. Alij oculum Hircocerui, id est, serabut radicem sansuci ligant in horto, & rigant cum Urina tauri ruffi; vespere autem extracta radix, ligatur cum eodem oculo, armo, & libidinem augmentat.

Galenus: lapis Corallus multum valet ad passionem stomachi, si super stomachum suspensus fuerit, vel patiens in collo tenuerit. Nos autem hac ex lib.

DE PHYSICIS LIGATVRIS 57

lib. antiquor. conscripsimus, et mens tua incantationi, adiurationi, in collo suspensioni non refragetur. Amplius hoc tamen non tentavi: sed nec etiam neganda sunt mihi: Quia si non videremus Magnetem attrahentem, & ex parte repellentem ferrum, non certificauimus neque credimus. Similiter plumbum rumpit Adamantem, quod ferrum faceret nequit. Lapis qui vocatur stella, aliàs, stola Arabicè, Nitrum verò Latine, foco non incenditur. Piscis autem quidam marinus se capientis sensum aufert: quæ omnia, si à nobis videantur, non creduntur: sed ietata certificāt. Et forsitan itidem se habent dicta ab antiquis: quorum enim actio ex proprietate est, non rationibus: unde sic comprehendi potest: rationibus autem tantum comprehenduntur, quæ sensibus subministrantur. Aliquando ergo quædam substantiæ habent rationem incomprehensibilem, propter sui subtilitatem & sub sensibus non subministratam, propter magnam sui altitudinem. Explicit liber COSTABEN Luca, de Physicis Ligaturis, translatus per magistrum Arnaldum de Villa noua de Græco in Latinum.

FINIS.

Quicquid sanè ago, eò fine ago, vt alijs ad maiora viam pleniorẽ faciam, eoque animo ab omnibus, qui ista legent, acceptum iri confido. Ne quis existimet, me contradicendi studio, vel ambitiosa cupiditate, ad hæc impulsus, venisse; DEVM immortalem testor, nihil mihi tale in mentem incidisse, nihilque verius, magisque ex animi sententia scriptum; quin ea, quæ de manifestis rerum naturalium causis, deque morborum quorundam, scientifica

curatione, & causarum inuestigatione. Multa de industria prætermisi, ne nimis longus, & tædiosus lectoribus viderer Tu verò Lector amice hisce fruire, & vale.

BERN. PENOTVS A PORTV

Beneuolo Lectori.

S. P.

Non video rationem, qua vniuersalis Medicina decem tantum medicaminibus constare possit. Quanquam Raymundus Lullius, sua magna Medicina, trecentas ægritudines posse sanari, affirmat. Ast numerus ægritudinum longè superat trecentas ægritudines. Idcirco vnicuique morbo suum singulare specificum medicamen exhibendum est; aliter à Deo frustra essent creata tot varia rerum simplicia. Ideò in solo Denario Medico hæere nolo. Quamobrem ipse pietate motus, addam specifics receptas, ad quosdam morbos específicos; præsertim Balsamum, quo veteres, in senio subleuando, vsi sunt, descriptione Petri Aponensis Conciliatoris dicti: Tu, humane Lector, nostris lucubrationibus vttere, & Vale.

FORMVLA Balsamum præparandi, conficiendique.

R Mirrhæ, Aloës hepat. Spicæ nard. Sanguidrac. Thuris, Mummia Opopanac. Bdellij, Carpobal; Ammoniacy, Sarcocollæ, Croci, Masticis, Gummi arabic. Stiracis liquidæ, ana ʒ ij. Lambd. electi, Succu Castorei ana ʒ ij. β. Musci

ſci 3.β, Therebinthinæ ad pondus omnium: puluerizanda puluerizentur, & cum terebinthi. probè misceantur: pone totum in Alembicum, & ingenioſè diſtilla, liquorem diſtillatum accipe, & in vas vitreum reconde. Et, ſi ex eo *Balsami Vires, & proprietates.* mortuorum corpora inungantur, putrefactionem non patiuntur in eis: & cum volueris temperare extenuata corpora, aqua roſarum temperabis, vngendo à Nuca ad Renes vſque. Si ex eo, ante horam paroxiſmorum, modicum tepelacto, vngatur Spina Doſſi, relinquendo ſupra linteum, rigores erraticarum febrium, & quarumlibet ſimplicium, tollit. Etiam quartanis erraticis ſubuenit. In Syncope quaſi vltima peruncta ſpina: ad Loquelam perditam, ſub lingua infirmj, ex eo parum impoſito. Et ex *Quartanis, Syncope, Loquelæ perdiſta.* eo dare poteris in neceſſitate, puta, in Matricis ſuffocatione, Morbo caduco, & plurimis paſſionibus, pondere trium guttarum cum vino odorifero. Eſt res confortans animum: ſubuenit ad omnia quæ oportet, Melancholicis, & *Caduco auxiliatur.* iis, qui triftantur in anima, & quorum ſunt languidæ vires, & membra heceticorum. Tempera, cum oleo roſato, vnge item membra & ſpinam apud balneum, & ſine balneo. Alias inſignes habet vires. Etenim vnctio ſpinæ doſſi, ad hoc eſt medicamen ſingulare, per quod, excellus Deus confortat virtutem regitiuam totius proprietatis: & eſt cauſa vitæ longitudinis. Vnctio talis eſt, de elegantioribus iuuamentis, præſeruans vitæ ſubiectum. Quandoquidem Nuca eſt prin- *Nuca principium* cipium neruorum, & oſſium, & generatur à *neruorum* Cerebro. Cōfortabis ſubſtantiam ſpiritualem,

Paralysi

neruos, & ossa vniuersa, paralisi, saltui cordis, & tremori, & laxitudini subuenit: & est omnium medicamentorum in celeri cordis confortatione. Finis formulæ Balsami.

BERNARDI A PORTV AQVITANI

Specificarum Receptarum

TRACTATVS.

Primo ad Phrenitim, & Delirium.

℞ Moschi gr. xij. Camphor. gr. xx. Aquæ rosar. rubr. cum tinctura Sandal. rub. impregnata ʒxv, misce. Capite derafo, madefiant lintea duplicata in hoc liquore, & tepida per omnes capitis futuras applicentur. Vbi resiccata fuerit, iterum imbebe, & per 24. horas applicationem continua, & somno conciliato, cerebroque confirmato, ægrum mirificè conualescentem perspicias; nisi ipsamet cerebri substantia fuerit corrupta. Præstat idem in Mania, sed sæpius & calidius applicatum. Cordi item applicatum, palpitationi valde sanum.

Ad Stultitiam.

*Supra experimen-
ta Paralysi.*

℞ Laudani, nostræ descriptionis, gr. iiij. vel vj. olei nucis muscata, gutt. iij. cum turunda lintea, alteri narium indito, & mirificè inducet somnum; vbi ægrum altum dormire videris, exiue turundam.

Ad Conuulsionem.

℞ Olei succini ʒß, mucilaginis Bryoniæ. q. s. ad consistētiam linimenti; olei Caryophyllhorū gutt. vj. inunge locum affectum, cum radice sua
neru

BERN. A PORTV TRACTATVS 61

nerui, & illico dissoluetur. Si prima vnctione non cedat, iterum repete, & statim membrum affectum pelle veruecina recens detracta, inuolue. Atque non est, quod de curatione hæsitet. &c.

Ad Cynicum Spasmodum.

℞ Olei stillat. camomillæ ʒj. therebin. succini ana ʒ. β. invnge radices nervorum contrarij lateris bis, vel ter in die, & cadet affectus.

Ad faciei tubercula, nec non pruritus, maculas, & rugas, præstantissimum.

℞ Aquæ fontis, vel pluuiæ purissimæ lb. v. seminis papaveris albi recentis contusi lb. β. fiat emulsio in ollam vitreatam. Tum in vitro magno albumen oui vnius, bene conquassati, pone mercurij sublimati, sæpius loti, ʒj. simul agita, validis lacertis per horam, tunc adde emulsionis papaveratæ coclear vnum, agita per horam, tum duo coclearia, & agita per duas horas, deinceps tria, vel 4. vel 5. & agita, per tres vel 4. horas, sic sensim plus adde, & agita, donec aciculam albam non omnino tingat, per diem atque noctem intus dependentem. Tunc adde Zacchari candidi albissimi, & Borracis albissimi subtilissimi puluerati ana ʒj. agita per duas horas. Niveum faciei candorem, atque optimam temperiem affert, frequenti illitu, usque quotidiano, nihil damni producit, vt solent aquæ cæteræ mercuriales: vlcera item feruida caecoëtæa Hispanica blandè purgat, exsiccat, sanat, non temerè reuelandum secretum.

62 SPECIFICARVM RECEPTARVM

Collyrium probatissimum ad oculorum inflammationes, tam materiales, quàm siccas, nec non sugillationes & palpebrarum pruritus, & lachrymas, singulare remedium.

℞ Tutia præp. ℥j.β. Camphor. ʒj. Aquæ rosarum rub tantundem, virid. æris, gr. xij. Tritum cum camphora simul contere in mortario, æs seorsim, omnia verò ad pulueris impalpabilis substantiam. Tum ℞ buthyri majalis ʒj. quod leuiter bulliat in aqua rosarum: Ab igne remotis, primum tutiam cum camphora, deinde æs viride sensim immisce, agitato optimè, & in vase vitreo reconde, fiat vnguentum, & per fericum transcolatum, inunge interiores palpebras, præsertim circa angulos, & breuissimè sanabitur, & lætaberis.

Aliud nobilissimum Collyrium.

℞ Aquæ stillatitiæ albuminum ouorum, coctione induratorum, ℔.ij. Aquæ Fæniculi, Eufrasia, Chelidonia, Valerian. ana ʒij. Rosar. rub. ʒiij. aquæ sanguin. humani ʒj. Tutia præparata benè trita, Camphoræ, Aluminis rochæ ana ʒβ. Coralli rub. Margaritarum ana. ʒj. misce, circula per mensem, sæpe agitando, & tum instilla de eo oculis hebetibus, inflammatis, suffusis, turbatis, cuticula obductis, ordeolo infectis, & certò continuatum curabit eos.

Ad Surditatem.

Nihil æque conducere, etiam post centum remediorum usum, quàm vt patiens, optimè prius

BERN. A. PORTV TRACTATVS 63

prius corpore mundato, & deinde capite purgato, sulphureis balneis caput madefaciat, hoc modo. Ex spongiis magnis confutis, veluti cucupham, ferat in capite, ad supercilia, & infra aures descendentem. Sedeat sub canali balneorum & verso epistomio, aquam accipiat, quæ absorpta a spongiis, caput continuo calore suo fouebit. Atque omnes capitis suturas, auriumque commissuras deducens, atque aperiens, vapores tollet, vel materiam impactam nervis, vijsque auditoriis, resoluet per halitum, aut adeo maturabit, vt breui sit abitura. Bis in die ita sedere eum conuenit, ad horas duas, ac deinceps statim sudare in lecto, dietamque adhibere tenuem, ex succis, & jure carniū, vinoque, nisi oligophoro, planè abstinendum est.

Ad Apostema pleureticum, vel quodcunque aliud citò rumpendum, singulare.

℞ Acetosæ, sub cineribus coctæ M. ij. Farinæ fabarum ℥ij. Ficum pinguium n. iij. foliorum rutæ ℥ij. præcipitati dulcificati per ablutiones ℥ij. fiat emplastrum.

Ad Herpetes & Formicas, probatissimum.

℞ Aluminis rupei, sulphuris, Boli armeni subtilissimè tritiana ℥ij. Salis communis p. j. Chelidonis integræ minutim incisæ M. iij. vini albi potentis, vt super emineat, ad digitos 4. vel. sponatur in ollam angusti oris, & vbi efferbuerit in aqua calida, cum vapore ascendente, locum affectum irrorat, ad duas horas, bis in die, & resecato vapore, inunge oleo ouorum benè, vbi cutis emollita est, curatur herpes.

E j

64 SPECIFICARVM RECEPTARVM

Ad sistendam Lienteriam, Dysenteriam, vel Diar-
rheam.

Fiat panis, cum subtilissima, & purissima hordei farina, cum vitellis ouorum mixta, coquatur in aqua, vt mulieres parare solent; cum panem serua ad Autumnum, vel annum sequentem, & vbi fluxum sistere volueris, micas eius lacti saccharato immisce, ad puliculae consistentiam, de quo æger ieiunus capiat coclearia 4.5. vel 6. mirificè conducit & nutrit. Laudanum nostrum, intestinorum cruciatus omnes compescit, vt nuper expecti sumus. Sulphur Auri, vel eius tinctura, cum syrupo Cydoniorum, præcedente purgatione, cæteris remediis præstare, compertum habemus.

Ad Ani procidentiam & Tenesmum.

℞. Florum Camomillæ. M. j. vini maluatici ℥ss. j. β. macerentur per horam vnā, & alteram, super carbones, lento igne, foueatur anus linteis in ea madefactis, tam calidè vt ferre poterit, & reponatur postea cum digito in locum suum: tum spongiā madefacito in eodem vino calefacto, & expresso liquore, super spongiā calidā sedeat æger, atque ipsam sedendo comprimat. Hoc modo etiam Tenesmus curatur.

Ad dolorem Ischiaticum.

Infinita contra hunc dolorem olea, emplastra atque vnguenta proponuntur à Medicis, labore longè maiore, atque tædio, quàm successu bono.

Hic

BERN. A. PORTV TRACTATVS 69

His omnibus præstat medulla equina, ex equo non natura, ne tædio, vel tabido morbo, sed ex vulnere recenti mortuo. Nam si locus affectus, illinatur ea, tam diu vt eò penetrare possit, (quod fit longa ad ignem, vel solem inunctione) paucis admodum diebus discedet, atque horis lenietur dolor. Quinetiam ad nodos, atque dolores perioftij, in Lue Venerea infectis, mirè confert. quò purior accipitur medulla, eò melior. Præstantius habemus remedium mediante oleo Arsenici.

Ad Podagram.

In manicam Hippocrateam conijce limacum integrarum M. j. tum super has inijce salis communis Mj. & super salem, seminis ebuli subtilis. triti Mj. & sic vicissim limaces, salem, semen, donec omnium sigillatim 4. vel 5 strata confecisti: Manica dependeat in cella vinaria humida, & post paucos dies distillabit ex ea liquor lubricus, & pinguis, quem serua in vase plumbeo, & probè clauso, soli exponito, per quatrimum, locum affectum eò illine, & nihil præclarius hætenus repertum dixeris.

Non celabo aquam nostram contra podagricorum miseros cruciatus: Et in nostro Antidotario chemico aliam longè præstantiorem.

R. Vitrioli Rom. in furno exsiccati. q. v. conterere, & cū aqua maris, vel salsa, pone ad putrefaciendū in fimo equino, quò diutius, eò melius. Filtra, & custodi. Iste liquor applicatus cū linteis eo madefactis, cōpescit dolores. Si distilla ueris

E ij

66 SPECIFICARVM RECEPTARVM

per alembicum insipida egreditur. At varios usus habet, quos recensere longum foret. Alij solunt salem vrina puerorum. De his alibi.

AQUA MIRABILIS, AD LAPIDEM RENUM, & Calculum expellendum.

R RADICVM Bismalux in vino albo mundatarum ℥vj. Radicum Bardanæ & graminis, ana ℥iiij. radicum asari, petroselini, valerianæ, fœniculi cōtusorū, ana ℥ij. Herbarum capilli veneris, Saxifragiæ, pimpin virgæ aureæ, Bethonicæ ana M. iiij. Seminum Basilici, bardanæ, cardui bened. Sileris mont. nucleor. mespill. & persicorum ana ℥j. milij solis ℥ij. lapidis lincij, Iudaici ana ℥j. sanguinis hirci præparati. ℥ij. β. croci ℥ij. Therebithinæ venetæ, & contundantur, misceantur cum therebintina in vini albi ℥b iiij. diluta omnia, & simul mixta, maneant 24. horas: distillentur in B. M. Huius aquæ bibat laborans ℥ij. tribus horis ante cibum, cui superbibat vini albi ℥iiij. liberabitur.

SANGVINIS CVNICVLI MARINI præparatio.

R Sanguinis hirci marini masculi, ℥ij. pulu. florum virgæ aureæ ℥j. ireos ℥β. Bethonicæ, storacis calamitæ, ana ℥ij. musci gr. xij. gūmi draganti in aqua rosarum dissoluti, pulueris Bethonicæ, cardui bened. virgæ aureæ, Zacchari pulu.

BERN. A PORTV TRACTATVS 67

pulu. q. 5. formentur trochisci; dissolue cum supra dicta aqua 3ß. superbibat, & lauda DEVM.

Ad Hemicraniam inueteratam.

R Balsami Aloëtici 3. iij. magisterij perlarum gr. xij. Salis Absynthij 3j. cum syrupo de Bethonica q. 5. fiat massa in vitro accuratè clauso, unica pilula, alternis auroris, per mensem, deuorata; ventriculum, & præcordia optimè imprimis purgat, & impactissimam materiam ex cerebro extrahit.

Ad Pulmonum ulcera.

R Florum sulphuris, ad albedinem sublimatorum. q. v. cum oleo Zacchari (paucis cognito) misceatur oleum Zacchari cum aquis pectoralibus optimè distillatis mixtum. Mirificas obtinet virtutes; causas Tussis persanat.

Ad Uteri suffocationem.

R Extracti croci 3j. castorei ʒij. olei Angelicæ guttas vj. misce, dosis ʒj. aut ij. Ingruente paroxismo, illico persanat. Quòd si singulis mensibus, appetentibus menstruis, pari mensura vtantur, non reuertetur morbus.

Ad parum facilem reddendum.

Ægra Borracis 3j. cum vino maluatico calido, cui addatur olei sauinæ ʒß. bibat, & dolore appropinquante, cœpam crudam fortiter mordeat.

Ad desperatissimas Partium conuulsiones.

R Hiosoyami herbæ, in pultem suaptè natam
E iij

88 SPECIFIC. RECEPTAR.

ra, resolutæ ꝑ̄ iiij. Olei Camomillæ stillatitij ꝑ̄ iiij. Olei therebintinæ ꝑ̄ j. β. misce, fiat linimentum, quo partes affectæ, & neruorum, eò decurrentium origines illinendæ sunt, mane & vespertij, linteaque eo imbuta, continuo in locis affectis relinquenda.

Ad Vlnus breui spatio sanandum.

℞ Mellis despumatj & bene purificatj ℥.j. succi parietariæ. q. s. incorpora, & fac vnguentum, quo inunge, & statim liga, breui sanabitur.

Secretum ad Hydropem.

Distilla oleum salis, per retortam, vti scis; hoc oleo impasta flores sulphuris, vt fiat instar pultis; hoc distilla per retortā, & egredietur instar lactis, hoc est summum secretum in hydrope. Præstat etiam contra venena, & pulmonum vlcera, virgæ quoque, & omnes cutis impuritates remouet.

Preparatio salis Petreæ, in Pleurisi.

℞ Salis petreæ ℥. β. Tartari crudi ℥. j. distilla septies per alābicū. dosis ꝑ̄ β. vsq; ad ꝑ̄ j. in aqua fontis, mane, meridie, & vespertij, ac media nocte. Agit per vrinam, & non per sedes: quia Apostemata non egent per sedes, sed per vrinam expelli.

Aqua mercurialis, medicinæ inseruiens, magnarum virium, in vetustissimo codice reperta; ne pereat post obitum nostrum, hic depingere volui.

Meat

BERN. A PORT. TRACTATVS 69

R. Mercurij purificati ꝯ iiii. Lapidis arenosi, ꝯ ii. Primò fundatur Iupiter; ipso fuso, projiciatur in Mercurium mundatum: fiat Amalgama, bene commiscendo; postea diligenter, aceto distillato cum aqua feruente, laua, exsicca. Deinde colloca hoc Amalgama in retortam, intra cineres, in furnello, in quo possis ignem administrare, & sit vas benè lutatum luto sapientia, & cum videris liquorem distillare in forma aquæ, ignem indefinenter continua, donec tota aqua distillauerit, & citò cum ex illa massa habueris ꝯ iiii. dilige ter custodi. Et dicitur Aqua Alkali secreta. Virtutes istius aquæ sunt, quæ sequuntur.

Hæc aqua eradicat quascunque febres, si gutta vna tantum sumatur cum aqua Buglossæ, vel alterius huiusmodi. Nam si misceantur, in uicem capiendo, vnâ guttam, & Cyatum vnum aquæ buglossæ, vel alterius, statim facit descendere omnem terrestreitatem, in fundum vasis, quam caute separa, per inclinationem. Hanc aquam tribus horis exhibe ante pastum, ægroto; & ne dubites; liberabitur, & optimè cum syrupo conueniet Anhelosis; summo opere prodest impeditis lingua, qui loqui nequeunt, & omnino, propter aliquam infirmitatē, loquelam perdidierunt. Item si mulier habuerit foetum mortuum, gutta sumatur; illicò ciet foetum. Item si vis scire ægritudinem alicuius morbi, projice tantum vnâ guttam huius aquæ, in vrinā illius, qui ægrotat; statim fiet Elementorū separatio, & sic cognosces Elementum prædominās, in quo est corruptio, sicque ægritudinis causam agnosces,

E iiii

70 SPECIFIC. RECEPTAR.

& adhibe remedium. Item si projeceris guttam vnam in mensuram vini, efficietur acetum acerrimum, in vno die. Item supra corpora mineralia, quæ omnino occulta sunt, manifestat. Item si vis scire, vtrum si aliqua aqua transit per mineras, & de prædicta aqua, cuius virtutem cognoscere cupis; & guttam nostræ aquæ projice, fiet separatio, & pars mineralis decidet in fundum, quam exsicca; funde cum borrace; agnoscas cuius sit mineræ. Aquam illam noli projicere, valet ad varias hominum ægritudines. Benedictus DEVS, de quotidie, in æuum: Amen.

Alia aqua Vlcera Tibiarum, Lupum, Cancrum, aliæque vitia sanans.

R Aluminis rochæ, Gallarum non perforatarum, æquales partes; puluerentur, & misceantur. Hos pulueres pone in vas factile aqua plenum, & cooperi, ne quid respiret, & sic relinque supra cineres calidos, prope ignem, horis 24. vel donec decreseat ad medias, sine ebullitione. Ista aqua laua vlcera, maligna etiam vulnera, & hoc ter, vel quater in die, apponendo lintea quadruplicata, in prædicta aqua madefacta: videbis effectum.

Aqua altera magnarum virium.

R Vitrioli albi ℥β. Boli armeni ℥. v. Camphoræ ℥. j. β. fiat pulvis, de quo accipe ℥. j. β. quem projice in aquam ferè bullientem, & relinque parum feruescere, & amoue ab igne; subsident fæces. Ista aqua tepida fove quæuis vlcera, sine alio additamento: fluxiones omnes tollit, mundificat, confortat partem affectam, desiccatur

BERN. A. PORT. TRACTATUS 71

siccant tam vlcera vetera quàm vulnera. Dentes pariter confirmat, & gingiuas à putredine præseruat; & oculorum lachrymas restringit. Proprium eius est ignem sacrum tollere, & ad scabiosas manus, & serpigines opitulatur.

Alia Aqua mirabilis ad morbos Hepatis, Lienis, Renum, omniumque obstructionum.

R. Vitrioli Hungarici ad rubedinem calcinati, lb. ij. Silicum fluuiatium optimè calcinatorum lb. iij. Tartari ad albedinem calcinati lb. β. in tenuissimum puluerem omnia contusa, marmoreique inspersa collocetur in cellario humido, per dies 14. vel plures; resoluta per alembicum distilla ter, singulis vicibus repuluerisatæ materiæ, affuso humore, ad extracti modum; postea retortæ impone cum suo phlegmate, & lento igni distilla: phlegma primum dulce, postea acetosum spiritum, aucto gradatim igne, per horas 12. collige; ex capite mortuo calcinato, salem extrahe, & cum eo spiritum acetosum circula, maioris efficaciz causa. Dosis coclear vnum, alternis auroris. Tam breui curat hydropicos, menses suppressos, omniumque viscerum obstructiones, vt meritò inter arcana non vltimum locum mereatur.

Ad podagra dolores intensissimos citò tollendos.

R. Olei ex seminibus ebuli, per expressionem facti 3 iij. Mumiz 3ij. camphoræ 3j. in marmore subacta, in linimenti consistentiam, quo pars affecta si illita fuerit, confestim dolore liberabitur, atque somnum ægro obrepet.

Ad Renum obstructiones, & calculi tum Renum, tum Vesica expulsionem.

R. Olei Vitrioli z ij . olei Tartari z \beta . misce; fiet materia lactea; postea in salem concreset. Huius Salis R. z \beta . Iulapii rosacei z ij . Aquæ Cinnamon z \beta . misce. Efficacissimum inuenies detergium ad renes expurgandos per commodum. Dedi Brunæ in Moravia cuidam capiteo patienti Lapidem; & intra horam eiecit magnitudinæ fabæ:

*AD NODOS, ATQVE TOPHOS,
& scrophulas, singulare remedium.*

R. Brionæ nigræ radicem; excauatam cum mercurio sublimato imple, & colloca in humido cellario, ad dies 10. Tum mercurium resolutum exime, & radicem in partes diuide: his fortiter expressis, succum collige, quo Nodus, & tumor inugantur tepidè; deinde succo exarescente, locum affectum illine oleis sequentibus.

R. Olei camomillæ stillatitij z ij . Cerae z \beta . Adipis Struthiocameli z ij . misce, liquefactis Tophi, Choerades, Strumæque illinatur; & sine dubio (nisi prius computruerit materia) dissoluentur.

*CATHOLICVM CATHARTICVM
Minerale.*

Minerale stibium tenuissimè pulueriza, tum supra marmor permisceto oximelite simplicij, ut omnino amittat formam metallicā: quo peracto, superfundatur acetum, maneat vas in loco calido, per mensem: deinde leui calore, distilla acetum, & remanebit in fundo materia instar pultis, quod, valido igni, distillandum est; & ascendet oleum rubrū, zaccharo dulcius, quo utere in purgandis corporibus. Dosis secundum

vires. Nam corpora non sunt æqualia, ideò do-
sis certa dari non potest. Attamen dedi à ʒ β. ad
ʒj. cum syrupo aliquo. Euacuat, & attrahit à re-
motis partibus, citra noxam.

Ad Epilepsiam.

℞ Vitrioli exsiccati ℥j. stibij ℥β. pulueretur
subtilissimè, fiat oleū, instar olei vitrioli, & hoc
à sole sapius distilla. Rectificatur etiam supra
caluariam contusam alicuius suspensi, aliquo-
ties: Dosis a ʒ β. ad ʒj. cum syrupo aliquo, vt
Conserua Anthos, Pæoniæ, Maioranæ, Betho-
nicæ. Ne flocci facias.

*Emplastrum multis experimentis clarum, & fœdis
ac diuturnis ulceribus, fistulis, segregans
corruptum ab incorrupto.*

℞ Picis liquidæ vulgaris ℥ij. butyri non fa-
liti ℥j. Mellis optimi ʒvj. Therebinthinæ
ʒij. Axungia ouiljs ʒiiij. Resinæ ʒijβ. omnia
lento igni liquefiant, & paulatim inspergantur
sequentes pulueres. ℞ Aloës ʒij Sulphuris ʒij. β
Thuris ʒij. Masticis ʒj. β. & cum omnia fue-
rint colliquata, & cum prioribus fusa, adde sa-
lis triti communis. M. j. Aluminis ʒij. β. Vitrioli
albi ʒij. Calcis viuæ ʒj. β. Hæc puluerisata mi-
sceantur quàm optimè, & cum prioribus pulue-
ribus redigantur in formam emplastri. Quod si
ficcus euadit, addita pice liquida, fiat liquidius,
de quo fiat sparadrapus, & supra vlcera, qualia
fuerint, applicetur, & immoretur 24. horas, &
detergatur, & ex alia parte super imponatur.
Expertum sæpius.

*Aliud Emplastrum dolores acerbissimos sedans,
& Tumores discutiens.*

R Picis nigræ, Calophoniæ, Resinæ pini, ceræ ana ℥iij. Bdellij, Opopanacis, ana ℥ij. opij ℥ij. Croci ℥ij. Stiracis calamitæ, camphoræ ana ℥ij. spermatis ceti ℥vj. sanguinis Draconis, Mercurij præcipi. ana ℥j. β: Croci martis ℥β. Gūmi Elemi, & Iusquiami ana ℥j. β. dissoluantur gummata in aceto, postea adde picis calophon. resinæ therebinti, liquentur; deinde adde masticis, Mirrhæ, fiat Emplastrum, & in omnibus doloribus & tumoribus vtere. Varia alia Emplastra penes me sunt. At ista duo præstantiora sunt.

*Balsamus artificialis ad omnes Tumores & Vuln-
ra quævis, & etiam Bombardarumictus.*

R Olei oliuarum, lini ana ℥iiij. viridis æris ℥j. vitrioli Rom. ℥β. Pulveres ponantur in Oleum, supra cineres calidos, & cum soluti fuerint, exime ab igne, cui adde ℥bj. therebintinæ claræ, & optimè permitte fermentari, in loco calido, 8. dies: Et, cum eo vti volueris, calidè impone, & vulnus liga. Item ad Bombardarum vsum, inunge turundam, & eo vulnus imple, & liga. Effectum animaduertes.

*Camphoræ mirabilis preparatio ad Cancrum ulce-
ratum, ulceraque corrosiva, & ad An-
tracem, multas alias insignes vir-
tutes habens.*

Preparatio Camphoræ.

R Camphoræ, ceræ albæ, cerusæ, olei lilior.
ana:

BERN. A. PORTV TRACTATVS 75

ana: terenda terantur, & pone oleum in caca-
 bum, & cum efferbuerit, pone Ceram albam,
 qua liquata, pone Camphoram tritam, paula-
 tim mouendo, deinde cerusam, parum & pa-
 rum iniiciendo, incorporando, mouendo vno
 circuitu omnia simul: & cum refrixerit, pone
 supra materiam, aquæ vitæ ter rectificatæ ℥ij.
 misce inseparabiliter in cucurbita vitrea, do-
 nec acquirat summam albedinem, absque igne.
 Tunc hoc vnguentum, pone in Alembicum vi-
 treum, & lata optime, & sepeli in fimum equi-
 num, per 8. dies, distilla per cineres, lento igne,
 & aquam iterum reaffunde supra focces: hanc-
 que operationem repetè sæpius ad minus se-
 pties. Nota, quod camphora sublimabitur, sed
 penna deprimere oportet, & cum cæteris mi-
 scere. Frange Cucurbitam, & materiam accipe,
 quam in fundo reperies; in formam metallicam:
 tere, & incorpora, & ad vsum referua, in pixide
 obturata. Hæ sunt eius vires pro Cancro.

AD CANCRVM.

℞ Plantaginis vtriusque Mj. fac decoctum,
 quo laua Vulnus, siue Cancrum, deinde exsic-
 ca linteo mundo, postea ℞ prædictum vnguen-
 tum, & extende supra pannum, & applica su-
 pra vulnus, vel cancerum, vt vnguentum conte-
 gat vniuersum cancerum:

*Ad Dysenteriam, & diarrhæam desperatam, singu-
 larere medium:*

℞ Corticis Guaiaci contriti ℥ij. bulliant in suf-
 ficienti. q. aquæ, ad medias: cui impone Rosas

76 SPECIFIC. RECEPTAR.

rum rubr. Balauftior. Plantaginis ana ʒ ij. bulliant per horam, & ab igne extrahe, & per linteam cola, cui adde Rheubarbari puluerati ʒij. catholici ʒij: fiat haufus.

Ad fitim Febricitantium.

R. Salis petrae præp. cum sulphure à ʒß. ad ʒj. solue in ptisana, sorbeat æger haufum optimum, sudores prouocabit, & liberabitur tam a fiti, quàm a febre.

ADVERSVS MORBVM HISPANICVM.

Facto præcipitato, more communi, accipiat, & bulliat in aqua rosarum, deinde inter duas testas calcinetur, & paratū erit. Huius præcipitati accipe gr. xij. & pomo cocto excipiat, pillulæque formētur, & accipiat æger, & statim eos abluat cum aceto, & aqua rosarum, tepidè. Non enim pillula accipienda est die, post diem, at de quinto, in quintum diem. Propterea ne desistat sudare, accipiat Theriacam illis diebus, quib. non accipit pillulas, & caueat æger ab aëre, & vento frigido, aliter esset in periculo: & omnia quæ bibit, & comedit, sint tepida.

De Peste, unicum remedium, non spernendum.

R. Aquæ vitæ ter rectificatæ, mensuram vnā, Theriacæ optimæ ʒvj. Myrrhæ electæ ʒij. Radic. Petasites ʒij. spermatis Cæti, Terræ sigillatæ ana ʒj. Hyrundinariæ ʒj. dictamn. albi, Pimpin. Valerianæ hortensis, ana ʒij. Camphoræ ʒj. omnia hæc incisa, & contusa misceantur. Postea abluatur Tartarum vini albi; optimè exsicceetur, & teratur, retortæque vitreæ lutatæ imponatur, cum magno recipiente; prouocetur distillatio igne

PTAR.
Bern. A PORTV TRACTATVS 77

igne aperto, sed principio gradatim. Nam maximo impetu fumi albi in recipientem veniunt: ideo a fractura cauendum est. Facta distillatione, reperies aquam & oleum nigrum, quod ab aqua separandum est. Aquam impone cucurbitæ, & distilla in cineribus bis vel ter. Huius summe partem vnā, & compositionis superius reseruata partes duas. Si prædictæ compositionis habes ℥iij. aquæ Tartaræ ℥ij. misce, & relinquatur liquor supra fæces.

Vsus eius est, vt singulis 14. diebus semel sumpserit ʒj. in vino odorifero, & per duas horas sudet, & a cibo & potu abstineat aliquot horas. Præseruat optime. Quod si quis infectus est, illico intra 12. horasumat huius aquæ coctear vnum, in tribus coctearib. vini, sudet horis tribus, & horis sex abstineat à cibo & potu. Si opus est, iteretur. Quod si, nimio calore Hepatis, prunella gigneretur; tum,

& Cancror. fluuiialium viuorum, Sedi maioris. i. Barbæ Iouis Mj. Simul tufis & mixtis, cum aliquot coctearibus aceti rosati, per linteum exprimentur: in die aliquoties coctear exhibe: ab extra fronti & temporibus calidè appone, linteis calefactis. B. boni, si adest, applica Emplastrum factum ex Opopanace mixto cum oleo laterino: hoc citò maturat & venenum extrahit.

Habes propemodum aquam diuinam qua obstructions omnes soluuntur, & mira, quam par sit scribere, præstat. De v madora, & illi subditus esto.

FINIS Tractatus specificarum Receptarum. De his plura in nostro Antidotario Chemico; si DEVS concesserit longa frui vna. Interim his utere, & feliciter Vale.

Tuus à Portu Aquitanus.

Dabo in sequentibus, DEO propitio, Mercurium vicæ nostrum, longè præstantiorem eo, quem Paracelsus in suis Archidoxis descripsit.

DE ALCHI

DE ALCHEMIA
TRACTATUS SECVN-

DVS.

EPISTOLA DEDICATORIA.

D. IOACHIMO TANCHIO

PHILOSOPHIÆ, ET MEDICINÆ

Doctōri, ac in Academia Lipsiensi

Professori Clarissimo,

BERNARDVS PENOTVS

A PORTV S. MARIE,

AQVITANVS.

S. P. D.

*VENERANDA antiquitas
(TANCHI Doctissime) In-
uentores Artium, & Discipli-
narum authores tanti fecit, ut
alios Apotheosi donarit; alijs
statuas, honoris ergo, erexerit. Nec istud prorsus
absque ratione, & meritò. Quum enim
conditio ea, in qua creatus fuerat Adam,
primus noster parens, ipsius peccato, ex fa-
licissima, miserrima esset reddita: ipsique,
& omnibus eius posteris, ore diuino, esset in-*

F j

*tonatum : In sudore vultus tui panem tuum
 comedes : necessaria fuit artium & disci-
 plinarum inuentio , quibus isti morbo , &
 malo remedium afferretur. Ad quod Pa-
 trum , qui ante Diluuium vixerunt , lon-
 geuitas referenda est ; nimirum , ut artes &
 inuenirentur , & discerentur. Verum enim-
 uero , si artium Inuentoribus iure magni sunt
 attributi honores ; eosdem ijs , qui artes &
 disciplinas , veluti ex sepulchris erutas , luci
 restituerunt , ecquis iure deneget ? Magnum
 fuit reperisse ; sepultas postliminio restituisse
 auctiores reddidisse , maximum. De reliquis ,
 taceo ; sit noster hic sermo de Spagyrica. Ante
 haec tempora veluti demortuam latuisse , quis
 nescit Spagyricam artem tam utilem , tam
 diuinam , tam necessariam ? Sed iam pristino
 nitore , etiam cum augmento , restitutam ,
 quis , nisi cecus , non videt ? Per quos ve-
 ro ? Ego (TANCHI Doctissime) si te in-
 ter praecipuos nominem , quis ibit inficias ?
 Iure igitur & tibi assurgunt Docti , & ego
 tibi duplici debito sum adstrictus : Primum ob
 hoc ipsum ; deinde , quod meo nomini inscribere ,
 & dicare dignatus sis librum de Lapide
 Philosophorum. Vnde prorsus ingratus sim ,
 nisi in grati animi signum , aliquam laborum
 meorum partem tibi offeram. Accipe ergo
 ARIS-*

DEDICATORIA. 81

CARISLAI vetustissimi Philosophi Dialogum de vera Lapidis materia, eiusque preparatione, longè Auro, & Argento communi praeferentiorē. Quandoquidem Philosophorum aurum vivum est, cetera corpora mortua vivificans. Lapidis verò nostri materia unica res est, omnium aquarum fortium vim in se continens; (ut dilucidius in praefatione Apologetica patebit) habens in se esse, & per se, naturā quicquid ei est necessarium; ut in Dialogo, & sequentibus videre licebit. Quem Dialogum tibi voueo, dedico, adscribo, ut sit Antidorum illius, quod a te accepi. Si quid maius in meis scrinijs reperissem, obtulissem lubentissime. Hoc tamen tibi non ingratum fore, ut sperem, facit tua humanitas; & ut confidam, iubet, tum tua eruditio, tum operis dignitas. Illius penes te sit iudicium. Et me tui amantem & observantissimum, redama. Vale vir Clarissime.

F 9

ORNATISSIMO VIRO, D. BER-
NARDO PENOTO, VTRIVSQUE
MEDICINAE DOCTORI CELEBERRIMO,
summoque Chimico, amico singulari;
PETRVS ENOCHVS.

S. P. D.

QVOD crebris expostu-
lationibus, PENOTE
Doctissime, a te, per li-
teras, petij, id tandem
annuisti, nempe huiusce libri tui
editionem, cuius *αὐτόγραφον* in eum
finem ad me misisti, sicque & ani-
mi erga me tui candorem, & stu-
dium, tuamque pietatē eximiam
in proximorum tuorum utilita-
tem testatam fecisti. Eum legi, id-
que multoties, & eius lectio repe-
tita magis ac magis placuit. Ita vt
liberè ausim dicere, totam Philo-
sophantium cohortem D. Gui-
berto multum debere, qui suo li-
bro

ENOCHI AD PENOTVM 8;
bro fucato, & lenocinijs verbo-
rum selectorum referto & ampul-
lato, hostuæ Mineruæ fœlices par-
tus, in Lucem dare te adduxerit.
Tu fortassis Elias ille Artista, qui in
extrema huius mundi senectæ,
hanc Scientiam sacram enucleare,
& tot ambagibus, figuris, meta-
phoris, anigmatibus, verbis ob-
scuris inuolutam explicare, dete-
gere, facilem, & apertā reddere de-
bes. Faxit DEVS, & vt inuictus ath-
leta, quo pede cœpisti, perge: Sis-
que, quæso, φιλοσοφος σὲ; maximè, vt
tibi tempus, & sanitas non desint,
in hac tua iam admodum proue-
cta ætate; sed tamen, DEI benefi-
cio, satis robusta. Vberiores & de-
sideratos, quàm vnquam, produ-
cendi fructus in proborum φιλο-
χυμῶν, καὶ φιλιατρῶν commodum, &
utilitatem: relaturus tum a DEO
Opt. Max. mercedem, à te in cœ-

lis expectatam, quàm accepturus
tuarum virtutum, & beneficio-
rum encomia, & gratiarum acti-
ones a pijs, & doctis coœuis tuis,
qui te venerantur, & suspiciunt, &
amant; apud quos etiam memoria
tui, tuorumque laborum, vt & a-
pud posteros pergrata, fœlix, sem-
perque laudanda futura est. Vale,
& me vnice te amantem, redama;
ac viue, vt ex animo exopto, Ma-
thusalem annos. Ambussone, ka-
lendis Aprilis, anno reparatæ sa-
lutis 1607.

BERNAR-

BERNARDI PENOTI A PORTV

S. MARIAE AQUITANI PRAEFATIO

*Apologetica; in qua D. Nicolai Guiber-
ti Lotharingi error, & falsa opinio, de
Alchemia, tum auctoritatibus,
rationibusque, tum exem-
plis euincitur.*

NUllquam fuit. Ars, siue scientia tam
sacra, quin suos habuerit osiores &
contradicētes hæreticos; inter quas
Chemia non postremum tenet lo-
cum; quæ tamen, post diuinorum Mysteriorum
contemplationem, nulla est dignior. Hæc verè
Philosophandi dux; in qua & rerum secreta ri-
marilicet & arcana facile amplecti. Hæc bonis,
hæc sapientib., hæc doctis viris, hæc Principi-
bus, Regibus, & Imperatoribus digna exercita-
tio, & honesta voluptas præ cæteris appetenda.
At licet sit magnus impostorum, & sophista-
rum numerus, hac nostra ferrea ætate, vix inter
ipsos vir bonus dignosci potest. Vnde qui spa-
gyricas artes in lucem reuocare conantur, i-
gnobiles, & obscuro non modò remanent, ve-
rùm etiam experiuntur multorum odia.

Et ars ipsa ab iis, qui ei fauere & eam tueri
deberent dilaceratur; & peius cane & angue o-
dio habetur, vt videre est in libro D. Guiberti
Lotharingi, in quo omni conatu & virib. nititur

F iiii

probare artē Chemiam nullius momenti esse. Negans insuper Thomam Aquinatem, Raymundum, Arnaldum, libros de Lapide Philosophorum, eorum nomini attributos, scripsisse. Sed bene est, quod huiusmodi libri in Bibliothecis, ubi Præsides fuerunt, extant: imò quòd apud me aliquot sunt etiam. Valeat igitur Rhetor Guibertus cum sua loquacitate, quā nihil utilitatis adipiscitur, præter latinitatem, in qua summopere sibi placet. Nam meretriciis illis orationis pigmentis & verborum phaleratorum apparatu, non docere, sed fallere, non pascere animos solidis doctrinæ cibis, sed inanibus titillare verbis euenit: quod certum sequentibus demonstrationibus patebit. Non temerè, Magister Guiberte, rescindendum, quod longa consuetudine, multaue vetustate firmum est. At huic scientiæ quæsitæ, & firma virtute parta gloria est. Non igitur tuis scriptis aut tuorum similibus corruet. Cum ante Æsculapium, longè ante Hippocratem confirmata & stabilita sit. Temerè igitur facis, quod vetustate multa firmum, id pauca latinitate destruere velis: quod tamen fieri non potest, nec vlla arte, nullis consiliis opprimi. Cuique igitur suis studiis frui concedatur. At nostri instituti minimè est, tempus in huiusmodi nugis refellendis tere. Sed breuitatis causa te, D. Guibertum, relego ad proæmium a Doctissimo Magistro Theobaldo de Hochelande Mittelburgensi editum, de Alchemiæ difficultatibus. Ibi enim quicquid desideratur & excogitari potest, reperitur; vt nemo amplius addere aliquid possit ad
qua-

quæstionem soluendam. Dicam igitur cum illo
Doctissimo Viro, Doctissimorum & integerrimo-
rum virorū scripta, D. Thomæ Aquinatis,
Hermetis Trismegisti, Raymūdi Lullij, Marsi-
lij Ficini, Arnaldi Villanouanij (quem Iohannes
Andreas Iurisconsultus vocat Theologum,
summum Medicum, & Alchemistam (& a-
liorum, qui omni exceptione sunt maiores, Ar-
tem verissimam, & naturæ genetricis æmulam.
Et cur Viris tam præclaris fidem detrahendam
& sciolis quibusdam potius credendum iudica-
bimus, qui peruerso Iudicio cauillantur artem
vanam & adulteram esse? quique clamitant,
non alia de causa ænigmaticè & obscurè tradi-
tam, nisi vt exercerentur otiosorum hominum
ingenia? Absit vt existimemus antiquos illos
venerandæ authoritatis philosophos consultò
aliquid falsitatis memoriæ commédare voluis-
se, qui summam operam Veritati inquirendæ
semper nauarunt, famamque in posteros non
ex nugis & inanibus, sed arduis & sublimibus,
veroque ac stabili fundamento nixis quæsi-
uerunt.

Huc etiam accedit diuersarum gentium
consensus. Nec enim Latinorum solùm, sed &
Græcorum, Egyptiorum, Arabum, Chaldæo-
rum, Gallorum & Germanorum, Hispanorum
& Anglorum de Metallorum metamorphosi,
monumenta quotidie studiosorum hominum
manibus teruntur, quæ vno ore quasi (quan-
quam linguis dissonis) clamant esse artem ve-
rissimam, nihilque post legem diuinam (vt in
principio diximus, in qua est salus animæ) à

summo Deo in hoc mundo homini concessum fuisse magnificentius, aut sublimius: & summo opere summo studio inuestigandam vigili-
 que labore quærendam prædicant. Forte in hoc falluntur qui artem negant, quod cum infiniti chemici huic vacent, neminem videant qui se scientiam adeptum esse gloriatur. Sed sapientibus & causas euentuum perscrutantibus nihil admiratione dignum contingit. Quandoquidem admirationis mater ignorantia ipsa est. Quotusquisque enim est qui in debita materia operetur vt oportet? Vnus vix è millibus. Quid igitur mirum, si debito multi frustrantur sine? Quare non insulse Auicenna inquit, Qui accepit quod debet & miscet & operatur vt debet, procedit inde vt debet procedere. Plerique indocti sunt sane, qui ne cõmunẽ quidẽ sermonẽ intelligant, eò minus ergo metaphoras & sapientum analogias. Alij, quamuis docti sint, & ingenio perspicaci, librostamen non habent, aut quia expendere & illorum pretia non valent soluere ob auaritiam, aut non possunt ob paupertatem sibi comparare, aut quod exemplaria inuenire nequeant, iis in locis quibus immorantur & à peregrinatione abhorreant: illi verò qui libros & artem per Deum gratiam consequuti sunt, meminerint dicti Salomonis, sapiens abscondit scientiam; Os autem stulti confusioni proximum est. Neque enim defunt causæ quare scientes se se non reuelent. Cur verò? Vno verbo respondebo: Felix quem faciunt aliena pericula cautum. Plurimi nostris temporibus miserè perierant ob Principum inuidiam, timentium ne
 ab

ab eorum potestate aufugerent, sed de iis insequentibus. Quidni crederent Thomæ Aquinati, dicenti, nihil prohibere artem uti naturalibus causis ad producendum naturales & veros effectus. Quamobrem pedibus in sententiam Marsilij Ficini eunt, qui Viuentia omnia tam plantas quam animalia spiritu quodam se multiplicare affirmant. Spiritum autem in metallis crassiori cohiberi materia, qui si aliquantum rite seceratur, secretusque in sua sede connaturali conseruetur, præter omne falsum posset sibi simile generare. Qui tantorum virorum & tot gentium consensui non credit, rationibus ne ipsa experientia victum se fatebitur, sed potius Diabolo & futilium magorum nugamentis, quam Deo & naturæ potestati transmutationis effectum adscribit. Sed quæso à quibusnam potissimum Artium contradicatur? Ab iis nempe qui mea olfecerunt aut nunquam libros Chemicos nisi raptim perlegerunt: Eo plane modo quo canes è Nilo aquam lambunt & fugiunt, qui cum non intelligent intima naturæ penetralia scrutantibus Philosophis & arti, ingenij tarditate culpam imponunt. At quid iniquius quam ut oderint homines quod ignorant. Quid magis temerarium quam ut iudicium ferat rei imperitus? Quid non frustra exclamauit comicus, Homine imperito nusquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse facit nihil rectum putat: At si diceret Scientia non habet inimicum nisi ignorantem.

Ad confirmandam veritatem quæstionis, An ars sit, multum valent autoritas, ratio & experientia. Possem verò primùm multorum gravissimorum Virorum testimoniis, autoritate & experientia artem veram esse euincere. Non ita pridem est, me à Clarissimo viro tibi, Guiberte, bene noto, & cuius patris quondã familiariter consuetudine utebaris, literas accepisse, quas cum cæteris, Deo favente, aliquando in lucem proferam, quibus doctus ille vir ad me scripsit, se virum quendam probum Chemicum in ædibus suis accepisse, ei que vncias quatuor cum dimidia plumbi suppeditasse, & mediante semigrano certi cuiusdam pulveris rubei, supra fustum plumbum projecto, totum plumbum in verissimum purissimumque aurum conuersum fuisse, absque vlla diminutione. Argentinæ etiã, præsentibus viris probis & fide dignis, majora præstitisse, me quoque certiores fecerunt alij. Qui hoc præstitit homo est mihi bene notus, & in Anglia vnà commensales fuimus. Superstes est, Dei gratia. Ast hominem vt te conveniat, vtque experientia te præsentem artem probet esse veram, expectare noli.

Insuper audio Lutetiæ ante aliquod menses, Iuuenem nomine Carolum, Doctoris Sorbonici famulum, apud quendam magnæ autoritatis aulicum delatũ, quòd arte Chemica aurum conflatum nullum examen subterfugiens, hinc inde diuenderet; is iussu Magnatis à Licetoribus captus, dum in custodiam duceretur, & in via sibi notum aurifabrum offendisset, dixit, An non vis a me adhuc marcas quinque argenti purissimi

mi emere? Pragæ verò, meo tempore, idem ab Edoardo Kelleio factum est in ædibus Doctoris Aggecij Thaddæj, Vbi libram integram argenti viui in purissimum aurū conuersam, guttulâ vnica liquoris rubicundissimi, vidi. Extat adhuc & seruat, vt incredulos exemplo illo vincat. Præ manibus sæpius habui, & quod magis mirum est, restat videre signum illius laticis hærentis supra mercurium in aurum conuersum, instar rubinj, & ex illo residuo, posse iterum tantum aurj fabricare, quàm antea. Taceo nunc de Bohemia & Saxonia, tempus omnia reuelat. Et nisi de his libri plures editi essent, inter quos lege libellum de Veritate & antiquitate artis Chemiæ authore Petro Roberto Valense, & Petri Boni Ferrariensis de certitudine artis, qui inter alia inquit, Saltem sileant & quæ ipsi ignorant non condemnent. Nemo verus Sapiens artem negauit. Meditentur hæc, Ars si sit, quomodo sit: Et si non sit, quomodo nō sit. Aut tempus expectent, quo Deus aliquem excitet, vt ars clarior & lucidior euadat. Quandoquidem Dei prouidentia præuisum est, vt quisque ambulet in vocatione quâ vocatus est. Et ne sutor ultra crepidam. Arrige aures. D. Guiberte & Orationi meæ attende. Quandoquidem multa hæctenus à Philosophis, qui verè Philosophi dici & meritò possunt vocari, occultata fueret: in tui gratiam & tui similiū artem à Veteribus Patribus ænigmatibus, obscuris Vocibus refertam, enucleabo. At primū & necessarium in qualibet scientia habere subiectum oportet, circa quod ædificetur. Hæc au-

tem scientia pro subiecto habet vniuersam naturam. Idcirco aiunt lapidem esse in omnibus. Non tamen quod eius materia ex omnibus rebus seligatur. Imò dicitur in omnibus esse ratione primi mouentis in rebus naturalibus, qui spiritus vegetabilis nuncupatur; quo nostra materia Lapidis præ cæteris abundat. Spiritus hic tam est in animalibus vegetalibus, quàm mineralibus. Ideo lapis dicitur animalis vegetalis & mineralis, non propterea debet elicj ex animalibus aut vegetabilibus. Nam (ait Philosophus) si vis mederi metallis, origo tuæ medicinæ sit ex metallis. At spiritus iste nimis sigillatus est in metallis, quæsiuerunt in mineralibus non in omnibus, sed vbi natura illum abdedit. Quo igitur nomine hæc materia insignitur? Dicam, sed prius percunctor, Tu D. Guiberte, si libet respondebis, quid tu intendis facere? Quia ex fine intentionis resultat principium operis. Si dicas aurum & argentum, perperam respondebis. Quandoquidem veterum sapientum intentio nusquam fuit, vt aurum & argentum ista medicina construerentur. Finis & scopus eorum fuit vt mens sana in corpore sano esset vsque ad terminum à Deo præfinitum. Tantæ enim sunt vires in hoc puluere in corpore assumpto, vt in momento æquet humores, & corpus temperet eo temperamento, vt vnus alteri humori non dominetur, quod Raymundus Lullius optimè nouit & vsus est, Vixitque centum
& quæ

& quadraginta annos, & nisi à Sarracenis interfectus, superasset ducentos (si Deus voluisset), Sapientes ista animaduertente vltima perferutantes, tentare voluerunt supra metalla imperfecta, sic ratiocinantes, si medicina ista lepram & hydropisim sanat, & humanum corpus conseruat, quid verò supra imperfecta metalla? Et ita tentarunt, & verum reppererunt. Tunc sese iuramento obstrinxerunt, nunquam artis arcana patefcere, imò occultare cœperunt artem ne ab indignis raperetur. Longum esset argumentum hoc prosequi, non Volumina parua construere oportet. Sed de his alibj. Ad orationem institutam reuertemur, vt intelligatur de quo agendum sit, nempe de materia Lapidis. Huc ferè omnes Alchemistæ impingunt. Cùm Philosophi omnibus nominibus nuncupent, & hoc iuxta colorum varietatem, nam antequam ad summam albedinem deueniat, apparent omnes colores qui excogitari possunt. Eo enim nomine cuius color erumpit, nominarunt. Non mirum, si plures sunt delusi operantes circa literam quæ occidit, spiritus, idest occultus sensus viuificat. Praxis huius magni operis maximum naturæ superat arcanum. Et nisi diuinitus aut ab artificibus reueletur, aut ipso opere ostendatur, nunquam ex libris exculpetur, nisi veræ materiæ cognitionem habueris, tunc liber librum aperit, & non antea.

Dicamus igitur, Sulphur & Argentū vniū
 materia sunt lapidis. Idcirco eorum cognitio
 est necessaria, vt melior feligatur, quò citius la-
 pis perficiatur. Certa quādam materia latet in
 corpore quodam parata, absque alia præpara-
 tione. At difficillima est ars Inueniēdi, vt Ray-
 mundus dicat, in hoc mundo Inferiori, nullum
 maius secretum quā illud, quod consistit in
 Saturno Philosophorum adeo; vt illi qui peni-
 tius eius virtutem & naturam perscrutati sunt,
 inuicem sese Iuramento obstrinxerint, nun-
 quam prodituros naturæ secreta, ad extremum
 vsque vitæ terminum. Quandoquidem eius
 Operatio est plane huiusmodi, vt varios ha-
 beat Vfus, quod debitè præparatum, non solum
 tetros corruptosque humores nostrī corporis
 pellit; Verū etiam imperfecta metalla in pu-
 rissimum aurum, quibuscunque experimentis
 probatum, conuertit. Ast ego pietate motus,
 materiam proprio nomine referabo. Et cum
 Arnaldo de Retardanda senectute enucleabo.
 Vocat enim Chiffir minerale, id est, Lapidem
 animale. Huius veteres præparationem pro-
 pter inuidiam, cælarunt. Alio autem nomine
 saltem minerale notauerunt, eiusque præpa-
 rationem etiam occultauerunt, nam præpara-
 tum, aurum, corallia, & margaritas potabilia
 reddit. Abissini autem Bistumj nominant. Alij
 chaos minerale, in quo maxima vis mineralis
 est; in quo etiam omnia metalla latent, & lu-
 cent. Item alius dicit, Materia Lapidis nihil
 aliud est, quā spiritus mundi corporeus in
 ventre terræ factus, qui à se recipit facultates
 omnes

omnes tam animales quàm vegetabiles & minerales, vt superius dictum est : sicut aliqua cera recipit in se omnium formarum impressionem, sic argentum viuum delitescens in materia lapidis, recipit omnium rerum proprietates. Vide igitur, D. Guiberte, si elicitus & liberatus a suo chao, & suis sæcibus vindicatus, & in quintâ essetiâ reductus, quâ mirabilia præstaret? Lapis Sapietū inquit Senior in ipso & ex ipso perficitur. Radix & rami folia flores & fructus. Est enī sicut arbor : ex vna arbore quot rami, quot denique grana? Ita se habet nostra frugifera arbor Philosophica, continens in se auri & argenti semina, quæ in propriam terram seminata, plurimos Soles & Lunas producet in infinitum, sicuti semen ita & seminatū. Naturaliter enim natura similis in natura sua simili actionem & operationem habet perpetuam, & non diuersa specie, multò minus in diuerso genere. Quò enim est maior rerum diuersitas, eò etiam maior est rerum vnitas. Natura verò disponit omnia in potentia, quatenus ars ea potest & debet perficere actu. Natura enim vitri materiam produxit, nusquam vitrum. Sic ferrum in rudi materia iacens creauit, rudēque nobis tradidit elaborandum, vt ex eo calceos equis paremus; lanceas & falces faciamus. Herbas, arbores, gemmas, corallo, aurum & omne id quod oculis cernitur, Medicinam rectē non dixeris, sed est rudis & immunda materia, in qua adhuc pars impurior manet & occultatur. Alchemia verò medicinā purgare, dissoluere, & heterogenea ab homogeneis secernere docet : Aliter putrida putridis, &

corruptibilia corruptibilibus miscerentur. Etiam Author naturæ Deus materiam quandam lapidis vnicam & simplicem creauit, quam metallorum radicem sapientes vocauerunt. Si per Chemistam Philosophum non disponderetur de potentia ad actum, semper in eodem statu permaneret, veluti vitri materia. Nam si per magisterium vitriarij non disponatur, nusquam vitra fieret. Hæc lapidis materia vnica est res, vt sæpius repetitum est. Igitur vnum quod est, non numeratur, nec diuiditur. Si enim numeraretur, vnū esse desineret. Et si diuidatur, cōpositum esse incipit. Vnum verò & simplex memeto accipere, si vis in Philosophia profiteri. Ab vno & simplici qui in Philosophia recedit, finem & perfectionem nūquā inueniet, quando quidē natura ex vno produxit omnia: & sic in vno conueniunt ambo simul. Est natura mater, & ars filia. Et vbi natura desinit, ibi ars incipit. Et sic est ordo & regula veritatis & non aliter. Vnum igitur vbi inuenisti, quod in se ipso habet omnia, quibus ad perfectionem sui indiget, alia extranea illi vni rei adhibere noli, aliās non perfectiones, sed corruptionem operaberis, & ipse pessimè decipieris. Materia enim lapidis est vnica res, non adeo simplex, quin quatuor constet elementis, vt cæteræ res elementatæ. Sicuti arbor plantata ex seipsa, in seipsa, & per seipsam, suos fructus profert in tempore suo. Nostra enim materia sic se habet vt arbor, si transplantetur, sua quoque aqua irroretur, producet suum fructum, quod supra impura
metalla

metalla seminato, conuertet in aurum purissimum indubitanter. Arbor illa Philosophiæ quidquid ei necessarium est, in se continet, sine alterius præsidio, vt in Dialogo & sequentibus perspicuè (Deo volente) videbimus.

Tu verò, D. Guiberte, sapientum regulas admonitionesque sequere, dicentium: De iis, quæ nobis non apparent, certum non habemus iudicium. Et quæ nobis dubia sunt, in meliorem partem interpretari debemus. Sapientis igitur est, de iis quorum cognitionem & certitudinem non habet; potius iudicium suspendere, quàm ita mordicè insectari. Quandoquidem propter abusum non tollitur vsus. Artifices non æquales, vnus altero peritior conspicitur. Ars enim non pendet ab artifice, sed artifex ab arte. Ideo ante omnia in hac quæstione, An ars aliqua sit licita, cōsiderandum est. An Diuino aut humano aliquo iure sit prohibita. Nam licita aut illicita ita discernuntur. Quantum ad Diuinam, certum nullum textum reperio, vbi Alchemia; & auri confectio prohibeatur: cum tamen innumera vitia & crimina legislator diuinus Moses in Leuitico & Deuteronomio persequatur. Neque puto magis illum prohibuisse distillationes & alembicationes, & auri & argenti confectionem, quàm iocalium & anulorum, cæterorumque eiusmodi ornamentorum conflaturam. Quantus etiam laminarum & bractearum auri vsus apud populum

DEI fuerit, nemini ignotum est, imò videtur Esdras suffragari Chemistis cap. VIII. lib. III. Et respondit ad me & dixit, Hoc seculum fecit Altissimus propter multos; futurum autem propter paucos. Dicam autem similitudinem ò Esdra: Quomodo autem interrogabis terram & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis, vnde fiat fictile; paruum autem puluerem vnde fit aurum, sic & actus præsentis seculi. Quantum verò ad Ius Ciuile, certè nulla litera in Digestis, Cod. Iust. vel Nouell. ostēdi potest, quæ ad prohibitionē Alchemiæ pertineat. Imò potius fusorum ars cōprobatur & laudatur. At plures sunt Alchemistæ monetarum corruptores, falsarij. Et sacra pagina quot Hæreticos? quot Medicina impostores habet? Et Iurisprudentia, in qua tot sunt rabulæ? Harum disputationum laudanda est pietas & probitas. Sed tamen rogandi sunt, vt cogitent artificum vitia nequaquam arti imputanda esse. Sed, vt ait Iurisconsultus: Alieni admissi pœna ab iis, quos nulla culpa contingit, remoueatur. IN SVMM A, quilibet non amat id cuius cognitionem non habet, sed etiam fugit, contemnit, nec discendum putat. Corpus solummodo externum curat, mēsq̃ suum Deum colit. Quantum autem scientia ac cognitio alicuius rei plus crescit, eò magis amor eius augetur. Ast Guibertus linguæ latinæ, & loquentiæ cognitionem haud ignorat; ideò Commentarios suos verborum lenocinio conscripsit, vt tali furo artem sibi incognitam annihilaret. Nos verò for-

fornaces circa versamur, nostroque fumoso latino conamur simplici oratione veritatem tueri & defendere. Testor enim me non vidisse, neque legisse D. Guiberti libellum, sed relatu cuiusdam amantissimi amici, & illius rogatu prouinciam respondendi accepimus, misitque amicus ipsius Nicolai, Balsami Ægyptiaci descriptionem. At in sequentibus nos (Deo propitio) Balsamum alium longè præstantiorem exhibebimus, vnico simplici confectum.

Interea Lectores beneuoli, & opere & ore & scriptis veritatem ab iniuria vindicate, & Deus Veritatis & Mysteriorum author nobiscum erit. Iterum bene valete, & quicquid a me propositum est, boni consulite.

FACILITAS OPERIS EST EIVS
obscuritas. Et iam ex solo Argento vino Philosophorum Lapis confici potest: Quare dicitur Philosophorum, & non Natura.

Non est, vt diutius immorer ad D. Guiberti errorem de Balsamo Ægyptiaco corrigendum. Quantum Ægyptus a nobis distat nemo ignorat. Fruamur more Majorum (inquit doctus Hollerius) natura nobis domestica atque familiari; legatur materia nobiscum edita, quamque vltronea natura promit. Aliis autem remediis, veluti externa manu & au-

xiliaribus copiis vti conueniet. In eadem causa sūt, quibus nihil placere potest, nisi quod Indiā loquatur & extremum Oceanum; qui tantum externa probant & exoticas merces admirantur. Hunc errorem ignoratio primū peperit. Deinde quia rudibus ingeniis benarum rerum consuetudo grauis est, & bona fide oblata merces vulgò fordescunt. Quid quod externa illa longo quæ sita mari, grauibz periculis inuenta, insanōue sumptu comparata, exoleta ferè, adulterata, suspecta denique ad nos perueniunt, nec alio sæpe momento constant, quàm imposturā. Annon hæc dementia est ita subscribere alienis? Vana, euanida, ac ferè dubia auxilia sic persequi, vt vrgentem domi extemporaneam certamque medicinam deferas? Medentur scilicet aliena fide, etiam impunè est iugulare ægros: Institutorum fraude calcantur multa, & sunt in oculis, quæ cum flatis fufis recoctis, & ex India & rubro mari comportatis præferas. Vernaculæ nobis sunt atque domesticæ opes, quibus vulnera coniungas, repurges sordida, sinus impleas, & Cicatrices claudas, cæteraque præstes omnia, quæ Chirurghi opere atque disciplina continētur. Exquiratur foras, quæ domi nō habeas. Ast enim domi, & in syluis, ferè in omnibus locis habes simplex, a quo potes elicere Balsamū sine sumptu, saltem paruo, non magno labore petiturū, quo omnibus Vulneribus desperatis potes mederi, circa 24 horarum spatium.

TALIS EST FORMVLA.

Sub finem mensis septembris grana illa rubra₂

bra, quæ Matrissylua, alias Periclimenon dicta, fert, ad sufficientem quantitatem collige, & in cucurbitam seu botiam pone: obtura probe cucurbitam nequid respiret, & in finum equinum calidum, per octiduum reponatur. Peracto tempore aquam in Baln: Mariæ elice: Deinde quod distillatum est, supra fæces repone, & iterum in finum equinum per 24 horas collocabis, quibus absolutis, percineres iterum distillationem pronocabis: exhibit inde aqua & oleum, quæ per balneum mariæ separanda sunt: aqua primò exhibit, oleum verò in imo vasis residebit. Illud est Balsamus ille admirabilis, cuius & admirandas virtutes in nostro Antidotario Chémico, vnà cum reliquis adnumerabimus, mediante Iesu Christo. Tu interim, candide Lector, eo fruiere & Vale.

INCIPIT ARISLAI
VETVSTISSIMI PHILOSOPHI,
*de lapide Philosophico, in modum
Dialogi, opus, hætenus non
excussum, &c.*

N nomine DEI omnipotentis,
Amen. Scias, Charissime, quod
Spiritus Domini ante cœli &
terræ creationem, ferebatur su-
per aquas. Deinde omnia ex A-
G iiij

qua creata sunt. Hanc aquam diuisit **DEVS**, cum dixit & præcepit aquæ partem fieri aridā. Hanc : vocauit terram, aliam aquam non conuersā ad terrā: cōseruauit irrigandā vt humectaretur. Quia terra fructum nullum dat, nisi aqua sua pluuiali humectetur.

Nunc manifestabo tibi naturali conditione, de Lapide omnium Philosophorū in hoc meo proposito, qui triplici veste est ornatus: scilicet Lapis diuitiarum & charitatis: Lapis releuationis ab omni languore, & in eo continetur omne secretum, & dicitur Diuinum Mysterium à **DEO** datum: & in mundo non est res sublimior. Ergo diligēter notare debes, quod tibi dixi, Lapidem nostrum triplici veste esse ornatum. 1. diuisum, corpore scilicet spiritu & anima tenebrosus est. Et vt id corpus reuiuicetur, redde ipsi animā, & viuet. **DISC.** Bone Magister non intelligo dicta tua, nimis enim sunt mihi obscura: quando quidem superius de vno tātum Lapide mihi dixisti, nunc autem de tribus, scilicet de corpore, spiritu & anima. Si esset vnus lapis nō essent tres. **MAG.** O Fili, remoue velamen tuæ ignorantia, & cognosce veritatem; nonne dixi vnum Lapidem, siue vnam rem tantum; quia cum corpus in suam primam materiam redactum est, scilicet in aquam vnduosam, tunc dicitur vna res. Et radix physica, ex qua rami infiniti multiplicantur, dicitur Lapis, in capitulis philosophorū notus, & Philosophi habuerūt. Ideò ab illo Lapide scilicet terra alba vel rubra, extrahitur anima sua, per modū separationis & subtiliationis. **DISC.** Dilecte Magister, vtrum sublimatio. i. subtiliatio sit necessaria

cessaria in hoc opere. **M A G.** Scias, ô Fili, quod sublimatio nostra non vulgi est, sed est Philosophica. Nostra etenim sublimatio non est aliud, nisi subtiliatio, eò quòd in sublimatione ipsius Lapidis superfluitates remouentur, partes verò non fixæ eleuantur per fumum & ventum à partibus fixis. Sed volumus, quod hæc duo fixentur & præstent facilem fusionem. Ideò qui perfectè sublimat, subtiliat: totum opus perficit. **DISC.** Magister, audiui sæpius à te, quòd Elementa separantur per modum separationis. **M A G.** Fili mi, scias quod in sublimatione nostra hoc totum fit: quia illa elementa, in nostra sublimatione perfectissimè separantur, & lapis quidam albus completur tribus Elementis, scil. terra, aqua. i. Mercurio & anima: & scias quod sæx. i. terra, est radix & dicitur nutritrix omnium Elementorum, & verum fermentum: Aër. i. anima, est penetrans: spiritus. i. Mercurius est portans: & sic capias nostram sublimationem. i. subtiliationem: & illa dicuntur Elementa. Atque vt melius intelligas, Terra nostra fixat spiritum. i. Mercurium & fermentat, Aër. i. Anima penetrat: Spiritus i. Mercurius terram mundat & abluit à sua impuritate. V.g. Quàdo de cœlo pluit aqua super terram, tunc fit lutum nigrum, quod ex decoctione ipsius solis, i. ignis, ipsa aqua. i. spiritus exsiccatur, & sic fit terra alba. Sic est in opere nostro, ô Fili, pauci sunt qui illam subtiliationem intelligant. Idcirco qui illam ignorat, in vanum laborant. **DISC.** O Magister excellentis doctrinæ, dic obsecro, vtrum hæc omnia fieri possint vno Vase, & vno furno?

MAG. Scias, Fili mi, secundum materiae quantitatē. Quod si materia fuerit multa, tunc in vno vase compleri non poterit, sed in pluribus, vnum vas & vnus furnus, in quo vase fit nostra sublimatio. i. subtiliatio, coagulatio, fixio, incoagulatio, solutio, tinctura alba & rubea. DISC. O Magister, admodū lætatus sum ex iis, quæ dicta sūt mihi. Hoc enim multis temporibus scrutatus sum, & nunquam experiri potui. Nunc verò per tuam eruditionem veritatem huius Magisterij planè agnosco. Sed, Dilecte magister, tua Reuerentia dignetur mihi enucleare modum conjunctionis Elementorum. Quandoquidem separationem nec conjunctionem, fateor ingenuè me non intelligere. MAG. Libèter, Fili mi, aures tuas inclina, & intellige verba mea, & custodi. Postquam separasti spiritum & animam a suo corpore. i. Intelligas essentias aëreas, tūc redde radici suæ formam quantitatiuam per modū vnionis, & certe corpus statim suscipiet animā suam; sicut natura naturam. Tūc procede ad regimē ipsius, quo vsque terra, quasi quinta essentia confluerit & imbibatur aqua sua in tempore suo, Donec aquam bibat: & iubeas terram impregnari. DISC. O bone magister, adhuc me doceas: postquam terra confluerit, quā nominasti quintam essentiam, vtrum illa confluxio statim tinget? MAG. O Fili, tuo desiderio satisfaciam: illa confluxio quæ quinta essentia dicitur, est corpus simplex, & in eo non continetur motus elementaris, sicut in aliis elementis corporeis; & est ratio, quia illud corpus superadditamentum elementorum dicitur extractum ab eis,

eis, si vis ut fiat Elixir perfectum, quod trāssub-
 stantiare possit omne sibi coniunctum: hoc fie-
 ri minimè potest, nisi per solutionem suam sæ-
 pius repetitam. Etenim quoties portaueris su-
 per ipsum lapidem eius bonitatem. i. Aquam
 suam vel spiritum, toties multas partes in pro-
 iectione lucraberis. Modus verò solutionis talis
 est. Postquam lapis noster in igne nostro mun-
 dissimus & albus factus est, & absque omni sor-
 de, tunc verte ipsum in puluerem subtilem in
 vno lapide. Cum aceto nostro clarissimo & cœ-
 lestissimo, solue; & soluetur statim in aquam cla-
 rissimam physicam, quasi fontaneam. Postquā
 lapis noster ita solutus fuerit, tunc distilla nostra
 distillatione, & coagula in igne, temperato ca-
 lore, & vltimò calcina post coagulationem per
 modū suum, ut multoties repetij: & scias, quod
 in quinta dissolutiōe lapidis, vna pars tingit 100.
 partes in aurū purissimū: & hoc est solutio no-
 stra; secretū secretorū. Disc. O amantissime ma-
 gister, quā magna sunt opera DEI, quòd tale
 donum filiis suis dignatus est erogare. At ego
 tibi gratias immortales ago, quòd tua instru-
 ctione ductus sum ad finem operis: iam mihi
 non opus erit amplius trīstari. Cor enim meum
 omni gaudio & desiderio repletum est. Primò
 agnosco omnes laborantes extra viam illam,
 magnis erroribus esse inuolutos: Nonnullos
 in Salibus, A luminibus, Boracibus, capillis, vri-
 na, ouis sanguine, aquis fortibus; in solis spiriti-
 bus, solis corporibus; in Arsenico, Magnesia, au-
 ripigmento, melle, pinguedinibus &c. pessī-
 ma eorum ignorantia, excæcatos esse. Sed nunc

cōsidero ex tua gratia, quod tinctura Lapidis extrahitur ex solo Mercurio sapientum: qui Mercurius est Physicus, non vulgi, vt ille qui ex terra foditur, sed noster Mercurius continet corpus spiritum & animam, vt tu Magister in principio huius libelli me docuisti. **MAG.** Enimuerò video, quòd in mūdo nō est alia res necessaria, nisi ille Lapis solus in hoc opere nobis Filiis notus. **DISC.** O amantissime Magister, mihi videtur, quod totius operis complementum habeo, vno excepto maximo arcano: vt sæpe audiui à te, videlicet de Multiplicatione Lapidis, vtrum in multiplicatione Lapidis, sit Lapis reiterandus à principio, per spatium tam longum & prolixum, vel quis sit modus. **MAG.** Expressim tibi duas expositiones, videlicet, Theologicè & Physicè. Primo in Genesi cap. vi. dixit **DEVS** faciamus hominem, ad imaginem & similitudinem nostram. Non igitur creauit illum hominem, vt solum illum sine aliquo adiuncto in mundo conseruaret: Non enim voluit, nec fieri potuit, quòd ex solo viro generationes pulularent, sed ex sibi simili adiuncto, videlicet ex muliere; & sic natura retinet semen generationis, multiplicando in finem vsque seculi. Sic est in proposito nostri magisterij, quia Sol retinuit sulphur suum. i. semen suum ad generandum aurum, secundum cursum suum naturalem, & Luna semen suum. i. sulphur suum ad generadū argentum. Sed tale sulphur est nostrum & sapientum, & non reperitur super terram, nisi in illis corporibus ex quibus extrahitur, sicuti te docui in prioribus capitulis. Et huius sulphuris fer-

fermentatio fermentatiuè Mercurius noster est;
 quia ex illo semine fermenti fructus colligitur,
 ad alium fructum multiplicandum &c. Metitur,
 & fructus colligitur, & vsque in sempiternum
 nūquā desinit esse. **D**IS C. O Magister oro vt ple-
 nius ne doceas. **M**AG. Libēter Fili mi. Sic mul-
 tiplicabis lapidem in sua multiplicatione. **R.** de
 aqua ex Lapide extracta pōdus suum, & de seruo
 bene loto in regimine suo bene commisce. Hæc
 sine confluxione: & sis cautus in hac compo-
 sitione ne confluerit: & tunc post commixtionē
 loca sapienter in balneo. i. ad calorem lentum;
 tunc omnino soluetur in aquam lacteam, quæ
 aqua est lac virginis & acetum Philosophorum:
 & hoc fit spatio vnus mensis, atque hoc sub di-
 scretione. Tunc permittas eum eleuari in cœ-
 lum, & fiat volatile. Postquam videris eum tali
 eleuatione decoratum, tunc iubeas eum descen-
 dere in terram, & tunc erit lapis fluxus & fluens
 & hoc in gradu regiminis & mensura, & habe-
 bis lapidis multiplicationem. Tunc diuide in
 partes, vnā pro vsu referuandā, alterā ad
 augmentandā. Et primò fac fixum & mun-
 dum Lapidem volatilem ascendēdo, & Lapidē
 fixum in terram descendendo, & fixum solutum
 in aceto distillato claro & puro, quousque tin-
 git Mercurium, & omne corpus in Solē & Lu-
 nam (multò melius omni naturali) Sicque ha-
 bebis honorem & gloriam huius mundi, & fu-
 giet a te omnis obscuritas. Igitur, Fili mi, vnum
 abs te requiro, vt **D**E V M diligas ex toto corde
 tuo, qui tibi hoc Magisterium, per me indignū,
 à sua gratia largitus est. Laus Deo per infinita sæ-

cula saeculorum. Amen. Explicui Arislai antiqui Philosophi Dialogum. Incipit alia Practica Philosophica.

INCIPIT PRACTICA MIRABILIS

Philosophica, quam qui intelligit, aliorum librorum lectione opus non habet.

IN hoc prius incumbere; Dilige Deum, qui cordium scrutator est, & coram eo rectè ambula, & à malo pedem retrahe. Hæc etenim scientia Dei donum est, ne quis gloriatur se assequi posse proprio studio, absque eius numine. Ora, labora, & qui non errauit nondum incœpit, & sub potestate alterius operari noli. Quandoquidem est opus leue, & paucas expensas requirit, sed patiētiam & moram. Quod si nodum semel solueris, ludus puerorum & opus mulierum erit. Si radices numeralium rectè noueris: sat habes. Isto tractatu sis cōtētus, & Christus Iesus maiora suppeditabit. Bene sis & vale Lector: & tuum Portum Aquitanum amare velis; maiora daturum, si Deus concesserit tempore longo vitam.

Nunc in DEI benedictione Practicam referabo, & modum agendi philosophicum: quomodo perficiatur ipsum Elixir, siue tinctura alba & rubea ex solo Mercurio philosophorum, super ipsum Mercurium crudum, & super omnia mineralia corpora à perfectione diminutâ, etiam supra sibiū; vt in perfectione consistat, & perfecta lunaria & solaris corpora, omnia naturâ meliora. Ex ♀ igitur sapientum, qui apud Philosophos materia prima dicitur, & elementum

tum aqueum frigidum & humidum, aqua permanens, spiritus corporis, vapor vinctuosus, aqua benedicta, aqua venenosa, aqua sapientum, acetum philosophorum, aqua mineralis, ros celestis gratiæ, lac virginis, Mercurius corporis Magnesia, Radix philosophica, & aliis nominibus infinitis in Philosophorum libris nominatur. Quæ quidem nomina, varia licet, tamen semper vera, vnā & eandem rem significant, vtpote solum ☿ sapientum, & ex ipso solo Elixir, virtus omnis philosophiæ, & suo modo tinctura alba, & rubea. Ergo dicit Geber magister magistrorum, quod in rerum multitudine ars nostra non perficitur, est enim res vna, Lapis vnus, Medicina vna, in qua consistit totum magisterium: cui rem extraneam non addimus, nisi quod in eius præparatione, superflua remouemus. Nam in eo & per eum sunt omnia huius artis necessaria. Et dicitur notanter; Cui non addimus rem extraneam, propter aurum & argentum, quia non sunt extranea ipsi Lapidibus, si apponantur in eius fermentatione, quia sunt coadiutores duo, per quos opus physicorum completur. Et alius Philosophus ait, venerabili natura utimur, quoniam natura non emendatur, nisi in sua natura. Itaque alienum non licet introducere; nec puluerem, nec aquam, nec vllam rem extraneam; quia diuersæ res nostrum physicum Lapidem non emendant. Vt hic patet intuitu, quod tinctura Lapidis Philosophorum non extrahitur, nisi ex Mercurio sapientum; omnibus aliis rebus inutilibus & suspectis, vt sunt sales, alumina, vitriola, boracia, aquæ fortes &c.

Mercurius igitur prænominatus est radix physica, arbor alta, ex qua rami infiniti multiplicantur. Et iste dicitur Lapis, in capitibus librorum Philosophorum notus, quem Philosophi habuerunt. Prima verò Lapidis operatio dicitur sublimatio. Quomodo autem Mercurius Philosophorum debeat sublimari & ad perfectionem deduci, in sequentibus lucidè, absq; vlla palliatione patefiet. Sed nota, quòd ista sublimatio non est vulgaris, sed physica. Nostra enim sublimatio non est aliud, nisi rei subtiliatio, eò quòd in sublimatione physica est partium non fixarum à partibus fixis eleuatio: quia partes subtiles non fixæ eleuantur per fumum à partibus fixis. Volumus quòd non separentur ab inuicem, sed remaneant simul, & mutuò figantur. Et scias, qui rectè figit, sublimat. i. subtiliat nostrū physicū ¶ in quò virtus nostri Lapidis est, & totū nostrū magisteriū perperat & facit. Nā, vt Geber ait, artis tota perfectio cōsistit solū in sublimatione, in vase, & regimine ignis, quoniā in ista sublimatione fiūt & cōsistūt omnes isti modi, vtpote sublimatio, distillatio, ascensio, descensus, coagulatio, putrefactio, calcinatio, fixio &c. Tinctura alba & rubea, vno furno, vno vase, vna via lineari vsque ad eius conseruationem. De quibus Philosophi multa capitula tradiderunt, vt scientia fieret obscurior ad intelligendum, vt insipientes, ad eam nullatenus peruenirent.

CAPVT PRIMVM DE PRÆparatione prima.

Accipe in Domini Iesu Christi nomine,
præpa-

præparatum venalem Mercurium, aquam philosophorum, primam Hyle sapientum, & ponas ipsum in suum vas mundum, clarum, lucidum, rotundum, orificio eius bene obturato sigillo hermetis, & ponas ipsum ad suffocandum in suum lectulum temperatum & calidum per mensem philosophorum, per mensem continuò calidum, conseruando eum in sui caloris sublimatione, quousque non sudauerit, modo ascensionis & descensionis, donec ipse intrinsecus incipiat putrefieri, suffocari, & coagulari vi conseruationis ignis & fixari, sic quòd amplius per fumosam aëream substantiam non ascendat, sed in fundo maneat fixus, & humiditate exhaustus, putrefactus & coagulatus, in terram nigram conuersus: & dicitur caput corui: nigrum elementum terreum, siccum dicitur. Tunc vera Philosophorum sublimatio est expedita: in qua existunt omnes prædicti modi agendi, vt solutio, distillatio, coagulatio, putrefactio, calcinatio, fixatio, vno vase, vno furno, vt dictum est: quia quum lapis noster est in vase suo, & cum ascenderit per fumum ad caput vasis, sublimatio & ascensio dicitur: sed cum de alto ad infima ruit & ad fundum descendit, tum causatur distillatio & descensio. Sed cum lapis tunc incipit putrefieri, ex multiplici tali ascensione; sic cum incipit coagulari, tunc causatur putrefactio & coagulatio: tandem vt calcinetur & fixetur ex defectu humiditatis aqueæ radicalis, tunc causatur calcinatio & fixio vno actu, decoquendo simul & semel, vno vase, & vno furno, vt prædictum est. Sicque sublimatio ne

facta, vera est separatio Elementorum. Nam, ut dicunt Philosophi, Operatio Lapidis, nihil aliud est, quam Elementorum separatio & eorumdem coniunctio; quandoquidem in nostra sublimatione Elementum aqueum, frigidum & humidum transmutatur in terreum, siccum & calidum Elementum. Ex quibus patet, quod separatio quatuor Elementorum in Lapide, non est vulgaris separatio, scilicet physica: quia in sublimatione nostra iam facta, perfectissimè Elementa separantur: quia in nostro Lapide solùm sunt duo Elementa formalia, scilicet terra & aqua: Terra, quæ virtualiter continet ignem in se, ratione suæ siccitatis: Aqua verò continet aërem in se, ratione humiditatis. Patet igitur quod in nostro Lapide, duo tantùm sunt Elementa formalia, licet sint quatuor virtualiter. Non ergo fit separatio quatuor Elementorum, ut Idiotæ intelligent. In materia nostra est quoddam arcanum absconditum, cuius opus & virtus sentitur; quæ sunt terra & aqua; alia verò duo, aër & ignis; non tanguntur nec videntur, nec quicquam largiuntur: nec locus eorum videtur: nec virtus eorum: sicut in prioribus Elementis, quæ sunt terra & aqua, quoniam ignis in decoctione eorum vertit colores. Ecce, Dei gratia, habes secundum Elementum in Lapide Philosophorum, quod est terra nigra, caput corui, mater, cor & radix aliorum: super quam terram, tanquam super stipitem, omnia alia funduntur. Quod enim Elementum terreum,
sic-

ficcum multis nominetur nominibus in Philosophorum libris (dicitur enim laton, taurus, fax nigra, æs nostrum, nummus noster, sulphur nigrum, Masculus, vir, & aliis multis, imò infinitis nominibus nuncupatur) quocunque modo diuersificentur nomina eius; est tamen vna sola eadēque res, ab vna re ortum habens. Sic ergo per talem priuationem humiditatis, quæ in Philosophorum sublimatione causatur, factum est volatile fixum, & molle durum; & aqueum terreum: & secundum Gebrum, Mutatio de natura in naturam, vt aquæ natura in ignem. Item facta est mutatio complexionum, vt frigidæ & humidæ complexionis, in choleram siccam &c. factum est spirituale, corporeum & liquidum, spissum, & de manifesto occultum, & è contra. Ergo intellectus Philosophorum est, cum dicunt, Operatio nostri Lapidis, nihil est aliud, nisi naturarum permutatio, & Elementorum reuolutio. Nam per talem incorporationem, humidum & volatile fixum, & spirituale corporeum, & liquidum spissum, & aqueum igneum, & æreum terreum, & verè permutamus naturas.

CAPVT SECVNDVM

De secunda preparatione.

Nunc igitur, in DEI benedictione, ad secundam præparationem, quæ est nigrorum dealbatio, transeundum nobis est simplici

H ij

declaratione. & igitur terram nigram præfixam, quæ caput corui dicitur, & contere eam subtiliter in porphyrio mundissimo partes duas, & adde ei de parte reſeruata aquæ Philoſophicæ, quam noſti, ſcil. primam partem vnā per ingenium (aqua moderante, quæ ſpiritus vocatur) confice ergo has tres partes in vnum matrimonialiter ſuper lapidem mundum, beneterendo, vt vniantur coniunctione per minima perfectè, in vnum chaos confuſum, vt omnia reuertantur tanquam vnum corpus inſeparabiliter. Poſtea ſapienter ponas in ſuam phialam adaptatam: & in thorum ſuum repone, vt coaguletur & fixetur, & fiat vnum corpus album. Quo facto, eum rurfus excipias, ſcilicet lapidem candidum, quem contere subtiliter in porphyrio mundissimo, & iterum cum tertia parte aquæ ſuæ, ipſum imbibendo, imbibes iterando, vt hauſtum tollat, & rurfum impone in vas ſuū clarum & mundum, in lectum ſuum temperatum & calidum, vt incipiat iterum ſudare, & hauſtum aquæ bibirum exſiccare permittas viſceribus eius: tunc reimpone ac reitera vice multiplicata, donec excellentiſſimum Lapidem album per hos gradus reiterationis, præparationis, fixum, ſtātem, per minima ingredientem corpora, velociſſimè fluentem, aquæ fixæ, ſupra ignis pugnam tingentem ☿, & omnia corpora à perfectione diminuta, in verum argentum, melius omni naturali. Et nota quātò, huius complemēti ordo reiteretur pluries ſolutionis, coagulationis, contritionis & aſſationis, tantò & huius exuberantia, Medicinæ

dicinæ multiplicabitur bonitas magis ac magis. Nam quoties pertractaueris super ipsum Lapidem propriam eius bonitatem reſeruata, toties multas partes lucraueris in eius proiectione, ſuprà corpora à perfectione diminuta. Vtilius medicinæ pars vna primò conuertit 100 partes cuiuslibet corporis imperfecti in argentum perfectiſſimum; in ſecunda reiteratione cōuertit mille: in tertia decem millia: in quarta mille millia, & ſic uſque in infinitum. Quam ſapientes laudant reiterationem. Quòd ſi vna contritio, & vna imbibitio ſufficeret, non toties verba reiteraſſent.

CAPVT TERTIVM

De Rege albo.

Hunc igitur Lapidem glorioſum, Regem album qui transformat & tingit ☿ & omnia imperfecta & verum lunificum conuertere volueris in Lapidem rubrum, vt fiat Elixir, & tinctura rubedinis, quæ transformat & tingit ☿ & lunā, & omne corpus in veriſſimum ſolificum, ſic fac. & ipſum Lapidem album, & ipſum diuide in duas partes, quarum vnā augmentabis ad Elixir album, vt prius dictum eſt, cum aqua ſua reſeruata alba & nunquam deſinit eſſe eius tinctura & virtus. Aliam partem ponas in alium thorum philoſophorum, mundum clarum & lucidum, & ſic ponas in furnum ſuum digeſtionis, & conuertetur in rubicundiffimum puluerem, qui apud philoſophos ſanguineus dicitur, & aurum purpureum, rubeus corallus, & ſul-

H iij

phur rubeum; quod potes proiicere supra B
fufum, vt praxis te docebit. Et pauperum recor-
dere.

AXIOMATA CHEMICA.

Alchemia est de sublimioribus scientiis, quæ
vniuersam naturam imitatur, & in quibusdam
superat. Natura materiam suppeditat, Ars
verò operatur circa illam tali modo, quod na-
tura minimè potest.

Natura disposuit quandam materiam in se
habentem quicquid est necessarium ad con-
uertenda imperfecta metalla in purum aurum,
vel argentum, iuxta decoctionem materiæ &
fermentationis & artificis dispositionem; quod
naturæ est impossibile. Tandem naturam fecit
se nihil sine pari.

In illa autem materia sunt masculus & fœ-
mina, nempe aurum & argentum, opus leue ac
facile, cui altissimus Deus oculos mentis ape-
ruit. Transmutatio est possibilis & facilis.
Nam omne crescens vel nascens multiplicatur
in sua specie, vt homines, arbores, grana & hu-
iusmodi.

Nam ex vno grano mille generantur. Ita ex
primo Adamo vniuersus mundus occupatus est.
Ergo possibile est res augeri vsque in infini-
tum.

Dicunt Philosophi Lapidem constare cor-
pore, anima & spiritu. Etenim corpus imper-
fectum compararunt corpori perfecto; & aquã
spi-

spiritum dixerunt, & verè spiritus est, quia corpori per se mortuo vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam producit. Nam in nostro magisterio, primò facimus de grosso, & facile. i. de corpore Spiritum, de humido siccum, de aqua terram, & sic naturas conuertimus, & facimus superius inferius: quod fit, quum spiritus efficitur corpus, & è conuerso corpus fit spiritus.

Lapis noster fit ex vna sola re, & in vno Vase. Nam totum magisterium fit, cum aqua nostra, & ex ea & per eam. Ipsa enim corpora in cinerem reducit & dealbat,

Azot (ait Morienus) & ignis latonem abluunt: laton enim est corpus immundum. Azot verò argentum viuum. i. Aqua secreta nostra. Aqua nostra, est ignis noster & quinta essentia, siue forma materiæ nostræ. Materia est principium perpeffionis; forma verò, actionis. Proinde quò quid formalius est, eò efficacius. Et quò quid materialius, eò ad agendum ineptius. Atqui incorporeæ formæ nihil est tam simile, quàm spiritus: Non est igitur mirum, si Spiritus mole paruus, maximus sit viribus. Hinc Angeli, vt sunt immaterialiores, ita efficaciores. Quemadmodum magnum vegetabile, præ cæteris, isto spiritu, siue quinta Essentia abundat. Pari modo nostrum Chaos minerale, formâ omnium mineralium & metallorum.

Forma sic à Chao chemico elicitæ, tantis viribus prædita est, vt statim au-

H iij

rum, argentum, coralla, margaritas soluat, sicut glacies in aqua soluitur: imo tantæ est virtutis vt humidum radicale, quò, veluti flamma seuo, optimè conseruatur. Eo etenim Raymundus vtebatur: & cum à Sarraçenis occisus fuit, erat annorum centum & quinquaginta, & apparebat iuuenis. Eò verò spiritu singulis diebus utebatur, vt humidum radicale conseruaretur.

Aros Philosophus ait, aqua siue spiritus Lapidis est totus in toto: & id totum quod quæritur & quod cogitatur. In ipso enim est fugiens & fixum, tingens & tinctum, album & rubrum, masculus & fœmina simul composita, compositione inseparabili: Lullius inquit, spiritus secretus est aqua secunda, ex qua res omnis accipit nutrimentum, & omne germen, vegetationem, & omne lumen, illuminationem.

Hæc aqua secum portat vitam, lumen, & spiritum: quare autem aquam secundā vocet, quam alij philosophi oleum dixerunt; ratio est, quia secundo loco extrahitur post spiritum videlicet. Oleum istud nihil aliud est, quàm humidum radicale metallorum, purum & incombustibile; in quo essentia & forma metallica potissimū consistit. Et nisi totum compositum aqua fiat puluis, non erit fusibilis, nec ingressum habebit. Totum fit aqua per se mediocri, & continuo humido calore.

Scias profectò, quod elementa non diuiduntur in lapide nostro secundum substantiam, sed benè secundum virtutem; quoniam aliquod purum elementum & simplex non conspicitur, nisi in sphaera tantum. Scias igitur, nisi sublimaueris

ueris corpus quo vsque fiat aqua, & aqua in toto non putrefiat, non poterit congelari, nisi per ignem. Nam ignis commixtionem nostri Lapidis congelat.

Soluimus corpora, vt caliditas adhæreat profunditatibus eorum: & sic solus ignis mutat aquam & terram a suis naturis & coloribus. Noui hominem, qui tribus simplicibus ignem construere æqualem potest, & annos septem, sine vlla additione materiæ durat: tibi omnino ad artem necessarius est.

Tali igitur igne in nostro opere indigemus, eo etenim opus integrum perficitur. Aqua nostra est vas nostrum; est ignis noster; est Mercurius viuus, est argentum viuum philosophorum. Materia verò principalis omnium Metallorum in suis mineris, ex qua ipsa generantur & causantur, est aqua sicca, quam aquam viuam, vel argentum viuum nominamus. Aliàs, spiritus fœtens, quem sulphur appellamus. Non tamen in natura sua prout sunt in mineris suis procreata, quia in locis suis, vbi generantur, nullo metallum inuenitur. Sed potius materia ista est quædam substantia naturaliter à natura creata, habens in se naturam & substantiam istorum duorum. Et ex tali materia generatur quædam substantia subtilis, fumosa in visceribus terræ, & venis mineralibus, vbi congregatur & detinetur. Illa verò prima materia à qua fumosa prædicta materia generatur & exit, est quoddam corpus, & illa fumosa ab ea generata, est quidam spiritus: & sic natura facit de corpore spiritum, & ascendere de terra in celum. i.

rem corporalem spiritualem facit. Quædam substantia vel materia propria argenti viui & sulphurum, fumosa & subtilissima, ex natura prædictorum duorum, per nostrum artificium generata limpidissima clara, tanquam lachryma, in qua latet & habitat spiritus quintæ Essentiæ. Quidam dicunt, quod ex solo argento viuo, sine admistione sulphurū, Lapis elicitur, vel generatur: & rectè loquuntur, & artem intelligunt: quandoquidem in distillatione sulphur ascendit, & miscetur cum argento viuo: & in putrefactione, aqua fit rubra & tingit, & modico calore densatur, & terra iterum fit oleum, & oleum inde Alcohol &c.

Notandum quòd Philosophi dicunt, istud argentum viuum & sulphur, super quod fundat Natura suam actionem & operationem, esse argentum viuum & sulphur productum ad aliquam naturam aqueam subtilissimam, quam Philosophi vocant argentum viuum. Est Lapis vnus, vna medicina, in qua totum magisterium consistit: & est agens mouens ipsam ad corruptionem, scilicet calor, qui est instrumentum mouens materiam ad corruptionem, & non est aliud agens in mundo. Huius famosæ scientiæ radicalia fundamenta seu principia, supra quæ ipsa fundatur, sunt ista, quædam scilicet materia vel substantia propria argenti viui & sulphuris, per magisterium nostrum generata, limpidissima & clara tanquam lachryma, in qua latet spiritus quintæ essentiæ.

Omne Individuum multiplicat formam suæ speciei & non alterius. Et ideò soluta prima
cor-

corporis forma, per Elementationem conuer-
sam in argentum viuum, est in calore subnigro,
in odore foetido, & in tactu subtili & disconti-
nuato.

In tali materia simplici insunt quatuor Ele-
menta composita separabilia & resolubilia in a-
quam argenti viui post putrefactionem. Ergo
aqua Mercurialis est prima materia omnium
metallorum, & cum ea soluius omnia metalla,
quæ in alia solui non possunt. Et si metalla non
soluerentur in primam eorum materiam, per
istam aquam mercurialem, non fieret id quod
quæritur.

Humiditas efficit, vt omnia dignoscantur.
Vnde in arte solùm duo Elementa formalia vi-
dentur & tanguntur sic: aqua & terra, cùm vir-
tualiter sint quatuor, scilicet: Aër in aqua, & i-
gnis in terra.

Cum hoc argento viuo qualitates sulphuris
sunt commixtæ per digestionem, & ideo est al-
teratum, sicut natura requirit, per suum calorem
sui ipsius, per conuersionem suæ naturæ, est con-
uersum & congelatum in sulphur. Tu potes
sentire per naturam, quod nulla alia humiditas
conuertetur magis propriè & promptè in sub-
stantiam, quàm qualitates sui sulphuris per arti-
ficium; quæ humiditas est argentum viuum in
forma aquæ claræ, sicut lac in mammillis, & sul-
phur sicut sperma in testibus. Quare ergo no-
tifico, quod materia huius non est argen-
tum viuum commune, cum tota sua sub-
stantia.

Videmus omnia generari Mercurio viuo generante quo ipse genitus fuit. Verbi gratia, Homo genitus fuit à Patre, mediante spermate, genuit is alium filium, mediante spermate, & sic de aliis. Ergo natura Mercurialis est qua pascimur & nutriamur: sine ipso námque non est vita animalium nec plantarum tum vitæ & existentiae rerum Vniuersarum. SPIRITVS autem dicitur mineralis virtus, in qua natura metallorum quiescit. At spiritus tingens est Mercurius Philosophorum cum suo sulphure albo vel rubeo, naturaliter sibi commixto in ipsa minera, & terræ visceribus mediocriter præparato, artificis arbitrio relicto, vsque ad perfectionem & consumptionem perfectam.

Aliud argentum viuum, est tinctura permanens, & id à corporibus perfectis extrahitur, per distillationem dissolutionem sublimationem & subtiliationem. Et tale argētum dicitur incombustibile, anima, aër & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam dat. Extrahe igitur argentum viuum, seu Lapidem philosophorum, tam à corporibus, quam à viuo argento, quoniam sunt vnus naturæ, & habebis mercurium & sulphur de illa materia super terram, de qua Aurum & argentum generantur in terra.

Quicquid veritatis consistit in arte Chemica, est iungere seu coniungere humidum sicco. Et hoc ab omnibus philosophis conceditur. Pro humido intellige spiritum, siquidem ab omni sorde mundatum: & pro sicco, corpus perfectum, purum, calcinatum. Et reuera istarum
duarum

duarum partium operatio consistit in dissolutione & coagulatione. Dissolvere est, corpus in naturam spiritus, conuertere: At coagulare est Spiritum corporalem efficere, vt fixum fiat volatile, & volatile fixum. Sic obtinebis magisterium: caue etiam diligenter ne misceas aquam Mercurialem impuram cum corpore mundo; sic enim Azot. i. aqua Mercurialis & ignis latonem. i. terram nigram abluunt, & mundificant. Nam præparatio terræ semper est cum aqua. Nō ergo te tædeat repetitionis, contritionis & Alutationis prolixitas; est enim actio naturalis, quæ suum habet motum & tempus determinatum: ita vt quædam ia minori terminentur, quædā verò in maiori, quia in purificatione terræ, non potest esse tempus determinatum, nisi secundum quod artifex bene laborat. Et dicit Philosophus, quòd corporis quarta pars diminuitur apud eius decoctionem, & nos experti sumus verum id esse, & in impositione imbibitionis terræ nigræ cum Mercurio debet precaueri de fractione vasis. Vnde debet notari quod aqua sit calida, & debet etiam materia. i. terra calida esse, & manu vas agitari debet subito, aliàs materia lateribus vasis ad hærebit, donec materia & totū fiat, sicut lutum turbidum. Et tunc vitrum debet sigillari, & poni inter cineres calidos, ad exsiccandum, donec fiat puluis siccus, & tempus cuiuslibet imbibitionis ad exsiccandum est xxv, vel, xxx dierum naturalium.

Iam cum terram exsiccatam habes, pone super ipsam de Mercurio sextam, vel septimanam

partem vt soluatur: & sigilla vitruſi Hermeticè,
 & ſuper lēto calore in cineribus exſicca & con-
 gela, & iſtam congelationem & ſolutionem
 quater reitera, & manebit hæc terra fixa & lu-
 cida nigra in fractura, & proiecta ſupra corpora
 alterat in ſuo calore & non Mercurium. Album
 & rubeum ex vna radice, nulla re alterius gene-
 ris interueniente pullulat. Si vis Elementa Mi-
 neralia accipere, ne accipias de primis, nec de vl-
 timis, ſed de mediis, ad creandum Lapidem. Ha-
 bita materia per ſe ſoluitur in ſuo appropriato
 vaſe & igne humido. Ita nihil terræ conſpicitur,
 imò totum factum eſt aqua clara, & iterum a-
 qua illa continuo calore fit terra. Terra verò in
 oleum vertitur: oleum verò fit puluis incom-
 buſtibilis & fuſibilis, & hoc vno ſolo regimine,
 & dicitur opus mulierum, & ludus puerorum,

DE FERMENTATIONE

Ex perfectò nihil fit, quia iam perfectum eſt,
 habemus exemplum, panis fermentatus & co-
 ctus, eſt perfectus in ſuo ſtatu, & ad vltimum
 ſuum finem peruenit, nec eo plus poteris fer-
 mentare: ſic eſt in auro, album & rubeum ex v-
 na radice, nulla re alia alterius generis interue-
 niente, procedunt. Recipiamus ergo illam ma-
 teriam, vnde erit aurum, & mediante artificio
 deducitur in verum fermentum philoſophorū.
 Ergo ne miſceas aquam albam cum rubea, & è
 conuerſo aquam rubeam cum alba.

Album tamen rubeum ex vna radice nullo
 alio interueniente: meritò Lapis noſter à Philo-
 ſophis

sophis dicitur omnis res, quia habet in se, & ex se se omnem rem necessariam ad sui perfectionem: & quocunque modo nominetur, semper est una & sola res. Pone in vase & firmiter claude, quo usque totum compleueris magisterium: quod amplius est, à malo est. Totum ergo residuum ad artis occultationem ponitur. Ideò cum videris aquam congelare seipsam, tunc ratus esto scientiam esse veram. Idcirco, si calorē benè mensuraueris, aqua & ignis tibi sufficiunt. Nec oportet in toto regimine alia re uti, nisi aqua ista permanente. Manutene hanc aquam cum suis operibus, quoniam facit album, & rubeum; & ad rubeum effectus eius consistit in regimine ignis &c. Finis Axiomatum: quanquam varia omisimus, ne prolixiores videremur.

Hæc interim humane Lector perscrutare & meditare: alibi maiora (Deo volente) & plura lucidioraque. Tu interim feliciter vale, & nostris conatibus faue. Yuerduni.

NOBILISSIMO ET DO-
CTISSIMO VIRO, DOMINO NI-
COLAO MAIO ELECTORIS BRANDE-
BURGICI A CONSILIIS ET PRÆFE-
ctura &c. summo Philosopho, rerumque abdi-
tarum inuestigatori solertissimo, Domino, &
amico plurimum obseruando, BERNAR-
DVS P. à PORTY S. Mariæ AQVI-
TANY s. omnem felicitatem
precatur,

ETSI, vir Nobilissime
simul & Doctissime, te
nunquam de facie no-
uerim, tamen tuis literis ad me
P R A G A missis, cognoui
quantus sis in literis. Et ut magis
ac magis Philosophico studio ope-
ram impenderes, tu vitæ Aulicæ
pertasus, bona cum gratia, ad stu-
dia & Musas redijsti. Ita nunc

I j

privatus & procul ab omni Au-
larum strepitu remotus, D E O
imprimis, tibi, & bonis viue-
re conaris, semper illud iam ti-
bi, occinens, Aula vale; satis est,
quod me tua cura fatiget. Viuere
priuatim me iuuat, Aula vale. &c.
Sed (ais) in literis tuis ad me: Ob-
rumpo, ob festinantem tabellio-
nem, qui has rectè se tibi traditu-
rum promisit, teque oro, ut cum in
Dialogo inter Naturam, & Fi-
lium, Naturæ opera publicæ uti-
litatis promiseris, D E O volente,
daturum, præsertim Tractatum
de Aquis tingentibus, alterum de
mercurialibus, quibus metalla in
Mercurium currētem subitò mu-
tari possint: expectationi bonorum
satis-

satisfacias? Nondum enim abs te hoc prestitum est. At causa forsitan non sunt contemnenda, quæ ab hoc instituto te hætenus impediuerint. Sed rogo te, ut Tractatum de Mercurialibus legendum, & cognoscendum mihi exhibeas, siue publicè, siue priuatim: ego vicissim, quæ de coniunctione, & proportionè Mercurij, tum debita, tecum habeo, haud inuitus communicabo: imò utilitatem ex tuis scriptis, si quam percepero, ad te tanquam Dominum suum, redire iubebo. Rectè putas, Maij Doctissime, varia intercesserunt negotia, quæ recensere longum esset. Ab eo enim tempore, quo literas tuas amoris, & beneuolentiæ plenas, acceperim, gestiebat meus

*animus te videre, saepiusque te cō-
uenissem, ni disiti intervallo loco-
rum essemus: quantum Bohemia
ab Heluetia distet, benè nosti. In-
ficias non ibo, plures graues viros
doctos, tum ex Istria, Pomerania,
Gallia, Anglia ad me venisse, con-
ferendi ergo, quos meis sumptibus
benignè dimittere soleo. Hoc tan-
dem expertus sum.*

*Præbet amicorum nil præter
copia damnum.*

*At ego in obscuro, procul a pul-
uere Academico, procul a ciuita-
tibus, dego tamen cum hominibus
pacificis, eiusdem religionis, qui
quid præstem, non curant, modò
sim illis auxilio in tempore. Ita
quid Francofurti, aut alibi excu-
ditur, aut agitur, prorsus mihi i-
gnotum:*

gnotum: sic scriptum Doctoris Nicolai Guiberti Lotharingi, quod tamen integrum non legi, me latebat. At hortatu amici Enoci, summi philosophi, hanc provinciam respondendi, paucis, accepi. Tibi verò de aquis Mercurialibus, partimque tingentibus, Tractatulum talem, quem in nostris peregrinationibus, & vetustissimis codicibus reperi, partim quoque pretio emimus, propriis manibus aliquid tractauimus, Tibique, quicquid sit, gratis dedico, offero, & adscribo. Multa enim de industria omisimus, quæ fidis amicis reseruamus: nefas existimans, abdita artis Prophanis, & impostoribus enucleare. Tu verò, Doctissime Maj, nostris lucubrationi-

bus frueretur, & feliciter Vale. Tuerduni, quae ciuitas est Magnificorum Dominorum Bernatum: Kal. Ianuarij. 1608.

DE

DE MERCVRIO,

Ad beneuolum Lectorem,

*præfatio non sper-
nenda.*

IN VM semel congela-
tum, & denuò resolu-
tum, nunquā habet tan-
tam vim & virtutem,
quantam habet vinum nunquam
congelatum; nam cōgelatione sua
amittit spiritum suum igneum, &
resolutione sua, nouum contrahit
humorem aqueum. Propositū au-
tem est Philosophis Mercurium ab
aqueo humore corrumpente mū-
dare; & non aqueum humorē cor-
rumpentem in eo augere. Mercu-
rius ergò congelatus semel in cor-
pore metallico, postea resolu-
tus, nunquam talem habet virtu-

I iiij.

tem, qualem Mercurius congelatus habet. Et si corpus aliquod metallicum reducitur in Mercurium, iste Mercurius arte ex metallo factus, & non secundum naturam generatus, artificialis quidem Mercurius est, & non naturalis. Ars autem nulli rei vitam, & virtutem conferre potest; sed tantum apparentiam, & formam externam. Iam artificiale aliquod commisceatur cum naturali, nulla erit eorum vera, vel naturalis commixtio; cum perpetua eorum sit, in substantiali forma, disiunctio: & per consequens etiam nulla erit naturalis, aut substantialis generatio. Si autem Mercurius fuerit in primam materiam reductus, tum omnia metalla ex se generata, naturali ordine, & modo, in naturam eorum primam reducit, & sic naturalem Mercurium corporum, virtute naturali,

turali, & non violenta aliqua artificiali, generat. Natura enim naturam generat, & natura naturam soluit. Et tum si iste Mercurius corporum, cum naturali Mercurio incorporeo iungitur, tum ferè Natura cum Natura sua, & species cum sua specie miscetur, & vnitur naturaliter; & sequitur effectus naturalis indubitater. Naturaliter enim Natura similis, in natura sua simili, actione, & operationem habet perpetuam: & non in diuersa specie; multo minus in diuerso genere. Quo enim est maior rerum diuersitas, eò minor earum est vnitas. Natura disponit omnia in potentia, quatenus ars ea potest, & debet perficere in actu. Natura verò disponit materiam habentem omnium metallorum formam; & ultra non operatur, circa ipsam; & vbi Natura desinit, Ars operari incipit, & per-

ficat. Primò Mercurium, siue quintā essentiā eruit, quæ Philosophorū Argentum viuum insignitur, & non Naturæ, sicut filius dicitur patris. Non est, vt refricem, quæ scriptum est in Dialogo inter Naturam, & Philosophiæ Filium; eò Lectorem relegamus. Redeamus ad orationem nostram: nempe de Mercurio naturali, & artificiali. Mercurius nihil aliud est, quàm spiritus mundi corporeus, in ventre terræ factus; qui a se recipit facultates omnes, tam Animales, quàm Vegetabiles, & Minerales, sicut aliqua Cera, quæ recipit in se omnium formarum impressionē. Sic Mercurius omnium rerum recipit in se proprietatē. Oportet, vt exaltetur a terra; purgetur ab omni terrestriitate sua: tunc ascendit in aërem totus, qui vertitur in spiritum; sic adimpletur dictum Philosophi: Ascendit

scendit de terra in cælum, & sic accipit vim superiorum, & inferiorũ; sicq; Naturam terrestrem immundam exuit, & Naturã cælestem induit, in qua mundis gaudet, & immunda omnia horret. Et hæc est via metallica particularis: vt dilucidius in sequentibus, DEO concedente, pertractabimus, cum de Argento viuo dicemus. Quandoquidem Arg. viu. à Mercurio differt plusquam vinum ab aqua. NOTA, omnia salia totius mundi, siue Metallorum, siue Vegetabilium, siue crescentium rerum, si debito tempore, putrescentur, & postea vino distillato rectificato imbibantur, vertuntur in Mercurium. Est etiam alius modus, quo ex quibusdã herbis, breui tempore, Mercurius currens, potest, absque sumptibus ecclici. De hoc alibi fusius.

Rerum omnium in Mercuriũ reductio.

DE Mercurio corporali agendũ

est. Cum hoc disceptatum fuit circa finem nostri libelli inter Naturam, & Filium Naturæ: Vtrū Mercurius arte, ex corporib. perfectis extractus, suo corpori, aut Mercurio vulgi commixtus, verā Philosophicam det coniunctionem, ad generationem lapidis sufficiētem; sicut quorundam est firma opinio. Responsū fuit: Nō minus corporū Mercurius efficiet, cum suis corporibus, quā sperma viri, quod extra suum corpus nihil generat: quoniam non est seminatum in locum sibi à Natura paratum, præsertim cum locus conseruat, & generat locatum. Ita etiam simile non agit in suum simile; vt ignis in aquam &c. Vide propositiones, & responsiones, circa finem Dialogi. Ibi enim extractionem Mercurij Auri, cum sua historia, videbis: eò enim recurre.

Tunc

Tunc Pragæ eram, cum summus quidam princeps serenissimus, isti studio admodum intentus, secum Eduardum kelleium Anglum habebat, in Chemicis versatissimum. Princeps ad illum (inquit) Num Eduarde, Mercuriū Auri arte elicere posses? Maxime possum (ait) fusō Auro, foramen vsque ad centrum molis fecit, in quo puluerem album inclusit, & in vase fictili adaptauit, & circumfuso spiritu vini, ignē admouit; excalefacta mole, fere omne aurum in Mercurium currentem fuit conuersum. Quod cum princeps animaduertisset, putauit se tenere Anguillam, Ast qui tenet eam per caudam, non tenet illam. Existimabat serenissimus ille, omne Magisterium in auri Mercurio delitescere. Quare variis Alchemistis Mercurium illum tractandum di-

sribuit. Præ manibus D.D. Hage-
tij Thadæi vidi, qui nūquam amal-
gamari, nec Auro coniungi de-
nuò potuit. Coacti artifices opus o-
mittere, & Principi restituere. Idcir-
co artem in his laboribus & expen-
sis constituere, nefas existimo. At
fortè dicet aliquis: Cur tu nobis
hoc opus, & onus de aquis Mercu-
rialibus imponis, si ad artem nihil
præstant? Alij amāt panem album,
alij verò vesci pane atro. Hæc Ars
est tam locuples in rimandis abdi-
tis naturæ, vt quicquid desidera-
tūr, ars largiatur perito artifice. E-
go verò hunc Tractatum in lucem
emisi, vt artis possibilitatem pate-
facerem, & curiosorum hominum
cupiditatibus satisfacerem. Vale.

T R A-

TRACTATUS AQUA- RVM MERCVRIALIVM

sequitur.

Pone in diuersa vasa vitrea, collum habentia longa, & in vno quoque vase ℥iij. Mercurij bene loti, & mundati cum sale præp. & aceto distillato. Tunc vasa, charta, aut bombace obturata, pone in fimum equinum. Tua igitur vasa ita immorentur in fimo, donec totus Mercurius solvatur, & vt facilius fiat, muta fimum singulis septimanis; & postquam remanserit in putrefactione per mensem, liquorem effunde in cucurbitam vitream, cum suo alembico, supra ignem lentum diu, ne Mercurius ascendat, & aqua parum distillabit, quam supra fæces effundere oportet, & adhuc per mensem reponendum in fimum putrefaciendum. Huiusmodi operationes tandiu sunt repetendæ, donec totus Mercurius in aquam sit resolutus. Multiplicabitur hæc Mercurialis aqua, si proieceris supra crudum Mercurium lotum & mundum, & sic aquam cum Mercurio tenebis in fimo, per mensem, donec omnino aqua soluerit Mercurium in aquam, & cum quantitate sufficientem habueris, rectificabis, vt sequitur.

Aque Mercurialis rectificatio.

Fac, moderato calore, tuam aquam distillare

caue, ne fæces adurantur: Aquam verò distillatã supra fæces repone, ut Mercurij sulphure, aqua acuatur: à combustionẽ caue; aliter opus periret. Quãdo aquam supra fæces posuisti, vas obtura, & colloca in finum calidum octiduum, post distilla, vt supra fecisti; septies repetendo opus. Tunc habebis aquam Mercurialem mirabilem, rectificatam; omnium corporum solutiua. Prædicta aqua multiplicari potest in infinitum, cum Mercurio communi; At eius multiplicatio fit melius cum imperfectis corporibus, interque nos, IOVEM capimus, quandoquidem est facilioris solutionis: & maioris virtutis; Mars etiam præstantior: &c.

Accipe, in nomine DEI, Aquæ Mercurialis ℥iiij, rectificatæ, & in ea dissolve libram vnam IOVIS calcinati, vel limati, qui si promptè dissolui non potest, ponatur octiduum in finum calidum, vel amplius, donec sit solutus, post distillationem distilla, donec fæces remanserint siccæ, quas accipe, & tere, supra marmor, & aquam iterum affunde supra fæces: Putrefac in finmo equino, vt superius fecisti, & hoc tandiu, donec fæces non amplius præstent aquam, post ultimam distillationem, fæces, & aquam ad partem, ad partem seruabis, & iterum rectificentur, Et ex fæcibus salem, & tartarum Philosophorum poteris creare,

AQVÆ MERCVRIALIS
secunda rectificatio,

AQV A illa Mercurialis præparata magnam acuitatem habet, ratione sulphuris IOVIS
cu-

AQVAVM MERCVR. 143

cuius Spiritus reductus est in aquam: præterea non omittendum est, aquam iterum septies re-
ctificare. Tunc est facta ardens, & comburens,
vt in Mundo nihil supra,

DE PHILOSOPHORVM TAR- taro, eorumque Tartari oleo.

Fæces aquæ Mercurialis accipe; quas supra
marmor minutissimè tere, & iterum in cucur-
bitam vitream, & desuper tantum aquæ Mer-
curialis; fac distillare paruo calore: fæces accipe,
quas reuerbera horis 24. igne temperato, & a-
quam reiterna desuper, opusque septies, vel do-
nec niuis albedinem superent, fusibilesque
sint, Tunc verum Philosophorum tartarum
habebis; quem subtilissimè tere, & supra mar-
mor, in locum frigidum, & humidum colloca-
bis, vt in oleum soluatur. Isto etenim oleo, om-
nium corporum calces solues in Mercurium
currentem. Quamquam non negabo Martem
præparatum, vt supra, præstantiorem esse, ma-
iorisque virtutis: quandoquidem vera terra
Philosophorum insignitur, & nuncupatur, circa
quam argentum viuum seminatur, congela-
tur, & fixatur; & omnes spiritus retinet & fi-
xat; quod cum cæteris imperfectis corporibus
fieri nequit. Tartarus imperfectorum corpo-
rum, vt supra, præparatus, nihil aliud est, quàm
purum sulphur corporum.

Alia Aqua Mercurialis rectificatio.

Duo etenim sunt modi, Aquas Mercuriales

K j

rectificandi : quorum primus nihil aliud est,
quam aquam Mercurialem acueri , & aquam
augere, quod fit sæpius redistillando, vt superius
est dictum. Rectificatio secunda è contrario se
habet : quoniam ardoris , eiusque violentiæ est
diminutio , propter reiteratam distillationem,
in qua eius venenum amittit , quod in eius in-
cremento acquisiuit. Attamen ipsa Mercurialis
aqua in rectificatione, miram assequitur dulce-
dinem , visque eius augetur. Hæc autem Aqua,
in Pellicanum inditur , & in fimo equino sepe-
litur calido , & relinquitur tandiu , donec nihil
amplius ascendat , & omnes fumositates depo-
suerit: quo facto, per inclinationem, in aliud vas
effunde, ne fæces turbentur. Tunc habes veram
Philosophorum aquam Mercurialem. Quæ, si
ex Marte esset conflata, verum Philosophorum
Cælum esset dicta, omnium planetarum susce-
ptibile. Vt enim eam perfectionem ad vlti-
mum gradum restituas, superest ipsam animare;
quod faciliè facies, vt sequitur. Calcina Lunam
felminatam Mercurio vulgi, ℥j. & pone in
℥iiij. Aquæ Mercurialis supra dictæ, & hoc to-
tum sepelias in finem equinum calidum , do-
nec tota Luna sit dissoluta. Quo facto, distilla
Aquam Mercurialem; & fæces accipe, & supra
Marmor tere , parum suæ aquæ irrorando , &
fortiter miscendo , & iterum illud totum cum
sua aqua in finem repone putrescendum ; &
hoc tandiu reitera, donec Luna omnis transeat,
excepta crassa terra, quam non oportet extrahere.
Quippe verus Philosophorum tartarus est
albus, cuius oleum eò modo fit; vt oleum Iouis
superius

superius descriptum : & nota, quòd omne oleum tartari eo modo factum, dealbat, & mirabiliter fixat, sistitque omnes Spiritus, vimque admirabilem in se habet.

Postquam verò Aqua tua ita præparata est, nondum tamen bene est animata : at potest ad summam deducj perfectionem, faciendo, vt sequitur. SOLVE decem denarios auri purissimi; & sequere integram Methodam, vt fecisti de Luna, & ascendat per rostrum alembici, vt argentum fecit; & fæces, quæ remanent, vocantur SAL rubeus auri: quem, si noveris dissolvere cum 3 iiij. aquæ supradictæ, repetendo cohoppando, fixabis, & simul congelabis; quod Philosophorum legibus, amplius detegendum non est. Igitur operatori perspicacj relinquo. Hanc aquam Philosophi celarunt variis Enigmatibus, & nominibus, ne ab indignis raperetur: Vim corpora dissoluendi, & in primam materiam oleum, & Mercurium currentem reducendi, habet: iuxta artificis captum. Ista Aqua fit puri ab impuro, & spiritus ab aqua segregatio: Secretum tene, & in corde abde. DE VM time, eiusque præcepta sequere.

Mercurialis Aqua altera.

Liquefac t̄b. j. IOVIS. i. stannj puri, quod nunquam fuerit in opere, & tantum Mercurij lotj; cum sale, & aceto, vt artis est. Fac amalgama. Insuper accipe t̄b. ij. optimj Mercurij sublimatj, & cum amalgamate misce, supra marmor terendo; pone ad sublimandum, repete terj; semper miscendo fæces, cum quo sublimatum est: ultimò tere in subtilissimum pulve-

rem; quem in locum frigidum, & humidum pone dissoluendum, solueturque in aquam claram, quam accipe cum fœcibus, quæ remanserunt supra marmor: fac totum distillare, igne graduum, vt fieri solet in aqua forti; & quod distillatum est, serua ad partem; fœces, quas reperies, erunt trium colorum, albæ, scilicet, sublimatæ, griseæ in medio, nigrae in imò, nullius momenti.

Albas & griseas seu leucopheas accipe, quas triturabis, & in locum humidum & frigidum colloca, ad dissoluendum, & quod dissolutum est, cum fœcibus distilla simul, instar aquæ fortis: quod pone cū priore. Hæc tantisper reitera, donec omnia sint in aquam redacta. Si hanc aquam septies volueris distillare, seu rectificare, tantæ acredinis & virtutis erit, vt subito limaturam cuiusque metalli; vel calcem, in aquam claram conuertat:

Alia Mercurialis Aqua, qua Mercurius omnis a corporibus exeritur,

Sublima septies Mercurium communem, cum sale communi ter præparato, & vitriolo calcinato ana: sublima, vt artis est. At vnaquaque sublimatione facta, nouum solem, & vitriolum adde, & supra marmor tere, & irrota aceto; distillato postea septies; sublima, renouando sale, & vitriolum: finita septima sublimatiõe, dissolue tuum sublimatum in aqua forti, facta ex alumine, & sale petræo tantum. Tunc fac, paruo igne, distillare: postea auge ignem, donec Mercurius sublimetur, & quod sublimatū est, accipe. & fortiter tere, & in eadem aqua iterum sol-

natur

natur; distilla vt antea fecisti, & repete; & de tertia in tertiā distillationem, renoua aquam tuam fortē & qualibet distillatione proice fæces nigras, & tamdiu hoc repete, donec amplius non dabit nigras fæces. Imo totum manebit fixissimum, & permanens: vt Olomotij apud Petrum Wincium fecimus, & vidimus.

Alio modo.

Accipe sublimatum subtilissimè tritum, & in vas vitreum, vndiquaque luto munitum, pone: & sic in Athanore octo dierum spatio dimitte; & gradibus ignis rege, & de duobus in duos dies auge. Deinde tuam materiam puluerisa, eamque in. B. M. dissolue, vel in fimo equino calido; & cum dissoluta fuerit in aquam limpida, fac distillare in. B. M. aut alio simili calore; & hoc septies. Tunc habebis aquam, cui non est par: præcipuè, si post illas distillationes, posueris in ea, ℥ij. salis Tartari, septies aqua vitæ irrorati in ℔. j. aquæ Mercurialis. Et vt excellentior, & acutior fiat, sublima septies sal Armoniacum, sale communi, & sale petræ ana. Tunc accipe de illo sale Armon. sublimato ℥vj. sex supra libram vnā illius aquæ Mercurialis, & cum dissolutum fuerit, sæpius distilla: tunc erit tantæ fortitudinis, vt nullum vas eam sustinere valebit, præter Christallinū. Istā etenim aquā, Metalla quæque subito in Mercurium currentem vertuntur. Ad soluendum calces imperfectorum, & Lunæ, non opus est Sale Armoniaco. Satis fortis est aqua Mercurialis per se, absque illo sale.

At verò pro Auri Mercurij extractione, o

K iij

pus habes illo sale Armoniaco sublimato. Et cum volueris perfecta, vel imperfecta in Mercurium reducere; Calcina Metalla, cum Mercurio vulgi. Hæc autem calcinatio est cæteris præstantior.

Pone igitur calcem alicuius metalli in vitrum Matrassium dictum: effunde desuper de tua aqua, vt superet calcem duos digitos: sepe li vas in finium calidum, vel cineres tepidos, paulò post in imo vasis conspicias granula, instar margaritarum: qui Argentum viuum est illius metalli, cuius calcem posuisti. Eò etenim modo omnium corporum calcem reduces in Mercurium cohopando septies aquam supra calcem, reiterando distillationem, & fæces supra marmor terendo, addendo prima vice quartam partem salis tartari præparati cum aqua vitæ. Insuper effunde aquam communem bullientem, desuper mouendo baculo, dictam calcem, donec fæces reuiuificentur in Mercurium.

Alia Mercurialis Aqua.

Sublima septies Mercurium sale communi, & vitriolo, vt ars docet: puluerisa, & in locum frigidum supra marmor collocabis, & in aquam breui soluetur. qua, absque alia præparatione, calces, vel limaturæ omnium metallorum, in Mercurium resoluuntur. Quem, si secundo sublimaueris, cum sale armoniaco, perficies dictam sublimationem cum ambobus, id est, sublimando Armoniacum, & ex his aquam seceris, vt dictum est, reducet statim in Calcem omne metallum sine distillatione. Quod si vis pluries distillare, superabit, & melior erit &c.

Aqua

Aqua Salis Armoniaci.

Fac ter, vel quater Armoniacum sublimare: sale communi præparatum. Vltimo puluerisa, & solui permittit, supra marmor. Filtra, vt clara euadat, per chartam. Tunc soluet corporum calces, in aquam, supra cineres, vel fimum, ponendo sextam, vel septimam partem aquæ fortis communis. Ad hoc faciendum, non opus est distillatione, tandem si distillaretur pluries, aptior, & melior euaderet.

Alia Mercurialis Aqua.

Mercurium crudum accipe, & aqua abluc bene, postea sale communi præp. & aceto distillato, fricando: deinde aqua communi calida lava, & exsicca: postea R. IOVEM, quem purga per calcem viuam: vt scis liquefac; quo fuso, amoue ab igne, & Mercurium projice desuper, mouendo optimè, donec incorporetur, & Amalgama durum fiat. Tere bene super porfidiū: deinde aqua dulci lava tamdiu, donec clara, & limpida exeat. Nam prima lotio erit nigra. Exsicca ad solem, vel alium tepidum calorem; custodi. Tunc R. de Mercurio septies sublimato, quantum Amalgamatis, tere, & simul misce. Accipe cucurbitam fortem, quæ ignem ferre possit, cum longo collo. Tunc dictam mixturam pone intus, adapta supra cineres calidos, in furno, & gradatim rege ignem. Et cum materia strepitum ediderit, & fumus eruperit, cooperi vas, aliquo linteo. Auge ignem fortem, & intelliges materiam facere bu, bu, bu. Tunc depone vitrum ab igne, & frangendo, reperiēs materiam duram, quam con-

K. iiii

tere, & pone supra marmor, in locum frigidum, & statim guttabit aquam nigram, & quod remanet insolutum distilla ter, & fæces remanebunt in fundo, quasi nigræ, & supra fæces redde suam aquam ter, vel quater; & aquam serua, & in hac aqua, quodcunque Metallum imposueris, soluetur, sicut butyrum, & cera, & Sol reducetur in materiam primam. Estque Aqua Mercurialis ad artem.

His frueri, & Vale.

In sequenti Tractatu varia, & vera, probata, non solum ab his, quorum artem teneo, verum etiam a me, maiori ex parte, probata: Fas existimaui, ante obitum nostrum, in lucem dare, quæ comperta habemus, & certa. Varia etenim, post occasum nostrum inueniuntur, præsertim vetustissimi codices manuscripti, de Lapide Philosophorum, nondum excusi. Cuperem ipse, ut citius excuderentur, ne ab indignis extorqueantur, & pro ipsis vendicent, aut venales circumferant. At iam senio confectus, ubi virtus illa vegetatiua, cæteræque potentia me deseruerunt; quod superest, langor, & horror habet. Quæ tamen istic depinguntur, perpende, cogita; & Deus Mysteriorum author, maiora suppeditabit, modò illi obtemperes. Vale.

AQVA

AQUA TINGENS MIRABILIS.

*qua Luna, etiam Aurum, tinctura per-
manente, tingitur, variaque opera-
tur. Abditum tene.*

Accipe vnam partem salis armoniaci, & duas partes calcis viuæ; tere simul, & infunde in aquam communem calidam; sine, vt in olla ad ignem bulliat, postea filtra bene, ter quateruè, vt aqua omninò clarescat, sine fæcibus; postea coagula, vt sal remaneat: hunc salem per- mitte fluere in tigillo, per quartam horæ partem; tunc effunde in mortarium calidum, tere, vel funde, tum adhuc confusum, pone in cellam ad soluendum, intra paucos dies soluetur in oleum clarum: quod dicitur oleum fixum salis armoniaci. Huius olei accipe vnam partem, & Mercurij septies sublimati à vitriolo, & sale cōmuni, & sale petræ, & semel per se, donec fæces omnes deposuerit: duas partes tere, & pone in dictum oleum salis armoniaci; stent in cinerib. calidis, donec omnis sublimatus solutus fuerit. Tunc pumicem contusum accipe, & pone in dictam solutionem, vt pumex ebibat omnem humiditatem, & fiat tanquam lutum siccum, ex quo globuli possint effingi. Hos impone cucurbitæ amplæ, pone etiam alambicum optimè lutatum, & in cineribus seu arena distilla, igni primò lento; exhibit aqua dulcis; continuo ignem gradatim ministrando, donec guttæ acescant. Tunc aliud vas recipiens appone, & igni fortiori pelle, & proueniet Mercurij essentia subtilis & acris. Hanc aliquoties rectifica in B.M. & serua. Iam

& therebintinam venetam, & acetum distillatum misce: distilla in B. M. prodibit spiritus therebintinæ albus, & clarus. Tunc in Cineribus pelle, proueniet oleum flauum. Vrge tandem fortius; & sequetur aqua acida subrufa; hanc separa ab oleo per tritorium, & serua, postquam rectificaueris. & Aurum repurgatiss. q. v. solutum in oleo salis, vel aqua Regis: Aquam per alambicum extrahe: Calcem, per aquam communem bene aliquoties ablue: postea calx auri igni imposita, excandescat, & in prædicto menstruo terebintinato, extinguatur: idque sæpius reiteretur. Tunc huius partem vnam, & florum sulphuris per se sublimatorum, duas partes tere bene vnà & reuerbera per 12. horas leui flamma: tunc denuò extingue in menstruo prædicto aliquoties: Iterum reuerbera cum floribus sulphuris, vt prius, idque vt Aurum excandescat in puluerem rubicundum & impalpabilem. & huius solis partem vnam, & essentia Mercurialis prædictæ, partes sex: pone in vitro sigillato in finum equinum, vel. B. M. per mensem, vel septem septimanas, & Sol soluetur in liquorem rubicundissimum sanguinis instar, & fæces albas relinquet. Hanc dissolutionem recipe, & in B. M. menstruum abstrahere, donec liquor spissus, ruber, ad nigredinem vergens, maneat; qui statim in aëre coagulabitur, & in calore leui, aut candelæ soluitur: Hinc affunde therebintinæ spiritum, abstrahere eundem; & nouum affunde, & abstrahere. Hic omnem corrosiuitatem aufert. Tandem affunde spiritum vini, & digere vnà & distrahe, donec nihil de spiritu

ritu therebintinae amplius adfit. Tūc serua. Coagulatur enim in aëre, instar seui, quando spiritus vini abstractus fuerit. Hoc coagulatum, in quouis liquore, in vino, in aqua Cinnamoni solui potest.

Prædicta essentia Mercurij omnia metalla reuerberata soluit: etiam crocum martis. Multa alia, quæ perito artifice inuestiganda, relinquimus.

Mercurius Vita, ab amico singulari acceptus.

℞ Stibij mineralis optimè triti ℥b. β Mercurij septies sublimati ℥b. j terè optimè, & misce, & totum hoc in retortam vitream, bono luto munitam, pone ad ignem primò lētum, & gradatim auge, donec tota distillatio absoluta sit. In recipiente reperies materiam crassam, quam accipe, & supra laminam, vel marmor in cellam, vel locum frigidum colloca dissoluen- dum, quod fiet, & soluetur in oleum. Accipe, & pone in paruam non eminentem cucurbitam, cum suo alembico, super cineres calidos, & liquor quidam clarus ascendet: & augendo ignem, egredietur oleum inter rubrum, & citri- num: postea reitèra distillationem in alio alem- bico, ad separandum phlegma ab oleo, lentè: & oleum remanebit in fundo vasis, rubrum, nobis necessarium. Hoc absoluto, fac vitriolum veneris, vel extrahe tincturam viridis æris ace- to distillato, euapora, & calcina ad rubedi- nem: terè subtiliter vnà cum foliis auri puris- simi ana, terendo imbebe oleo prædicto, donec

inspissetur mellis instar, deinde pone tuam materiam in vas vitreum sublimatorium cum alembico benè clauso, paulatim ignem augendo, & materia sublimabitur christalli instar. Si multiplicare cupis, & de &c.

Istius pulueris vires sunt maximæ. Febribus cunctis medetur; Lepræ, Hydropi, taceo de cæris, & de vehiculo, dosibus quoque, propter æmulos insurgentes in me, taceo.

ILLV-

ILLVSTRISSIMO
HEROI, ET PRINCIPVM
POTENTISSIMO, REIP. CHRIS-
TIANÆ BONO NATO, FRIDERICO,
DVCI WIRTEMBERGENSI, MONTIS-
pelicardi Comiti; Domino a Blamon, &
Francamont superiori, vnico, sacri
Rom. Imperij Principi
Fortissimo.

*ETVS illud est: Prin-
ceps Fortissime, Multa
pretiosa videri, quæ sint
Templis consecrata. Quod cum
ita sit, non sum veritus, varia o-
puscula magnis Principibus de-
dicare. Annis quidem præteritis,
Sereniss. Principi Electori Pala-
tino, de Vera Preparatione, & v-
su medicamentorum Chimico-*

rum unum: alterum Illustrissimo
Principi, Christiano Anhaltino,
de Sale Nitro, & viribus Auri
Potabilis inscripsi, &c. Qui
Tractatus serena admodum frō-
te excepti fuerunt, sicuti res ipsa
docuit. Verum cum hunc Isaaci
Hollandi Tractatum de Claue,
seu Lapide Philosophorum, publi-
cum facere decrevissem, Tu im-
primis Fortiss. Princeps, occurri-
sti, qui non solum Marti litas,
sed etiam Minerue sacra facis,
dum optimarum artium studia,
omni conatu, promoues. Inter hac,
cum Chymia non postremum lo-
cum obtineat, hunc libellum, qui
precipua tantæ scientiæ capita ex-
plicat T. C. ingratum non fore, mi-
hi planè persuadeo. Tibi igitur
cum

eum inscribendum censui; ut hac
 inscriptione patrocinium apud te
 accipiat, & tui nominis splendo-
 re illustretur. Habuit, ante ali-
 quot annos, Germania Illustres
 Heroes, qui & Spagirica delecta-
 ti sunt, & eius Professores fove-
 runt, inter quos, veluti sol inter
 sydera, emicuit sanctæ memoriæ
 Fridericus III. Princeps Ele-
 ctor Palatinus. J. Heidelbergæ a-
 liquando (quæ fuit summa eius
 humanitas) me familiariter, sed
 remotis arbitris, percontatus est,
 & quenam de ipso esset homi-
 num opinio, quinam sermones?
 candidè respondi, Plerosque, imò
 omnes, ipsius admirari, & suspi-
 cere virtutes esse tamen his mole-
 stum, quòd in perquirendo Lapi-

de maiorem reddituum suorum
partē dilapidaret. Excepit Prin-
ceps Clemētissimus, Probatur mi-
hi tuus cādor (PORTE). At diuer-
sa sunt hominum ingenia. Hic a-
moribus dat operam: alter aleæ:
plurimi venatione delectantur:
atque in his, quid non expendi-
tur? Vides quot canes, quot vena-
tores, quot equites ad venationem
mihi alere, quibus sumptibus hos,
quibus stipēdiis illos retinere con-
ueniat? Ad quid verò? ut perdi-
cem vnā, vnum leporem, vnum
ceruum capiant. Quæ omnia ta-
men vili ære comparare poteram.
Venatione oblectamur, sed magis
nos delectat Chimia. Itaque, cum,
repetitis vicibus, Consiliarij mei
ab illa, propter sumptus, me de-
hor-

hortantur, illis soleo respondere,
 plus me venatione, uno cane a-
 lendo, expendere, quàm in opera-
 riis Chemicis quatuor. Quando-
 quidem quæ uno anno, in riman-
 dis Alchimie secretis, confero,
 summam centum Renanorum
 florenorum non excedant. Nec
 verò ista arte cupio ditari: sed
 per eam (cum natura sit imita-
 trix) Naturæ in rerum varieta-
 te ludentis consideratione, ani-
 mum oblectare. Quod etiam plu-
 res Reges fecisse, ipsæ historiae te-
 stantur. Hosce, Heros Illustrissi-
 mus, sermones mecum serebat.
 Ex quibus quanti fecerit Spagi-
 ricam, facile intelligitur. Fuit
 autem Princeps magni Iudicii,
 Germanorū decus, Patriæ orna-

mentū, Christianæ religionis lumē,
quem & bonorum omniū fautorē
fuisse fatētur omnes. Illum, quum
terris Fata inuiderint, Tu unus
relictus es, qui adyta artis Chimiæ
nō leui pede ingressus, omnia ipsius
Mysteria probè noueris, & impo-
stores, ac sophistas à Philosophi-
cis, & verè Spagiricis possis secer-
nere. Ac Philosophus & Philoso-
phor Fautorū, & gratissimus Me-
cenas, ditio est uas bees. Verè enim
hoc dictum est, Respub. tum fore
fœlices, cum aut Reges philosopha-
buntur, aut regnabunt Philosophi.
Cum gitor hic Tractatus Isaa-
ci de Lapide Philosophiæ, seu de
Claue artis, in nostras manus in-
ciderit, mihi seruandum nefas e-
xistimaui, cum eius Author non
sim

sim. Cœpi tandem ipsius opera ex-
 cusa reuoluere, an inter ea hic
 Tractatus contineretur, animad-
 uerti huius seculi plures aliorum
 opera sepelire, & sibiipsis vendi-
 care. Talibus occurrere volui, &
 C.T. accedere. Cum n. heroicum
 tuum animum perspectum ha-
 beam, æquitatis & veritatis in o-
 mnibus constantem esse amato-
 rem, Tibi gratum esse, opto, me-
 que, cum omnibus meis studiis,
 qualibuscumque officiis, offero. I-
 stud autem si leuidense munus,
 grato vultu dignabitur T.C. ex-
 cipere, maiora in posterum, eaque
 digniora, me oblaturum polliceor.
 Interea Deum. Opt. Max. sup-
 plex oro, ut T.C. cum Heroica Il-
 lustris. Coniuge diu sospitet, ad

Nominis sui gloriam, suæque Ec-
clesiæ splendorem: Amen. Tuer-
duni, quæ urbs est subditiōe flo-
rentissima Bernatum Reip. Ca-
lendis Ianuar. 1608.

Tuæ Celsitudini obsequen-
tissimus, Bernardus Pe-
notus à Portu S. Mariæ
Aquitani. V. M. D.

IOHAN.

IOHANNIS ISAACI
HOLLANDI,

DE TRIBVS ORDINIBVS ELI-
xiris: & Lapidis Theoria.

Præfatio.

O c loco decretum est, totum o-
peris progressum tibi aperire, &
omne opus, quod in arte facien-
dum est, quale sit, ostendere:
nec non docere, quare singulæ
operationes sint inuentæ: & quidnam in ordi-
nibus, & plerisque aliis Alchimix operibus, &
tribus illis generibus, vt Minerali, Animali &
Vegetabili, primùm sit faciendum. Etenim sciẽ-
dum est, eum, qui, antequam incipiat operari,
singula opera non intelligit: & quid primum
in arte sit, quid secundum, quid tertium, & ita
deinceps, donec opus ad finem sit perductum,
quoque ordine singula se mutuò consequi de-
bent, ignorat, nihil vnquam in arte operæpre-
tium facturum: Ne si in æternum operetur, po-
terit quidem, casu aliquo, ad artem peruenire a-
liquam; vt cæcus fortuitò scopum feriat, sed cer-
tam artem adipisci; & aut, quod semel fecerit,
iterum, ac tertio facere, nunquam poterit: vt
imperitis sæpenumero accidit, qui hac ratione

operam & oleum perdunt & in desperationem incidunt, quod primum erat, in ultimo facientes, ibique opus relinquentes; ubi erat incipiendum. Porro, ad errores istos euitandos, docebo te, quid sit sublimatio, & quare adinuenta, & quomodo, in vno quoque opere, sit sublimandum. Deinde quomodo, & quare calcinandum: & ita deinceps de distillatione, quamobrem ea fieri debeat: mutraque id genus alia, quæ in singulis operationibus sunt animaduertenda.

Ergo cum Veteres metallorum generationem, ortumque, & incrementum intelligerent nec non vnde procederent, eorum morbis, quibus, quo minus Soles, & Lunæ fierent, impediabantur: Cœperunt cogitare, de ratione, morbos eos, ac de defectu auferendi, eaque in Solem, aut Lunam perducendi. Quam ad rem nulla est ijs visa via compendiosior, quam vt corpora igne destruerent, ac calcinarent: atque ita materiam quandam in ijs inuenerunt, quæ ea conseruabat, ne vel ignis vi, vel à suo proprio sulphure combustibili, quo abundant, comburerentur. Hæc materia Clauis erat, cuius accipiebant duas, aut tres partes, ad vnâ corporis, durumque corpus in subtilem limaturam redigebant, & Saturnum, Martem, aut Venerem, Iouem, fusos in cineres, mouendo, reducebant: ac tum vnâ cum Clauis, & aceto miscebant: sicque in vasis terreis ritè lutatis, in igne collocabant, calcinando, relicto, in dictis vasis, forami-

Clauis
Artis est
✱ com-
munis.

LAPID. PHILOS. THEORIA. 165

foramine exiguo aperto, per quod humiditas posset euaporari; qua euaporata, obstructo foramine, ignem per gradus augebant, donec paulatim inciperent ignescere, eumque obscurum ignitionis gradum, quo Clavis non funderetur, ad 24. horas continuabant: tum vasis per se refrigeratis, exemptæ materiæ, aquam feruentem effundebant: vt Clavis solueretur: quàm deinde aqua communi abluiebant. Corpora verò calcinata, ad impalpabilitatem, suprâ marmor trita, aqua communi, ab omnibus suis impuritatibus, & nigredine, abluiebant: ita vt calces rubri corporis, essent splendidae, ac albæ, etiam claræ, & instar niuis albæ: atque hæc erat veterum imperfecta metalla, à facibus suis & combustibilij nigredine, & foetenti fumo, quem in minera contraxerant, repurgandi ratio. Cum autem ea in corpus reducta viderent, nec in Solem nec in Lunam esse conuersa: cœperunt cogitare, quanam medicina, aut qua materia, fieri posset, & quo modo tinctura inueniri, quæ in purgata metallorum corpora ingressum haberet: cumque, omnium Salium, aut Aluminum speciebus perlustratis, nihil in iis inuenirent, quod Metalla in Solem, aut Lunam posset conuertere, aut tingere, aut in iis ingredi: intellexerunt tandem non alibi illud Arcanum latere, quàm in Spiritibus, qui metalla essent ingressuri, se seque cum ijs permixturi. Verùm ex his magnas animaduenterunt difficultates: quod,

*Clavis
artis a-
qua com-
muni fa-
cile solui-
tur.*

*In spiriti-
bus totius
artis Chi-
miae arca-
num late-
re.*

L iij

perspecta dictorum spirituum natura, viderent eos, æquè atque Metalla, morbis in Minera cōtractis, esse obnoxios, fœtentibusque scilicet, ac terrestribus fœcibus, ac combustibili sulphure abundare, quibus periculum esset, ne & metalla comburerentur, & impuriora redderentur. Ad hæc, inesse dictis spiritibus, veneni quoddam genus, vsque eò corrosiuum, & volatile, vt si cum Metallis coniungerentur, non tantùm ea venenosa, corrosiua, & frangibilia essent redditura, vt instar vitri rumpi possent: verùm etiam, cum funderentur, in fumum auolarent, & meliorem metalli partem secum auferrent, ita vt id in nihilum redigeretur. Itaque speculatione sua, Veteres vltius progressi, cogitarunt, quemadmodum spiritus ab hisce omnib. morbis possent liberare, eosque ita præparare, vt & in corpora ingrederentur ea, quæ pulchra, & clara, & in æternum cum his permanenti tinetura tingerent, & nihilominus dulcia, & malleabilia permanerent: sicque in Solis, & Lunæ naturam perducerentur. Hanc ad rem, tribus potissimùm opus esse, intellexerunt, nempe vasis ad eam rem aptis: materiâ, qua cum spiritus miscerentur, & eo, quod & materia expellerent, atque in sublimè cogerent venenosissimam, ac fugacissimam spirituum partē: quâ primum expulsa, eam proximè vrgerent, quæ media est, & ad artem nostram accommodata, retentis in fundo à materia, cum qua spiritus miscerentur, crassis, ac terrestribus eorum partibus, quæ ingressum impedirent, vnâ cum sulphure albo combustibili. Sic non potuerunt quicquam

com-

compendiosius inuenire, quo spiritus à morbis suis, & impuritatibus liberarent, quàm sublimationem; quæ idcirco secundum à calcinatione locum, in arte nostra obtinet. Porro enarratis, inuentæ primùm calcinationis, ac sublimationis causis, sequitur, vt ostendamus in vno quoque opere quomodo sit calcinandum, & sublimandum. Et primum quidem dicendum est, de calcinatione spirituum, & corporum: deinde de corporum cum spiritibus iniunctione, per imbibitionem, ac ineerationem, & quamobrem primùm fuerit adinuenta; vt verum Alchimix fundamentum intelligas. Iam ad institutum.

*Sublimatio necessaria
vid.*

MAiores nostri, purgato spiritu, ac corpore; cum vtriq; in se ingressum dare mutuò molirentur, viderunt id non aliter fieri posse, quàm si vel spiritum, vel corpus in aquam soluerent; & corpore spiritum, vel spiritu corpus imbiberent, vel vtrumque seorsum soluerent, & solutas aquas deinde commiscerent: quod quidem postremum, eum ad congregationem, commixtionemque faciendam omnium commodissimum esse intelligerent; toti in hoc fuerunt, quomodo & spiritus, & corpora in aquam redigerent: quod fieri non poterat, nisi prius Clavis naturam essent adepti; ad quam Clavis, seu Salis naturam, cum non nisi igne, ac calcinatione reduci possent: primò furnum ad id aptum excogitarunt, in quo spiritus, absque euolatione, possent calcinare, quem furnum Physicorum vocarunt. Deinde vasa ad spiritum calci-

nationem apta, quæ aperta esse necesse erat, ut ignem reciperent eundem, & apertum, ad ea, in salis naturam, ut solui possêt, redigenda: quod in vase, atque igne clauso, nunquam fieri potuisset. Tertiò iustum ignis gradum, ad spiritus, absque euolutione, calcinandos, inueherunt. Quibus omnibus ritè adinuentis, & obseruatis, spiritus in furno, vaseque ad id apto, posuerunt: ac per 40. dies ac noctes naturales, in iusto ignis gradu continuato, reliquerunt, & per se refrigerari siuerunt. Deinde super marmor ad impalpabilitatem triuerunt; quo facto, super laminis vitreis, aut marmore aliquantulum inclinato, subiecto catino, vase vitreo, in loco humido posuerunt, ad soluendum in aquam claram, ac limpidam, quam in vitro forti, ritè obstructo, ad vsum seruarunt; & siquid sæcū, in resolutione, esset relictum, id super marmor non dissolutum manebat.

*Spiri-
tuum cal-
cinatio,
& solutio.*

Iâ verò explicata calcinatione, sublimatione, & solutione spirituum; restat, ut de corporum calcinatione seu reuerberatione, ac solutione tractemus. Inuentus est igitur primū, à Veteribus, furnus, ad corpora calcinanda, seu reuerberanda, ut salis naturam adipiscerentur, idoneus, quem reuerberatorium appellarunt: nec non & vasa terrea, & iustos ignis gradus, quo corpora non funderentur, nec in vnum confluerent. Itaque corpora à sæcibus suis, & combustibili sulphure repurgata, terreis vasculis imposita, in reuerberationem, per XXI. dies ac noctes collocarunt calcinanda, lenta ignitione, ut, absque fusione, ad salis naturam perducerentur.

Que

Quo facto, ea super marmor, cum aceto distillato, triuerunt, atque in eo aceto, in aquam clarā soluerunt: interioribus fœcibus in fundo relictis, & claro per inclinationem effuso. Deinde cum corpora rursus coagulanda, sibi, intelligerent, si simplicem aquam essent habituri, ad spiritus, & corpora in suo fundo coniungenda, ac permanentes colligenda: Acetum sicco calore euaporarunt, siccūque puluerem inuenerunt, quem postquam subtili ignitione, absque fusione, calefecissent, existimauerunt, in aquam communem rursus esse soluendum. Sed cum magnam fœcum quantitatem, tam in aqua, quàm in aceto inuenirent, ad eas per distillationem, ab iis separandas, idonea vasa excogitarunt: sicque primū inuenta est distillatio, per aquam, aqua comuni à fœcibus suis separata. In ea dictum puluerem soluerunt in aquam valde clarā, & limpidā, quam in vitreis vasis, ad vsum itidem seruarunt. Iam verò corporibus, ac spiritibus in duas aquas simplices reductis, de iusta vtriusque quantitate cogitantes, intellexerunt, in coniunctione, plus aquæ corporis, quàm spiritus esse sumendum: Vnam alioqui spiritus partem, cum vna corporis mixtam, igne adiuncto, in fumum esse abituras, optimāque corporis partem, spiritum secum elaturum. Itaque cum vna aquæ spiritus parte, duas aquæ corporis miscuerunt, atque in vase vitreo, super cineres calidos, in puluerem congelarunt: ex quo, ad fundendum, si igni ad-mouerentur, cum metuerent ne spiritus auolantes, corpus solum in tigilli fundo, relinque-

rent, necessariò inueniendam sibi rationem viderunt, qua spiritus cum corporibus ita firmiter colligarent, vt nulla ignis violentia, à se mutuo possent separari: quam quidem congregationem intellexerint, nulla alia re fieri posse, quàm ipso igne ita lento, vt spiritus paulatim asuescentes, tandem in eo fixi permanerent.

Fixatio

*Progres-
sus primi
ordinis.*

Inuento igitur vitro huius formæ
cui spiritus, & corpora includerent, furnoque fixatorio, iustoque igne, per gradus, paulatim augendo, dum vehementiorem ignem ferre valeant, id opus, fixationem appellauerunt. Qua perfectæ, materiam suam fuderunt, eamque in veram Lunam videntes conuersam, magnoperè sunt gauisi: totumque hunc progressum primi ordinis, vocauerunt, eò quòd a veteribus physicis, primus esset inuentus. Sed cum Methodum istam, propter corporum, & spirituum calcinationes, sublimationes, solutiones, purgationes & fixationes, valde prolixam esse viderent, & non satis fructuosam: quod post omnes istos labores præter perfectum metallum, nempe Solem, vel Lunam, pro instituti operis ratione, nihil haberent: cum, inquam, ista animaduernerent, & tum viderent metallum, spirituum beneficio, posse viuificari, & in eum statum perducì, vt quoduis examen valeat sustinere: de inueniendâ & compendiosiori, & fructuosiori via, cogitare cœperunt. quâ non esset necesse corpora cum spiritibus miscere: eaque simul fixanda, ponere. Qua de re, sic sunt

sunt ratiocinati. Si spirituum coniunctione, corpora mortua viuificauimus, quid, si viuum corpus calcinantes, atque in puram, & simplicem aquam redigentes, sublimatos spiritus terræ foliatæ, & sublimatæ, inceratione ea imbiberemus simulque fixaremus; & fixata super corpus mortuum, purgatum, proijceremus, & aliquandiu in fluxu teneremus, videremusque quomodo sibi mutuò permiscerentur, & quid tandem ex his esset euasurum? Ergò, cum hoc toto progressu obseruato, viderent, facta projectione, massam suam esse frangibilem, rationem eius rei indagantes, intellexerunt, materiam spirituum cum viuo corpore fixatorum, fortiores esse, quàm vt metallum mortuum repurgatum, eam posset ferre. Itaque fusa rursum massa illa frangibili, ei bonam adhuc metalli mortui repurgati quantitatem admiscuerunt: vnde cum massam suam, non quidem ita frangibilem, vt, ante, sed tamen nondum malleabilem, viderent, cognouerunt, crebra metalli mortui appositione, refusioneque, tandem malleo ductibilem euasuram. Quod re ipsa verum esse comperientes, metallumque imperfectum, ea ratione, in verum Solem, aut Lunam transmutari, id opus secundi ordinis vocauerunt: eò quòd iam prædictâ medicinâ, super corpora mortua metallica purificata, projectione faciebant.

Opus secundum ordinem.

Porro cum spiritibus subiectis, tum viuis corporibus fixatis, projectionem, super purgata Metalla, felici successu, fieri viderent: ulterius progrediendum rati, in perquirenda ratione, mortua corpora, absque vlla prærogatione,

in Solem, & Lunam perducenda; tandiu fudauerunt; donec tandem intellexerunt, eam ad rē, & medicina subtiliori opus esse, & corpora mortua viuificari debere, antequam Medicina super ea proiiceretur. Ergo prædictam secundi ordinis medicinam, in forti aceto distillato soluerunt, & postea congelarunt: congelataque, in pluuiiali aqua distillata, soluerunt, ac rursum tertiam partem sublimatorum spirituum aquæ admiscuerunt, exsiccantes, terentes, & iterum siccantes donec spiritus totum corpus imbibissent, quo facto ad fixationem sunt progressi: quâ breui tempore perfecta, medicinam rursum soluerunt: eique, iuxta proportionem, tertiam spirituum partem adiunxerunt, fixaruntque, vt prius. Quibus omnibus ritè peractis, eandem medicinam rursum in aceto soluerunt distillato, solutamque, per aceti euaporationem, congelarunt. Atque ita super cruda, & non purgata corpora mortua, prius tamen fusa, & viuificata, eam proiecerunt, quæ, post sufficientem fluxum, effusa, inuenerunt in perfectum Solem, aut Lunam, quoduis examen sustinentem, conuersa: atque hanc projectionem, magno interuallo, illam secundi ordinis, superare. Qua de re multum admirati, & gauisi; hoc opus tertij ordinis appellarunt. Caterum projectionis huius tam sublimis & augustæ rationem inquirentes, intellexerunt medicinæ subtilitatem, eius rei causam esse: ex quo iudicio, atque sententia, omnium Medicinarum multiplicatio deinceps fuit inuenta: vnde & istam medicinæ su-

Opus Tertij ordinis

na subtilitatem, multiplicationem vocarunt,
eò quòd quantò illa reddebatur subtilior,
tantò sublimior esset eius proiectio. Post ab-
solutam mortuorum Metallorum in Solem, vel
Lunam transmutationem, quæsiuerunt in arte,
medicinæ beneficio, in spiritibus nò idem pos-
se fieri. Quam ad rem, vt spiritus coniungi & v-
niri cum medicina possent, & per consequens,
in Solem, vel Lunam mutari, imprimis neces-
sarium iudicarunt, ad medicinæ naturam, eos
perducere, quæ ex corporibus, & spiritibus,
simul igne fixatis, constabat: vnde spiri-
tus, qui fugitiui sunt, & volatiles, nec quicquam
cum medicina habent commune, primum
erant in corpus compingendi, vt esset inter eos,
& medicinæ naturam, conuenientia, siue fa-
miliaritas, ac proinde se mutuò possent comple-
cti quum similia similibus delectentur. Deinde
ad corporatos spiritus in Solem, aut Lunam per-
ficiendos, necesse erat medicinam vsq; eò red-
dere fusibile, subtile, & penetrantē, vt super cor-
poratos spiritus proiecta, protinus funderetur,
ac penetraret, antequam, ignis calore, spiritus à
corpore possent effugere: sed medicina ob-
tegerentur, quæ eis, non aliter, quàm oleum
innataret aquæ, eosque captiuos teneret, ne à
corpore possent auolare, sicque per spiritus, &
corpus penetrans, simul ea fixaret, & in Solem,
vel Lunam perficeret. Ergò prædictam Medi-
cinam tandiu in aceto distillato soluerunt, at-
que iterum congelarunt, donec instar olei
spissi, coagulationis experts maneret. Mer-
curius verò spiritum corporatum in crucibulo,

Acetum
sumitur
pro oleo
incensum

ad ignem posuerūt, calentique, medicinam præparatam guttatim insuperfuderunt, quæ cum protinus, instar olei, operiebat. Igne deinde aucto follibus, viserunt, donec medicina cum Mercurio cōmixta, verti, ac fluere inciperet, tandemq; ita Mercurius penetraret, & secum vniret; vt deinceps nulla ignis vi, à se mutuò possent separari, & sic effusam massā, in verum Solem, vel Lunam inuenerunt transmutatā. Qua de re, gratiis Deo actis, medicinæ suæ Elixiris nomen indiderunt.

Adhæc, cū Philosophi viderent, hisce processibus, omniā corpora, & spiritus in verum Solem, aut Lunam transmutari; in arcanorum naturæ indagatione vltius progredi cogitauerunt; quemadmodum aut quib; cum rebus, medicinam conficerent quandam, quæ omnia corpora, & spiritus, æqualiter in Solem, vel Lunam transmutaret. Quam ad rem, sedulò inquirendum ipsis fuit, quid Deus in naturam infuderit, quomodo natura in rebus inferioribus dominetur, ac operetur: cuius generis vnaquæque res sit, & vnde singula genera primū sint orta; an ex simplici existant materia, an ex composita, sicque tandem intellexerunt res omnes, ex simplici aqua ortus sui initium habuisse. Quæ quidem aqua cum esset de essentia & natura Mercurij, Deus terram suam sulphureæ naturæ, ei imposuit, quæ aquam in corpus coagularet, quæ quidem duo, cū non possent inseparabiliter coniungi, atque in vnum conuerti, accessit tertia quædam substantia, de genere Sa-
quod

lis, quam Philosophi vocauerunt, Sal sapientiæ, quod quidem, quandiu rei inesset, nulla fieret partium separatio. Ad hæc tribus istis, nempe Mercurio, Sulphuri & Sali, seu Aquæ, Igni, atq; Terræ, quib. & Aër est inclusus: De vs, per mādum suum, alios tres subtilissimos immiscuit, scilicet Colorem, Odorem, Saporem; qui mixturam illam, in essentia sua, conseruarent; neque dissolui eam, aut corrumpi, aut in nihilum redigi paterentur, quandiu ei inessent; quibus separatis, sequeretur protinus compositi dissolutio, & interitus. Illos autē tres spiritus quintæ essentia nomine insigniuerunt, sicque intellexerunt, omnes res creatas, ex composita ista mixtura ortum suum sumere, tam homines, quàm bestias, aut inanimata, & insensibilia, vt arbores, herbas &c. Mixturam verò istam non esse in rebus omnib. æquali proportionē diuisam: quin & aliam, mixturæ huic, virtutem Deus, per mandatum suum, infudit, nempe vim seminalem, facultatemque similem sui, iuxta spiritum suum, & naturam procreandi. Cui insuper, ex cœli, astorumque, & Planetarum influentiā, accessit, per Dei mandatum, essentia, incrementum, status & declinatio: per quos gradus, singula ad terminum suum perducta, in eam tandem naturam reuerterentur, ex qua primū fuerant composita. Ita, vt pro cuiusque natura, aliud alio vel citius, vel tardius, ad incrementi sui finem, perueniret. Rursum, quæ in statu suo, vel longiori, vel breuiori tempore permanerent. Omnia tamen semel, ab initio, per medium ad finem, naturaliter contenderent. Ex hisce omnibus, intellex-

Triaprincipia, Sal, Mercurius, Sulphur.

M j

xerunt Philosophi, nullum in DEI creaturis defectum esse posse: sed omnia perfecta, completaque debere esse. Ac proinde DEVM, cum in primam suam essentiam cuncta fuerant reuerfa, ad quam ab eo sunt creata omnia restauraturum, atque in supremas suas vires perducturum, vt nulla deinceps in creaturis fieri possit mutatio: scilicet, in eadem essentia in æternum sint permansura. Hanc autem rerum omnium conuersionem, perfectionemque, absque vlla alieni alicuius oppositione, diuino artificio, perse, & ex propria rei creatæ natura, perfectum iri: habent namque singulæ res creatæ propriam suam medicinam; vt ex superioribus patet, vnde constat, ad rem aliquam, ad supremas suas vires, perducendam, nihil opus esse externi aliquid adhibere, scilicet ad rem aliquam perficiendam, vnā duntaxat rem requiri, tam in opere minerali, quam vegetabili, & animali. His omnibus ritè perpensis, cœperunt bonam concipere spem, fore, vt subtili naturæ indagatione, tandem inuenirent rem aliquam, ex qua medicinam possent extrahere; cuius beneficio spiritus, & corpora, in verum Solem, aut Lunam transmutarentur.

*Lapidis
matéria*

ERgo, de perfectæ huius medicinæ materia, cogitantes, intellexerunt, eam de Solis, vel Lunæ natura, ac genere esse debere; si spiritus, ac corpora in Solem vel Lunam essent mutatura: simile namque, sui simile generat, equus, equum: bos, bouem: auis, auem
&c.

&c. Iam verò, cum, in rerum natura, nihil Au-
ro perfectius, à DEO creatum, viderent; vtpo-
tè, quod neque igne, neque vlla alia re posset
destrui, Solemque, in nouissimum vsque diem,
absque vlla declinatione, in statu suo esse per-
mansurum; in Sole medicinam hanc latere, sunt
arbitrati. Itaque, vt opus suum ad supremas suas
vires perducerent, Lunam Soli tanquam ma-
rito, vxorem vinxerunt, ad Lapidem suum, ex
vtroque eliciendum; non quod eum ab alte-
rutro non possent elicere; sed quod naturam
putarent sequendam, quodque vererentur,
ne Sol, propter suam perfectionem, ad subti-
litate, cum operi esset impositus, clàm euola-
ret in Lunam, quæ eum non aliter, quàm v-
xor maritum, amore complectitur, cuiusque
partes crassiores sunt, ac magis terrestres, æ-
quali proportionem admisceretur, ad subtilita-
tem eius moderandam; eumque, medio calo-
ris, ac frigoris, siccitatis, atque humiditatis
temperamento, retinendum. Sed neque i-
gnorarunt Philosophi, ista duo corpora dura
esse, naturamque, supremam eis manum addi-
disse, neque in eis amplius quicquam ope-
rari: quoniam, ad summam perfectionem,
ab ea sunt deducta: quod etiam, ex vulgi, de
iis corporibus, opinione, est intelligere; cui
à natura datum est, vt semper optimum
quodque diligit; adeoque id est excellentis-
simum animi naturæ donum, supremæque
virtus, vt pretiosissimis rebus delecte-
tur. Quod, tametsi ita est; tamen hæc

duo corpora non ita sunt à natura fabricata, vt omninò destrui non possent; quandoquidem arte, atque humana industria, in primam suam naturam simplicem, inque aquam possint reduci; ac porro, ex propria sua natura, in meliorem transponi. Quam ad rem, primùm destruendum est, quidquid natura in iis est operata, in eumque statum sunt reducenda, in quo fuerunt, cùm primùm in iis natura cœpit operari: sequenda, inquam, est natura; & quemadmodum illa, res omnes in lucem perductas, primùm ad iustum suum incrementum, tanquam manu duxit; demum in sanitatis statu, alias aliis conseruauit, ac tandem in primam sui materiam reduxit, ita, & in hac arte, duo ista corpora, retrogrado ordine, per gradus sunt tractanda, donec in primam sui materiam scilicet simplicem, ac uniformem aquã sint reducta; quò, cum fuerit ventum, ad ea in supremam suam perfectionem perducenda, relicto naturæ ordine; *De vs,* in suis operibus, est imitandus.

*Quatenus
fit subse-
quenda
natura &
quatenus
non.*

Primum, quod necesse fuit ad dissoluenda naturæ opera, dura emollire, sicca humectare, humida exsiccare; leuia in grauem, grauia in leuem, calida in frigidam, frigida in calidam, amara in dulcem, dulcia in amaram naturam mutare. Vnde Aristoteles: Fac ex leui graue, & ex graui leue, ex aëre terram, ex terra, aërem, ex igne aquam, ex aqua ignem, ex dulci amarum, ex amaro dulce, & artis huius magisterium fueris assequutus. Primus ergò veterum labor fuit, ad naturæ opera dissoluenda, nem-

nempe duo ista corpora, quod dura essent, e-
mollire, idque per opus quoddam, quod de-
structionem nominauerunt: & quod eadem
corpora essent sicca, humiditate eorum intus
conclusa, adeoque firmiter compacta, vt nulla
ignis vis in eorum partes posset agere, aut pe-
netrare; proximum erat, ea humectare, & in a-
quam resolvere.

Cum autem ea corpora tam compacta, & à *Putrefa-
ctio.*
natura in se conclusa, viderent, non nisi per pu-
trefactionem aperiri, & dissolui posse; Huic o-
peri, secundum in arte locum attribuerunt, cui
& alia duo accesserunt, nempe solutio per di-
stillationem, congelatioque, vegetabilis mate-
ria adiumento, quæ tam diu fuerunt repetenda, *Solutio &
distillatio.*
donec in primam suam naturam, hoc est in
simplicem aquam essent redacta; in qua erant, *Solutione
facta non
amplius
naturam,
sed Deum
sequi o-
portet.*
cum primùm natura in eis cœpit operari. Atq;
hactenus naturam, in horum corporum solu-
tione, imitati; aliam deinceps viam quandam
sibi ineundam viderunt. Namque, cum intelli-
gerent D E V M, ex terrâ aquam fecisse, ita vt ter-
ra, & aqua vnum essent: idem & ipsi fecerunt.
Et rursum, quemadmodum spiritum ex cor-
pore extrahit, eumque repurgat igne, vt repur-
gatus in Cœlum feratur, corpus autem destrua-
tur; itidemque in claram, & subtilem materiam
reducatur. Ita & ipsi D E V M imitantes, duobus
maximè processib. materiam suam simili modo
tractarunt, nempe sublimationem, quâ spiritû
ex corpore extraxerunt & repurgarunt & re-
uerberatione seu calcinatione, & quæ eam se-
quitur necessariò solutionē qua corpora ipsa à

M iij.

suis facibus rectificarunt. Hisce per ignem atque aquam absolutis : ea Dei opera quæ nouissimo die futura credimus, sunt contemplati. Nempe quandiu Deus animam in proprium suum corpus glorificatum sit infusus, eaque tam firmo nexu colligaturus : vt post eam fixationem nulla deinceps in ea cadere possit mutatio, sed in æternum inseparabilia sint permansura. Vnde futura sibi Dei opera imitanda viderunt, si Lapidem suum ad istam glorificationem vellent perducere. Hic verò cum animaduenterent si Lapidem suum in eum perfectionis gradum perducerent, in quo post nouissimum diem res omnes sunt futuræ, nullam iam perfectionem fieri posse : Ita namque glorificatus, ad eum terminum peruenisset, ad quem à Deo fuit creatus, cumque res omnes ad eam perfectionem fuerint perductæ, ad quam sunt ordinatæ nulla deinceps futura est generatio : neque vlla inerit rebus virtus seminalis, quam generationis terminus erit completus : Cùm inquam istud animaduenterent, cœperunt cogitare quomodo Lapidi suo, vim seminalem infunderent. Itaque æqualem partem Solis vel Lunæ subtilem redditam, cum glorificato, purgatoque corpore congregarunt. Hanc additionem vocarunt Fermentum, sicque perrexerunt futura Dei opera imitari, spiritum iusta proportionem corpori infundendo, eaque duo in dissolubili nexu simul colligando. Itaque duabus operationibus, inceratione nimirum, & fixatione : quibus tandem Lapidem suum, omnibus suis numeris absoluerant ; vt eius beneficio,

cio, quidquid luberet, perficerent. Vnde, supra modum gauisi, gratias Deo egerunt.

Iam res postulat, vt sublimandi rationem tibi expediam, & quomodo, quaque de causa, & perquam materiam singulos spiritus sublimare oporteat. Nam & in omnibus trium ordinum operibus, & in Elixire, & in Ladide requiritur sublimatio non vnius generis: sed, pro operum varietate, multiplex & varia. Quare necesse est sublimationum naturam ac diuersitatem, ritè perspectam habere, vt singulis operibus sua possit accommodari.

Prima igitur occurrit sublimatio Arsenici, & Auri pigmenti, quorum vnum ad rubrum est, alterum ad album. Est & Arsenicum quoddam rubeum, vel flauum. Sunt tamen omnia de genere Auripigmenti, vel Arcenici: habet enim Arsenicum Auripigmenti naturam, in eaque conueniunt, licet colore differant: vnde vno ad album, altero ad rubeum vtimur. Est autem in his duobus Lapidibus, spiritus quidam nimis subtilis, qui magna industria ab iis separandus. Is namque operis fixationem impediret, quemadmodum & eorum sulphur combustibile, opus igni admotum combureret, ac destrueret: vnde & illud ab iis separandum: quin & materia quædam iis inest crassa, terrestris, ac sæculenta, quæ & ipsa opus corrumpere, ac medicinæ ingressum impediret. Porro, adhæc omnia separanda, necesse est duos istos Lapidēs, cum sæce quadam, seu materia, quæ fixa sit, & ad se trahens, & ne ipsa spiritus fiat apta, commisceri: fixa inquam, vt præfixo-

M iij

rum natura, quæ non facîle, a se diuelli patitur, id quod est volatile, cum ei est permixta: mediũ spiritũ, qui nobis ad opus est futurus, apud se retineat, donec subtilis, ac volatilis ille spiritus auolarit, ad se trahens, ne medius spiritus nimis altè in vase eleuetur, scilicet ad summum, ad quatuor digitorum altitudinem conscendat: vel in fæcum superficie permaneat, nihil rei ex se se dans, neque spiritus fieri apta, neque vnà cum medio spiritu ascendat: sed is simplex ac purus maneat, ne quid in opere peregrini admisceatur. Ad hæc, materiam illam, per quam dicti lapides sunt sublimandi, necesse est frigidam esse ad combustibilis sulphuris calorem compescendum, ne in sublimatione spiritus destruat ab eoque tamen separetur: & siccam, vt eiusdem sulphuris pinguedinem ita temperet, & apud se retineat, ne ex fæcib. possit separari: & cum medio spiritu in altum euolare: quin & vase sublimatorio opus est, alto, & longo, vt subtilis, ac volatilis ille spiritus, caloris prorsus impatiens, in vasis summitatem possit ferri: vt ibidem frige factus, se contineat, faciliusque à medio spiritu separetur, & igne admodum lento, vt idem ille spiritus subtilis in superiorem sublimatorij partem sit eleuatus, antequàm medius ex fæcibus emergere incipiat: vnde antequàm ignis gradum adaugeat, necesse est, dempto alembico, subtilem illum spiritum eximere, ne vel vehementiori calore, super fæces, recedat; vel cum vasa aperientur, omnia simul commisceantur. Separato igitur dicto illo spiritu, ignem dato vehementiorem, ad medium spiritum, ex fæcib. extra-

LAPID. PHILOS. THEORIA. 183

extrahendum : quo facto; id quod sublimatum est, rursus cum fæcibus suis misce, & fac per omnia vt prius : hancque sublimationem repete donec nihil amplius subtilium spirituum ascendit : tum medium spiritum per se solum ponito sublimandum, vt videas, an quid adhuc ex subtili spiritu sit permixtum, quod semper est separandum, nec non an quid ex combustibili sulphure, & fæcibus in fundo sit permanfurum. Quod si fiat, tam diu sublimationem istam repete; donec neque vlli spiritus subtiles ascendant amplius, neque vllæ fæces relinquantur : sic namque habebis medium spiritum purum, & vt operi accommodetur, præparatum. Porro ad Mercurij sublimationem, necesse est, eum ante omnia præparare, cum Sale & Aceto, per quatuor aut quinque horas, in mortario ligneo, terendo cum pistillo itidem ligneo; deinde aqua calida abluendo, & cum nouo aceto & sale terendo, vt prius: donec vllam amplius ex se nigredinem reddat; sed instar speculi clarus & perlucidus maneat. Hoc facto, recipe salis communis semel in aqua soluti, & in balneo, ad retinendos spiritus, congelati, ℥.ij. salis Armoniaci ita sublimati, vt nihil in fundo relinquatur, ℥.ij. Mercurij ℥.i. Misce omnia, & super marmor siccum cum ☿, vsque ad inuisibilitatem tere; pone sublimationem in vase ad id apto, cum alembico, & receptaculo, igne primū per viginti quatuor horas lento. Deinde per id spatium fortiori: deinde ita vehementi per idem spatium, vt certus sis Mercurium totum esse sublimatum. Tum vase
per

per se frigefacto, Mercurium sublimatum exime, & cum nouo sale, vt suprà præparata, sublima; eadem prorsus ratione, vt prius: Idq; semper nouo sale repete, donec Mercurius sublimatus instar cristalli perluceat. Hunc Mercurium ita sublimatum super marmor in puluerem subtilem tere, latóque vitro, aut vase lapideo, positum in calcinatorio spirituum furno, colloca, ignemque per sex hebdomadas subijce: cuius gradus sit, vt interius furni cœlum, manu tua non valeas contingere. Post hoc tempus exime, atque in huius modi sacco suspensum, subiecto vase vitreo, in humida cella colloca: & totus in aquam claram & perlucidam resoluetur, quæ Metalla omnia dissoluit, & in extremam suam perfectionem perducit, & quodcunque corpus in ea solueris: Metalli fæces protinus in fundum cadunt. Etenim hæc Mercurij aqua eius est naturæ, vt nihil soluat, nisi quod sibi est simile. Quod autem suæ naturæ non est, in fundum patitur decidere. Itaque poteris subtili inclinatione, clarum effundere, aut abstrahere, fæcibusque abiectis, claram Aquam in cucurbita vitrea, cum suo alembico, & receptaculo ad humiditatem abstrahendam, distillare, ac deum ignem augere, & Mercurius tunc in alembicum sublimabitur, quem, ea ratione recuperabis, licet pondere aliquantulum diminutum. Postea Metallum tuum ex poculo exemptum, in corpus reduc, eritque metallum clarum, purum ac pulchrum, siue Venus, siue Iupiter siue Saturnus, siue Luna fuerit. Quod quidem magnum est in arte nostra arcanum. Argentum
vium

LAPID. PHILOS. THEORIA. 185

viuum verò ex alembico exceptum, iterum super Marmor tere, atque in sacco, loco humido, suspende, & rursus in claram, & perlucidam aquam soluetur. Quâ metalla omnia, quæcunque tandem sint, in vnum poteris conuigere, frustraue Metallorum, aut partes fractas, ita connectere, vt ne fracturæ locus appareat, & ibidem tam firmiter, quàm alio loco cohereant. Sunt & aliæ in hac arte virtutes occultæ, quas certis de causis non describo. Id tamen dico, magnum id esse in natura arcanum, de quo gratias age.

Libet nunc Lapidem, qui ex solo Sole conficitur, describere, quo nullis ab hominibus, excogitari potest pretiosior. Scito igitur, Solis vnam esse naturam, vnamque speciem metalli, partium expertem; simplex est, & purus & tamen vnum genus fæcum in se continet, occultatum, quod potest arte & tinctura tam alba quàm rubea, auferri: & tamen si vnam dico Solis esse materiam, potest tamen in duas partes, & in species sibi contrarias, separari. Sol species est quædam metalli, à natura ita elaborata, vt nihil eo perfectius in rerum natura reperiatur, neque quicquam ad vnitatem, naturæque simplicitatem, propius accedat; vnde nec igne potest destitui, nec terra putrefieri, nec aëre corrumpi, sed in æternam incorruptus, integerque manebit: Vnde vulgò fixum esse dicitur: non quod quicquam à natura omnino fixum sit procreatum: scilicet quod Sol arte fixari possit, quemadmodum & alia pleraque. Neque enim Deus, hoc naturæ concessit, vt quicquam

*Natura
Solis de-
scriptio.*

simplicis naturæ procedat. Quod enim fixum est, illud est æternum, neque ulli mutationi, vel in peius vel in melius obnoxium: sed in æternum naturam suam retinet. Sic cœlum fixum est, ac in æternum in sua fixa essentia, ac simplici conseruabitur: & DEVS, nouissimo die, quidquid creauit, fixum faciet; vt vno in statu in perpetuum maneat.* Itaque nihil à natura est, vsque adeò fixum, quod non arte solui possit: quemadmodum hoc libro perspicuè docebimus. Natura sic in Solem est operata, vt non possit vna eius pars sublimari, & altera in fundo relinqui: neque enim in eo est terra, quæ non ita cum tribus elementis sit vnita, vt cum iis vnum sit, omnis impuritatis, ac corruptionis expers: nec non interstitij, quo partes à se mutuò disiungi possint. Terra æque est subtilis, atque ignis, & aër: neque inter ea, vlla intercedit corruptio, quæ partes à se mutuò separatas teneat: vnde necesse est eas vel simul in fundo manere. Potest Sol, arte vel totus sublimari, vel totus fixari, vt in æternum in fundo fixus maneat, neque vnquam fiat volatilis: neque possunt ex Sole, quemadmodum ex reliquis rebus, 4 Elementa separari, quod inter ea nullum sit intermedium quo partes eius à se mutuò disiungantur vt supra ostendimus.

Itaque ad pretiosissimū, verumque Lapidem Philosophorum ex Sole duntaxat conficiendum: & duas Marchas puri Solis, in tenues laminas deducti, & in frustula concisi: cæmenta 24. horis cæmento regali, cui aliquantulum sulphuris & salis armoniacj admisce; tum exime,

fun-

*Solaris
peris pro-
cessu.*

funde: & rursus in tenues laminas deduc: tum
 camenta per omnia, vt prius; idque ad mini-
 mum fac ter, aut quater, donec certò scias, So-
 lem tuum ritè esse purgatum. Quem deinde sol-
 ue vulgarj more, in aqua forti, ex salisp. p. 2.
 salis armoniacj & vitriolj ana p. 1. confecta,
 aut ex salpetra & vitriolo duntaxat, in qua po-
 stea sal armoniacus sit dissolutus. Solutione fa-
 cta, protinus aquam communem ter quater in
 distillatam ei affunde, ac per mediam horam ad
 ignem bulliat, tum refrigeratum per duos dies
 quiescat, & Sol in fundo residebit, cui aqua per
 subtilem separata inclinationem, nouam affun-
 de & rursus bulliat, vt prius; idque fac ter, aut
 quater, dum certus sis puluerem tuum à spiritib.
 aquæ fortis probè esse ablutum, quem deinde,
 aut in cinerib. calidis exsiccatum pondera, &
 in 2. p. diuide ad duo contraria; ex ijs instituen-
 da sublimatio, nimirum quâ vna pulueris tui
 pars volatilis, ac spiritualis reddetur, & fixatio,
 quâ pars altera corporalis euadet, & fixa: vtrâque
 tum in suo gradu ita subtilis, vt nihil ijs fieri
 possit subtilius. Quod, antequam fiat, intrinse-
 cum eius foras est producendum, vt crassæ fæ-
 ces, quæ in interiori eius parte latent, ab eo
 possint separari, & subtilis Lapis ex eo compo-
 ni; quod alioqui fieri non potest. Post autem fi-
 xationem, institui debet opus sublimationis,
 quo puluis spiritualis est reddendus, quia ante
 omnia aperiendum est, quod natura occlusit, ac
 prorsus dissoluendum, quod natura est operata.
 Denique puluis in eum statum reducendus quo
 erat, cum natura primum in eo cœpit operari;

tunc enim ad Lapidem ex eo conficiendum, est præparatus. In altera pulueris parte, quæ corporalis ac fixa est reddenda, ibi primum opus aggrédiendum, vbi natura defuit, vt vnum alteri prorsus sit contrarium. In illo enim naturæ opera sunt dissoluenda; in hoc verò arte supplendum, quod naturæ deficit. Neque enim natura vltius ad operandum commouetur, quàm vt rem in eum statum perducatur, ad quem à Deo est ordinata. Nobis verò ibi incipiendum est, vbi natura defuit, resque ad suam summam perfectionem perducenda: ita vt intrinsecum eius, extrinsecum fiat, faciesque tam interiores, quàm exteriores ab ea separentur, ac proinde subtilis fiat, ac fixa, ad Lapidem ex ea conficiendum. Quam ad rem duo ista contraria opera requiruntur necessariò, vt vna Solis pars spiritalis fiat ac volatilis; altera corporalis ac fixa; quoniam vel totus ascendit, vel totus in fundo fixus manet, nec vllam post se terram relinquit: vt ante docui. Et quicumque aliam methodum querunt, errant, nec Philosophorum mentem assequuntur. Scito ergo, Solem in duo duntaxat posse separari, albedinem nempe, & rubedinem: quarum hæc, cum adhuc in sua crassicie est, extrahitur arte, vt totus fiat albus: Illa, non nisi cum intrinsecum eius in extrinsecum est conuersum, ab eo separatur, vt totus ruber maneat. Sol namque in interiori suo, Luna est, & Luna Sol in interiori suo; sed Luna infirma est, debilis & imperfecta. Vnde non facilè ex ea perfectus Lapis conficitur. Qua de re non est hic tractandum, cum in hoc opere non de Luna,

*Sol in albedinem
& rubedinem
separatur:
id est in
tincturam,
& corpus
albi.*

na, sed de Solē duntaxat sit quæstio. Ergò vt semel opus aggrediamur.

ACcipe salis petræ in aridum puluerem exsiccati, & salis armoniacj ana, partes æquales, misce simul, & rectè incorpora, ac secundum artem, aquā ab ijs distilla, receptaculo ad rostrum alembicj, initio non admodum strictè adlutato: ne syluestres, ac ventosi spiritus, qui insunt materiæ, receptaculum disrumpant: quibus expulsis, postquā aliquantum cœpit distillare, poteris receptaculum ad Alembici rostrum forti luto aptare. Huius aquam habeto, ad minus sesquiquartam Coloniensem, quoniam magna eius quantitate tibi erit opus. In hac alteram tui pulueris partem, in cucurbita vitrea solue, quam cum alembico & receptorio adlutato, pone in balneo non calidiore, quā vt manum in eo possis ferre. Sit autem in summitate alembici paruum foramen, cui in fundibulum vitreum imponatur, per quod cum erit necesse, aqua fortis possit infundi. Sic eo, quo dictum est, calore, noctu, diuque distilla, & cum aqua fortis tantum, non tota fuerit abstracta; tantum nouæ affunde, quantum erat prius, cum Sol in ea solueretur: & cum rursus inspissare incipit, nouam iterum affunde, idque continua ita lentè distillando. Hoc fac ter, ac tertio ad siccitatem vsque distilla, tumque balneo refrigerato receptaculum à rostro separa, & cera occlude, & materiæ tuæ ex cucurbita exemptæ 3. aut 4. p. impone in vas vitreum; eique aquam

*Processus
ad Solem
spirituali
sandum.*

*Solis se-
cunda se-
lusio.*

communem distillatam affunde, atque in cinerib. per mediam horam bulliat, tum per se refrigeratum. 24. horis quiescat, & in vitri fundo pulvis residebit, à quo subtili inclinatione aquam separa, & quod adhuc est reliquum, lento igne desicca; tum aliquantum eius pulueris super candentem Lunæ laminam proice, & vide an fumum aliquem emittat, à quo, vt, propter summam subtilitatem, letali, tibi caue: quod si totum in fumum abeat, signum est Solem abundè esse spiritualem redditum, ad sublimandum. Quod si parum, vel nihil fumet, ac super candentem laminam aliquantum eius remaneat, alembico cucurbitæ imposito, adlutatoque recipiente, iterum ei aquam fortem infunde, distilla & per omnia fac, vt prius, donec totum a candenti lamina euolet. Tunc cucurbitam ex balneo exime, ac materiæ capaci vitro impositæ, aquam communem distillatione prorsus defæcatam affunde: & bulliat in cineribus per horam vnā. Ac postquā tum per se refrigeratum, duob. diebus ac noctib. requieuerit, pulvis in fundo residebit, à quo aqua per inclinationem, aut filtrationem separata, aliā aquam communem distillatam affunde, & postquā probè moueris & miscueris, bulliat, vt prius, resideat, separa aquam, vt supra; & quater, aut quinques reitera per omnia, vt prius; donec probè scias puluerem tuum à spiritib. aquæ fortis benè esse ablutum: quem deinde in phiala vitrea ad solem aut ignem lentum sicca, eritque ad sublimandū præparatus, reclusus, ac spiritualis redditus, in eum statum reductus, in quo erat, cū natura prius

LAPID. PHILOS. THEORIA. 191

prius in eo cœpit operari; licet non in eundem gradum, quod minimè non est necesse. Nam tametsi ipsam materiam haberemus ex minera, qualè natura, cum in ea opus suum aggreditur, inuenit: non tum ex ea Lapidem possemus producere. Est ergo materia reclusa, & spiritualis reddita in meliori gradu, quàm quum natura eam tractandam acciperet: fuit autem perfectum corpus, & ad summam suam perfectionem perductum, vt naturæ nihil amplius restaret in eo absoluendum. Et quamuis id à nobis apertum est, & spirituale redditum, quod à natura ita erat compactum, vt cuius igni atque examini resisteret, retinet tum in se perfectionem & virtutem, qua, antequàm recluderetur, & spirituale fieret, erat præditum. Neque enim, eò quòd spirituale sit factum, quicquam ei decessit, sed accessit potius: & siquidem, nisi esset corpus absque vllò vitio perfectum, quomodo fieri posset, vt Lapidem ex eo produceremus, qui omnia corpora mortua viuificet, impura repurget, dura emolliat, & mollia induret, quoniam omninò naturæ repugnat, rem perfectissimam ex re imperfecta, & impura extrahere. Vnde falluntur, qui in rebus impuris, aut imperfectis, atque impuris metallis; lapidem quærunt. Conantur enim id ex iis extrahere, quod iis non inest. Quare non potest Lapis aliunde extrahi, quàm ex corpore omnium, quod D E V S creauit, perfectissimo in rerum natura, quo nulum in mundo inueniri possit, æquè perfectum, & quod nulla re possit destrui. Sed quò quis id magis conetur destruere, eò materia fiat nobi-

N j

lior atque subtilior. Talis verò est Sol, qui propter suam simplicitatem, non, vt omnes aliarum materiarum, in plures, sed in duas duntaxat partes, rubedinem nempe, & albedinem potest separari. Quod si omninò fieri non posset, intelligeretur Solem simplicem esse; ac proinde Lapidem ex eo fieri non posse. Sol ergò in duas partes diuisibilis, vnica Lapidis est materia, nec quicquam omninò peregrinū ei est admiscendum. Nihil autem est in rerum natura, quod Soli par sit, aut ad eius naturam accedat, eiusue sit generis, quicquid nonnulli dicant, mineralia quædam de Solis natura esse. In quo ostendunt se Solem ignorare, quòd neque in mineris, neque extra mineras quicquam sit, quod cum Sole aliquid commune habeat, aut cum eo participet. Quare etiam atque etiam vide, vt in opere Lapidis solaris omnia, quibus Solem vel soluis, vel coniungis, quàm diligentissimè ab eo separe; vt certò scias nihil peregrinum cum Lapide esse relictum; alioqui omnis tibi labor perierit. Sed quæret aliquis: an non ex Luna posset fieri Lapis? Imo verò ex omnibus rebus creatis, sed non is, qui omnia imperfecta metalla in verum Solem, aut Lunam sit transmutaturus, atque in infinitum projectionem sit factururus. Fieri quidem potest, vt longo tempore, magnòque labore, & ex Luna Elixir, seu medicina conficiatur, qua super Venerem, calcinatione demum, abluitionibus ac fusionibus ritè purgatam, projectionem faciat: sed nunquam eò poterit reduci Luna, vt Medicina vel Elixir ex ea confectum, super cruda, imperfecta Metalla possit

*Lapis
Philoso-
phicus ex
sola Luna
non confi-
ciuntur.*

possit proiici; cum tandem fucus, & fraus inesse deprehendatur. Potest tamen verius ita præparari, vt medicina ex Luna confecta, in veram Lunam transmutetur. Porro ad medicinam ex Luna producendam, ante omnia nigredine sua, & morbis esset liberanda. Est enim & illa, vt reliqua Metalla, duobus morbis obnoxia, quos antequam sustuleris, plus quàm dimidia sui ponderis pars tibi perierit. Adhæc, quia corpus est frigidum, humidum, crudum, & in minera non satis coctum, persequenda tibi essent, quod nisi longo tempore, & magnis expensis fieri posset; ac tum demùm præparata esset Luna, ad medicinam, seu Elixir, seu Lapidem ex ea conficiendum, quod propter ponderis diminutionem, tanto adhuc sumptu tantoque labore, ac tam longo tempore constaret, vt tametsi artificii omnia ex vero succederent, ac projectio per eam fieret: tamen supputatis omnibus, ex ea re parum lucri sit redditurum. Quare expertis constat, ex nulla alia re, præpter quàm ex Sole, Solem, verum Philosophorum Lapidem esse conficiendum. Quod ita esse, tibi certò persuade. Iam verò, vt ad opus reuertamur, materiam tuam, huiusmodi cucurbitæ vitreæ satis densæ, imposito, adlutataque capaci galea, & receptaculo; ita vt spiritus, qui per quàm subtiles sunt, & lethales, nusquam possint euolare, in furno cinerum colloca; ita vt cucurbitæ vno transuerso digito duntaxat cineribus sit immersa, & tecta furni marginibus probè adlutata, vt calor intra furni spatium coercitus, tecta duntaxat furni feriat,

Morbis
Lunæ.

*Sublima-
tu Luna
color al-
bus.*

lutamentis siccatis, ignem subijce, primò len-
tum, deinde per gradus paulò fortiozem, vt ma-
teria sublimari incipiat, quod exiguo igne con-
tingit : quem tum memineris in eodem gradu
seruare, vt materia lentè & æqualiter sublime-
tur : & cum videris tardius sublimari, augeto
aliquantulum ignem : sin omninò definit subli-
mari, gradum eò vsque intende, vt vitri fundum
candescat : quod si nec tum quidem quicquam
amplius ascendit, sine vt refrigescat, demptoque
alembico, sublimatam inuenies materiam, in-
star niuis albam, ac vitri instar perlucidam, quæ
quidem est intrinsecj eius in extrinsecum con-
uersio. Porro in cucurbitæ fundo aliquantulum
fusci pulueris inuenies : quod in interioribus
partibus latuerat, nihil aliud est, quàm sæcis ge-
nus quoddam, ponderis tamen non expers. Id
igitur tanquam inutile abiice, & materiam tuâ
cucurbitæ impositam, iterum sublima, vt prius :
sæcisbusque, si quæ sint (quod tum non arbitror)
abiectionis, sublimationem repete : donec materia
instar cristalli sit perlucida, omnemque niuis
albedinem superet : tum namque satis erit subli-
matum : quo autem sæpius sublimatur, eò faci-
lius, & lentiori igne ascendit, eoque spiritualior
fit, & subtilior, ac etiam projectionis subtilio-
ris. Neque enim alia est Lapidis multiplicatio,
quàm sublimatio, & distillatio sæpius repetita,
quæ tandem reddi potest, vsque eò subtilis, vt
vitru : licet vno pede deorsus sit penetraturus, neq;
vllis omnino vasis possit contineri. Et quicun-
que aliam multiplicationem quærit, vel intelli-
git, is artem ignorat. Cæterum sublimatione fi-
nita,

nita, sequitur materiæ calcinatio, hoc modo. Materiam tuam sublimatam, ad impalpabilitatem super marmor, puluerisa, impone phialæ vitreæ, quæ ignem ferre valeat, fundoque sit lato, ac plano, materiæ superficiem penna, vel pede leporino, æquato. Tum in arcano furno, in quo spiritus calcinantur, colloca, primumque impone interius operculum, quod testam obtegit, quo forti luto, ne fundatur, adaptato, exsiccatoque, alterum ipsius furni operculum adluta, ac demum eo itidem exsiccato: tertium, quod furni marginib. quadrans, reliqua omnia opercula tegit. His actis, ignem furno subiice, primis sex horis valde lentum, quem deinceps de sex horis in sex horas ita augeto, vt post 14 horas ab igne primum accenso, manum tuam per quadratum illud foramen, quod in furni latere est, non possis absque noxa intromittere, & vas in furno suspensum, si madido linteo, ad baccillum aligato, contingatur, non aliter subrideat, seu crepet, quam lapis calefactus, cum aqua vel sputum ei iniiceret. Hunc gradum per 40. dies continuato, bacillo subinde per foramen iniecto, vt de iusto gradu tibi constet: post id tempus furno per tres aut quatuor dies refrigerato, materiam tuam inuenies probè calcinatam, præparatamque, vt frigido & humido loco in claram aquâ soluatur, siccoque calore iterum congelatur: quam quidē naturā opus est, vt Lapis in calcinatione acquirat, quando alioquin in simplicem aquam non posset reduci, nec postea distillari. cum tamen omnino necesse sit, vt subtilis redatur, siquidem absque subtilitate ad proiectio-

N iij

nem faciendam esset inutilis. Sic Lapidis materia, sæpius ex vna natura in aliam, arte, est transponenda: donec omnia opera in ea sint perfecta, quæ ad eius processum requiruntur: tandemque ad eam naturæ perfectionem sit perductus: vt nulla arte, vel in peiorem, vel in meliorem naturam, possit traduci: sed in suo statu in æternum maneat. Iam verò materiam distillatam, in aqua communi dissolue. Posset quidem marmor instructo, 8, vel 9 duerum spatio per se solui: sed propter puluerem & sordes, quæ sæpe incidunt, ipsamque aëris, & humiditatis impuritatem (cui ne attracta sit solutio) præstat dictam materiam, vt pura conseruetur, huiusmodi vitro, cum operculo itidem vitreo, ad orificium adlutato, imponere: eique interdum non nihil aquæ sæpius distillatæ; vt nullas post se fæces relinquat, infundere, totaque, propter subtilitatem suam faciliè in aquam soluetur: quod id quod subtile est, facilius & minori humiditate, quàm id, quod impurum est, & crassum in aquam reducitur. Porro, materiam tuam hoc processu, absque vllis peregrinis, corrosiuis, in simplicem aquam reductam, adlutato ad rostrum, quod in ventre vasis vides, receptaculo, pone in cinerib. & aquam communem ad siccitatem vsque ab ea distillatum dempto operculo, tantum aceti pluries distillati materiæ affunde, quantum ad eam soluendam requiratur: idque adlutato rursum operculo per balneum, tepido calore abstrahere, & nouies affunde, & distilla, vt prius, idque nouo tantum aceto repete, donec materia non amplius congeletur, sed instar pulchri olei maneat. Est

nadr

LAPID. PHILOS. THEORIA. 197

namque eius albedo foras producta, & rubedo intro compulsa. Sic Lapidis materia sæpius trāsmutanda est, & modo in terram modo in spiritū & modo in calcem, modò in aquam, modò in oleū. Etenim si in initio non fuisset aperta, quo modo potuisset sublimari? Si deinde non calcinata quomodo in aquam simplicem solui? demum si in oleum conuersa, quomodo distillari, ac subtilis reddi, vt virtutem acquireret, metalla omnia in Solem aut Lunam transmutandi? Atque hic est, quod Philosophi, pro varia huius materiæ natura, varia ei nomina indiderunt: apertam namque, & spiritualement redditam, vocauerunt rem vilem: sublimatam, serpentem, ac rem venenosam: calcinatam, Sal: solutam, & aquam, ac rem, quæ vbique locorum inuenitur: in oleum reductam, rem viscosam, vbique venalem congelatam terram, pauperibus æquè ac diuitibus communem: albedine ab ea abstracta, lac virginis, ac rem albam, distillatamque: eius rubedinem, ac rem rubeam; & sic deinceps, prout materiam in diuersas naturas, conuertebant, ita variis nominib. eam appellarunt. Ergo materia in clarum, atq; albū oleum redacta, vas tuum ex balneo exemptum, colloca in cineribus, atque magnum receptaculum, quod in ventre itidem rostrum habeat, adluta: Neque enim amplius per Alembicum est distillandum, ne crebris transmutationibus, ex materia aliquid depereat: sed huiusmodi rostrata receptacula, alternis vicibus cineribus sunt imponenda: vt materia sola, rostrorum apertione, ex vno in alterum distilletur. Itaq; lū-

N iij

to, quo & orificia, operculum, & receptaculi ro-
stra sunt lutata, exsiccato, ignem subtrahe, pri-
mò lentum, deinde fortiolem, per gradus, do-
nec videris albissimum spiritum guttatim in
receptaculum ascendente: tum gradum serua,
dum amplius non distillet: tunc augeto ignem,
& obserua diligenter, an nulli spiritus albi am-
plius ascendant, nullæque guttæ per vitri ro-
strum decendant: tum vbi per se refriguerit, rece-
ptaculum probè obstrue, & habebis in eo spiri-
tum album, ab oleo rubeo separatam, ac proin-
de materiam in duas partes diuisam. Restat vt
singulas partes ad eas subtiles reddendas, per se
distilles. Quando vtraque tam rubea quàm al-
ba, crebris distillationib. vsque eò euadet subti-
lis, vt earum projectio in infinitum se se exten-
dat. Atque hæc vera est, & vnica Lapidis multi-
plicatio: neque vlla alia excogitari potest. Ete-
nim quando Lapis ad summam suam virtutem
est semel perductus: nulla deinceps in eum cadit
mutatio: neque in peius, aut melius potest tra-
duci: sed in vno eodemque statu in æternum
permanet. Vnde in quo Lapide, post perfectã
eius præparationem, adhuc sequitur multiplica-
tio, eum scitò non esse verum Philosophorum
Lapidem, de quo hic agimus; sed aliquam aliã
medicinam, per quam non nego, quin fieri pos-
sit projectio. Itaque istæ duæ partes, nempe spi-
ritus albus, & oleum rubrum, vase, furnoque di-
stincto, sunt distillandæ. Etenim pars alba len-
to: rubra non nisi fortiori igne ascendit: quan-
quam & hæc post tertiam aut quartam distilla-
tionem, facilius, ac leuiori igne incipit ascende-
re:

LAPID. PHILOS. THEORIA. 199

re: quòque spiritualior & subtilior redditur, eò
tandem facilius, & minori igne distillatur. Hic
verò: illud diligenter notato, materiam, quæ
lento igne ascendit, admodum tenuem ac sub-
tilem fore: quæ tum, tamdiu est distillan-
da, redistillandaque donec rursus videa-
tur spissior atque ascensu difficilior euasura:
continuata nempe distillatione, materia tam
alba quam rubea, rursus densa ac demum du-
ra fieret, fortique igne subiecto, funderetur,
antequam euolaret, adeoque vna parte euolan-
te, potior pars per vitrum penetraret, & ibi pe-
riret. Quare materia tua cum paruo igne incipit
ascendere, & valde tenuis est ac subtilis: ac po-
stea videbis paulò fieri densiorem, ignisque gra-
dum tibi aliquantulum esse augendum; tum
scitò satis esse distillatam; quādo distillatio post
id tempus, adhuc octies aut decies repetita, id ti-
bi usu veniret, cuius modò mentionem feci. Sin-
gulas ergo partes separatas vitris impone, quæ
probè obturata, dum quis sit earum vsus, te do-
cuerò, serua. Habes iam vnā tui pulueris par-
tem solaris præparatā, ac subtilem redditā,
ad Lapidem ex eo cōficiendum. Restat vt ad al-
teram veniamus, quam seruare te iusseram, ad
eam corporalem, ac fixā reddendam. Eam i-
gitur in reuerberatorio, flamma perpetuò ma-
teriam feriente, reuerbera, donec puluis instar
spōgiæ intumescat; deinde exempta, cum aceto
distillato, super marmor ad impalpabilitatem
tere, tum affusa magna aceti rectificati quanti-
tate, in capaci receptaculo in balneo calido col-
loca; vase prius bene concusso, vt materia cum

*Perfecta
distilla-
tionis si-
gna.*

*Processus
ad Solem
corporalē
fixum red-
dendum.*

aceto ritè commisceatur: stet ibidem per 4, aut
 5. dies ac subinde bacillo moueatur. Demùm
 facta residentia, quod clarum est, in aliud vas
 separa, idémque repete, donec tota materia
 sit soluta, nec quicquam in fundo relinquatur:
 Tum solutionem omnem, lento igne cinerum
 euaporando, in siccum puluerē congela. Tum
 rursum, dum intumescat, reuerbera, quod plus
 minus octo dierum spatio continget: cum Ace-
 to distillato tere, & in eo solue, vt prius, & con-
 gela, & tertio ad tumefactionē reuerbera, quod
 quatrduo ad summum continget, flamma non
 ita vehementi, vt materia fundatur. Hoc facto,
 cum Aceto rursum super marmor tere, in bal-
 neo solue, & congela: quarto reuerbera, dum
 intumescat: tum cum aqua communi distillata,
 tere, in eaque frigida solue; quod faciliè fiet, ha-
 bebisque materiam Lapidis, absque vllius cor-
 rosiui admistione, in aquam simplicem reda-
 ctam, quæ in humido frigore soluitur, & in sic-
 co calore congelatur: quod est materiæ Lapidis
 proprium: tumque intelligatur intrinsecū eius,
 hoc est albedo, in extrinsecum, hoc est rubedi-
 nem conuersam, & e cōtra. Iam verò materiam
 hoc modo, in simplicem solutam, in cineribus
 ponito congelandam, dum humiditas eò vsque
 sit consumpta, vt superficies pellicula tegi inci-
 piat; tum vas refrigeratum furnoque exemptum
 in cella frigida, & humida colloca; & materia
 instar salis petrae, aut aluminis candidi lapillos
 congelabitur. Quibus exemptis, quod reliquum
 est, dum pellicula rursus appareat, euapora, vt
 prius; iterumque congela, & euapora: & hunc
 pro-

*Solis re-
 uerberatio
 solutio, &
 congelatio
 sapius re-
 perenda.*

processum continua, donec tota tua materia in Lapidem sit collecta. Hos omnes phialæ impositos, in cineribus calidis colloca; & protinus in aquam conuertentur. Quos ad siccitatē euapora, & habebis puluerem album, quem per duas, aut tres orationes dominicas, in reuerberatorio pone, eo calore, ut duntaxat rubescat, tum exime, vitroque vasi imposito, aquam communem distillatam superfunde & viginti quatuor horarum spatio facile, extra balneum, in claram aquam soluetur, aliquantula fæce in fundo relicta, quæ quidem eius fæx est interior, neque à materia separatur, antequam eius intrinsecum in extrinsecum sit conuersum: hanc fæcem, ut inutilem, abijce, quemadmodum et eas omnes; quas in singulis solutionibus inuenies: neque enim fieri potest, ut in ignitionibus solutionibus & congelationibus. Materiam à puluere, & cineribus ita tuearis, ut non semper aliquid in ea incidat. Solutione perfecta, quod clarum est, per filtrum abstrahe fæcibusque nouam aquam distillatam affunde, & facta residentia, filtra, ut prius, fæcesque, nequid ex Lapidis tui materia perdatur, tamdiu aqua communi ablue: donec certò scias, nihil amplius inesse. Porro omnes aquas tuas per filtrum abstractas, in vnum collige, & congela: tum per tres, aut quatuor orationes dominicas reuerbera ut prius; solue rursum, fæcesque ablue, distilla per filtrum, & congela: Hasque congelationes, solutiones & ignitiones seu reuerberationes, quotieslibet repete; quando per eas multum lucraberis: materiaque tandem ita subtilis potest reddi, ut si tribus aut

*Solis in
lapillos cō
gelatio.*

*Lapilla-
rum, in a-
quam so-
lutio &
cōgelatio.*

*Solutio
ad fæcem
interio-
rem sepa-
randam.*

quatuor diebus soluta, in vitro relinquatur, vitrum sit penetratura. Quod, ne fiat, satisfuerit materiam decies septies, vel decies octies, reuerberare, soluere, & congelare. Quo facto, habebis puluerem præparatum, vt cum spiritibus misceatur, & vniatur: quem in pixide vitrea, ad vsum serua. Atque hæc est absoluta vtriusque partis materiæ tuæ ad Lapidem ex ea conficiendum, præparatio. Et quicumque alijs processibus ac via tentat: is errat, nec se ipsum intelligit. Possunt quidem ex Sole variæ fieri medicinæ, quæ magno cum emolumento, ac lucro projectionem faciunt. Sed Lapis physicus alia, atque hac, quæ hoc loco tradita est, ratione fieri non potest: quin & ex Sole ita præparato.

FINIS HVIVS TRACTATVS.

Iohannes iste Isaacus Hollandus vixit paulò post Arnaldum Villanouanum, & Raymundum Lullium, cuius Pater fuit insignis Philosophus, & Alchemista, vt eius Filius refert in opere Saturni. At Filius edoctus à Patre, longè superauit illum in omnibus scientiis. Si extarent eius opera, & in lucem mitterentur, Paracelsi opera sepelirentur. Hic ipse Isaacus Hollandus ille est, de quo Paracelsus vaticinatus est, dicens: *Et veniet post me Elias Artista, qui abdita rerum patefaciet.* Præuidebat Paracelsus Isaaci opera fore tandem manifesta; & peruentura ad manus Doctissimorum virorum. Quia verò pauca legentes de multis dubitare necesse est: ita etiam legendo, & nihil intelligendo in Paracelsi scriptis, ob vocabulorum obscuritatem; idem euenire necesse est. Cùm autem incidissem in Isaaci

ci librum de Opere Vegetabili; reperi, de verbo ad verbum doctrinam de Tribus Principiis, & de separatione quatuor Elementorum ab eo desumptam: vnde constat illum præcipua sua opera suffuratum fuisse, atque hinc inde expiscatum: vt, De gradationibus medicinarum, ab Arnaldo: Archidoxa, à Raymundo Lullio; ex sua arte operatiua: De Arcanis, à Rupefcissa. Nihil prorsus à se ipso, præter quàm vitia, & maledicta. Synonima, quibus vtitur, à Doctissimo DOMINO Harlando Anglo tenet. A Tritemio varia, Si quis attentè Arnaldum legerit, & Raymundum in arte operatiua, animaduertet Paracelsum istorum virorum truncasse, & sibi vindicasse, scripta. Legite Landfrancum; animaduertetis Paracelsum ab eodem suam Chirurgiam desumpsisse. Cur non citat Arnaldum, capite de Paralyti, de Galbaneto suo descripto, libro de morbis Tartareis? Plura alia sunt, quæ doctis viris relinquo inuestiganda. Pertælus vitæ præsentis, aperio vobis studiosis viam, qua poteritis ad meliora, & faciliora peruenire; & alium Eliam Artistam expectare nolite, præter Isaaci Hollandi opera. Ipse enim tam apertè loquutus est, vt nihil supra. Vos interim, Lectores, Beneualete Cal. Ianuar. 1608.

AVCTOR AD LECTOREM.

*Candide Lector habes nostri monumenta laboris,
Quæ non obtulimus laudis amore tibi:
Ast, in star stimuli, de dimus, quæ pectora firment;
Quæq; animum stimulent, exhilarentq; tuum:
Ut deinceps meliora tuo tu Marte, vel Arte
Præstes. Interea, Lector Amice, Vale.*

RERVM, TOTO MEMORABILIVM, INDEX.

BVSVS non tollit vsum	95	B. Brigidda	34
Acetū sumitur pro oleo incertiuo	173	Bezoar qualis	9
Achillis Umbra	37	Cabalai 8.20.36.37.40.41.42.43.44	168
Admonitio ad Le- ctorem	15	Calcinatio spirituum	168
Aesculapius	30	Camphoræ mirabilis præparatio, ad cancerum vlceratum, &c.	74
Alchemia quid præstet 95. Domum Dei 108. Quid sit 116. Eius arcanum laret in spiritibus	165	Carolus Doctoris Sorbonici famulus	
Alchimiſtæ fere omnes in materia lapid. errant	93.105	Cancro, remedium	75
Alterantia frigida		Catharticum catholicū minerale	72
Calida	21	Chemia inter artes non postrema	85
Humida		Chiffre minerale quid	94
Angeli, quid possint	35	Chyron	30
Antimonij Magisterium	13	Clavis artis, est Sol communis	164.
Aquæ Mercurialis rectificatio a Mai 143		Aqua communi facile soluitur	165
Aquæ Mercurialis alia 145. Alia, qua Mercurius omnis à corporib. exerti- tur 146. Alia 147. Alia 148. Alia 149		Cōpendiorū Authores laudādi pag. 7	
Aqua Salis Armoniaci	149	Conciliator	8
Aqua tingens, mirabilis	151	Costabé Lucæ de Phisicis Ligaturis	52
Aqua Alkali secreta	68	Cornelius Agrippa	40
Aqua alia magnarum virium	70	Curandi via triplex	31
Aqua alia mirabilis ad obstruct. Hep- Lienis, Renum, &c.	71	Damaſcenus	28
Aqua alia, Vlcera Tibiar. Lupum, cā- crum &c. sanans	70	Daemon meridianus quos mor- bos inferat. 32. Quid sit,	33
Aqua mercurialis magnarum viriū in Medicina	68	Dæmonum potentia quænam	32
Aqua mirabilis ad Calculum	66	Deber, quid	33
Aqua Mercurialis 141. eiusdem re- ctificatio prima 141. secunda 142		Denarius numerus	10
Argentū viuū, à Mercurio differt 137		Dionysius Areopagita	34
Arnaldus de Villanova 8. idem, de simplicibus 27. de Phisicis Ligatu- ris	52.86.87.94	Distillatio	179
Arsenici sublimatio	181	Duplex medendi via	17
Auicennæ opinio, de potētia in cor- porea 34. item de lap. philos	88	Difenterix remedium	75
Auripigmentum.	181	Eduardus Kelleius Anglus celebris chimiſta	91.139
Authores cōpendiorū laudādi pag. 7		Emplaſtrum ad ſedandos dolores a- cerbiſſimos	74
Balsami formula	100	Emplaſtrum optimū ad vlcera &c. 73	
Balsamum præparādi formula 58.		Elixir, ſive tinctura alba & rubra	108
Vries 59. Quibus morbis proſit	59	Enothea Petroniana	38
Balsamus artificialis	74	Epileſiæ remedium	73
		Eſdras ſuffragatur Alchimiſtiſ	98
		Fermentatio	124
		Fermentum quid	180
		Fixatio	170
		Forma eſt principium actionis	35
		Fueſſius Norimberg. Med.	19
		Galenus	8.28.29
		Geber, magiſter magiſtrorum	109.110
		Germania quib. abundet ſimplicib. 19	
		Herbæ magicæ. Coracēſia Callic- cia &c.	19

INDEX.

Hermes Trismegistus, probat Lap. Phil.	87	Medici ante Hypocratem vno vñ medicamento	17
Hippocrates quo tempore vixerit	30	Medicina in corporea	18
I maginatio fortis, quid præster	19	Medicina rudis ante Hipper.	30
I maginatio quid possit	47 48	Medico quid cognoscendum	8
In modica quantitate, maxima vis	8	Medicus qualis esse debeat	21
Ioh. Isaacus Holl. vide Isaacus.		Meneorates	40
Isaacus Hollandus 9. eius opus vegetabile ibid. eius opera detinētur	12	Mel	9
Italia quibus abundet simplicib.	19	Mercurij sublimatio	183
Keteu, quid	33	Mercurius Physicus 106, 108, 134.	
L apidis materia	176	Mercurius vitæ	153
L apidis Philos. subiectum quod	92.	Metallariū generationem perpende-	
Ex quo constet, 116. Quotuplex 102.		runt V ceteres.	164
An vno vase & furno 103, 117, 118.		Metallorum metamorphosis diuer-	
119, vñque 124		sarum gentiū consensu probatur	87
Lapis Philosophorum. Ruber.	9	Moly Homericum	13
Lapis Philosophicus ex sola Luna non conficitur	192	Morbi animæ	17
Lapidem Philos. cur pauci assequuntur	88	Morbi à Dæmonæ meridiano	032
Lapillorum Solis in aquam cōgelatio	201	Morbi Gallici remedia &c.	76
Lapid. Philos. vires. 92. diuersa nomina. 94. ynde conficiatur 98, 105, 109		Morbi Hispanici dignatio	25
Lingua Auis, pag.	11	Morbi in animæ, quinam	32
Luna 191. Eius morbi 193, sublimata color albus	194	Morbi principales quatuor	13
M achaon	30	Morbi spirituales.	32
Magiæ species diuersæ 44. in quo consistat	48	Morbi lunæ	193
Magi Aegyptij	38	Morbus cum Materia	21
Magica ars	36, 37, 39	Morbus simplex. quid	21
Magica facultas in quib. consistat	20	N atura quatenus subsequēda	178
Martius Ficinus Probat. lapid Phil.	87	Naturæ Solis descriptio	185
Martini Rulandi Centuriæ	12	Nero	39
Materia lapidis	94, 96	Nodis, Thopis, & Scrofulis remedium Singulare	72
Medicamentum Primum	22	O pus primi ordinis	170
Secundum		O pus secundi ordinis	171
Tertium	23	Opus Vegetabili Isaac Holl.	9
Quartum		Orpheus	18
Quintum		P anacha	13
Sextum		Paracelsus.	12, 46
Septimum	24	Paracelsi furta, lingua maledica	201
Octauum		Perfectæ distillationis signa	199
Nonum	25	Pestis remedium non spernendū	76
Decimum		Petrus Bonus Ferraciensis affirmat artis certitudinem	9
		Petrus Robertus Vallenſis author libelli de veritate & antiquitate Chimum	91
		Petr. Seuer. Dani Idea Med.	19
		Philos. opinio, de Deo, & Creaturis	34
		Philosorum Tartarum	143
		Picus Mirandula	29, 31

I N D E X.

Pithagoras	21
Platonis opinio de potentia incorporea	34
Plin. de Democrito & Pythagora	50
Podagræ doloribus sedandis & tollendis remedium exquisitiss.	71
Podolyrius	39
Polonia quib. abundet simplicib.	19
Præparatio ad Lapidem, prima	111
secunda	113
Principia tria, Sal, Mercurius, Sulphur	175
Proprietates rerum minus cognitæ	19
Processus ad Solem corporalem fixum reddendum	199
Pulueris rubri semigrano 3iij. & plumbi in aurum conuersæ	90
Putrefactio	179
Q uinta essentia	104
Quaternarius numerus	104
R aymund. Lull. 12. 58, 86. 87. 92. 94	
Renum obstructionibus calculo	
Renū & Vesicæ remedium opt.	71
Rerū omniū, in Mercuriū reductio	137
Rex Albus	115
Ros Solis	9, 10, 11
Sacolarum	9
Sanguinis Cuniculi præparatio	66
Sindavu.	9, 11
Siti Febricitantium. remed.	76
Solaria Herba. pag.	11
Solaris operis processus	186
Sol communis, est Clavis artis	164
Sol in albedinem, & rubedinem separatur	188
Solis natura descriptio	185
Solis secunda solutio	189
Solis spiritualisandi processus	189
Solis reuerberatio, Solutio, & congelatio sæpius repetenda	200
Solis in Lapillos congelatio	201
Solutio	179
Solutione facta, Deus, non natura amplius sequenda	179
Solutio ad faciem interiorem separandam	201
Specificæ Receptæ. Ad Phrentim. Ad	

Stultitiam. Convulsionem. 60. Cnicum Spasmodum. Faciei tubercula,	
61. Ad oculor. inflamm. Collyriū 1.	
Collyr II. 62. Ad Surditatem. 62. Ad	
Apostema Pleuriticum. Ad Herpetes, & Formicas 63. Ad Lienteriā	
Dysenteriam, & Diarrhæam. Ad ani procidentiam, & Teneismun-	
Ad Polorem Ischiadicum. 64. Ad	
Podagram. 65. Ad Lapidem Renum	
66. Ad Hemorrhoidum inueteratā	
Ad Pulmonum vlcera. Ad Vteri	
Suffocationem. Ad partum facile reddendum. Ad desperatiss. partiū	
convulsionem. 67. Ad vulnus breui spatio sanadū. Secretū ad Hidropē	
Præparatio Salis petrae in Pleurisi	
68	
Spirituū calcinatio. Solutio	168
Squares	48
Subiectum Lapidis Philos. quod nā	92
Sublimandi ratio	181
Sublimatio Arsenici	181
Mercurij	183
Sublimatio Philosophica quæ nā	109
110. III. Necessaria.	167
Tartarum Philosophorum	14
T haddæus Agetius Doct. Medici	
Pragensis	9
Theobald. de Hochelande probator	
Lap. Philos.	87
Theurgica Magia	44
Tinctura alba & rubra, vnde fiat	108
110	
Thomas Aquinas probat Lapid Philos	
86, 87, 89	
Thomas Morus	47
Tria principia; Sal, Mercurius, Sulphur.	17
Triplex est curandi via	3
V erbi Dei neglectus causa multarum	
rū Superstitionum & cartium Dia	
bolicarum	48. 49
Vinum congelatam, vapescit	13
Vnum, quid sit	2
Vnus Morbus quid	ibid
Zaccharum	

F I N I S.

... ..	46
... ..	47
... ..	48
... ..	49
... ..	50
... ..	51
... ..	52
... ..	53
... ..	54
... ..	55
... ..	56
... ..	57
... ..	58
... ..	59
... ..	60
... ..	61
... ..	62
... ..	63
... ..	64
... ..	65
... ..	66
... ..	67
... ..	68
... ..	69
... ..	70
... ..	71
... ..	72
... ..	73
... ..	74
... ..	75
... ..	76
... ..	77
... ..	78
... ..	79
... ..	80
... ..	81
... ..	82
... ..	83
... ..	84
... ..	85
... ..	86
... ..	87
... ..	88
... ..	89
... ..	90
... ..	91
... ..	92
... ..	93
... ..	94
... ..	95
... ..	96
... ..	97
... ..	98
... ..	99
... ..	100

